

Załącznik

do Uchwały Nr XLVIII/549/2009
Rady Miejskiej w Tarnowskich Górach
z dnia 28 października 2009 r.

Urząd Miejski w Tarnowskich Górach

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry na lata 2009-2015

Tarnowskie Góry, październik 2009

Spis treści

Wprowadzenie	5
1. Charakterystyka obecnej sytuacji w Gminie Tarnowskie Góry	6
1.1. Zagospodarowanie przestrzenne	6
1.1.1. Położenie i struktura przestrzenna Gminy Tarnowskie Góry	6
1.1.2. Granice strefy ochrony konserwatorskiej i obiekty dziedzictwa kulturowego	8
1.1.3. Uwarunkowania ochrony środowiska i tereny dziedzictwa przyrodniczego	13
1.1.4. Tereny przemysłowe i powojenne	15
1.1.5. Własność gruntów i budynków	18
1.1.6. Infrastruktura techniczna	21
1.1.7. Identyfikacja problemów przestrzennych	22
1.2. Gospodarka	22
1.2.1. Struktura gospodarcza Gminy Tarnowskie Góry	22
1.2.2. Rynek pracy w Gminie Tarnowskie Góry	26
1.2.3. Identyfikacja problemów gospodarczych	29
1.3. Społeczność	30
1.3.1. Struktura demograficzna	30
1.3.2. Oświata, kultura i sport w Tarnowskich Górach	34
1.3.3. Pomoc społeczna i grupy objęte wsparciem ośrodka pomocy społecznej	35
1.3.4. Bezpieczeństwo publiczne i przestępczość	41
1.3.5. Społeczeństwo Obywatelskie	44
1.3.6. Identyfikacja problemów	45
1.4. Analiza SWOT	45
2. Nawiązanie do dokumentów strategicznych w zakresie rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry	48
2.1. Poziom regionalny	48
2.1.1. Strategia Województwa Śląskiego na lata 2000-2020	48

2.1.2. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego.....	49
2.1.2. Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Śląskiego na lata 2007-2013	49
2.2. Poziom subregionalny i powiatowy.....	51
2.2.1. Strategia rozwoju Powiatu Tarnogórskiego	51
2.2.2. Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Tarnogórskiego.....	52
2.3 Poziom lokalny.....	52
2.3.1. Strategia rozwoju Miasta Tarnowskie Góry do roku 2015	52
2.3.2. Plany zagospodarowania przestrzennego miasta Tarnowskie Góry	53
2.3.3. Programy dotyczące polityk w poszczególnych sektorach społeczno-gospodarczych Gminy Tarnowskie Góry.....	54
3. Założenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry.....	56
3.1. Zasady formułowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry	56
3.2. Wytyczne strategiczne rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry.....	60
3.3. Zasięg terytorialny obszarów rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry.....	62
3.3.1. Obszar rewitalizacji I - Śródmieście	64
3.3.2. Obszar rewitalizacji II – Osada Jana.....	67
3.3.3. Obszar rewitalizacji III – Osiedle Lasowice	69
3.3.4. Obszar rewitalizacji IV - Czarna Huta.....	71
3.3.5. Obszar rewitalizacji V – Osiedle Przyjaźń	73
3.3.6. Obszar rewitalizacji VI – Osiedla w Strzybnicy	75
3.3.7. Obszar rewitalizacji VII – Kopalnia i Sztolnia	78
3.4. Obszary rewitalizacji w zakresie działań dotyczących mieszkalnictwa	79
4. Planowane działania w poszczególnych obszarach rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry	82
4.1. Cele i kierunki rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry	82
4.1.1. Cel i kierunki rewitalizacji Obszaru I – Śródmieście.....	82
4.1.2. Cel i kierunki rewitalizacji Obszaru II – Osada Jana	84
4.1.3. Cel i kierunki rewitalizacji Obszaru III – Osiedle Lasowice.....	85
4.1.4. Cel i kierunki rewitalizacji Obszaru IV – Czarna Huta	86

4.1.5. Cel i kierunki rewitalizacji Obszaru V – Osiedle Przyjaźń.....	87
4.1.6. Cel i kierunki rewitalizacji Obszaru VI – Osiedla w Strzybnicy.....	88
4.1.7. Cel i kierunki rewitalizacji Obszaru VII – Kopalnia i Sztolnia.....	89
4.2. Projekty rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry.....	90
4.2.1. Projekty rewitalizacji obszaru I – Śródmieście	90
4.2.2. Projekty rewitalizacji obszaru II – Osada Jana.....	98
4.2.3. Projekty rewitalizacji obszaru III – Osiedle Lasowice	100
4.2.4. Projekty rewitalizacji obszaru IV – Czarna Huta	101
4.2.5. Projekty rewitalizacji obszaru V – Osiedle Przyjaźń	104
4.2.6. Projekty rewitalizacji obszaru VI – Osiedla w Strzybnicy.....	110
4.2.6. Projekty rewitalizacji obszaru VII – Kopalnia i Sztolnia	114
4.2.7. Projekty realizowane we wszystkich obszarach rewitalizacji.....	115
5. Plan finansowy Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry.....	118
6. System wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry	129
6.1. Organizacja procesu wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry .	129
6.2. System okresowej aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry ...	130
7. Monitoring, ocena i komunikacja społeczna Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry	130
7.1. System monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry.....	130
7.2. Zasady oceny Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry	131
7.3. Komunikacja społeczna Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry.....	131
Spis tabel	133
Spis rysunków.....	134
Spis map	134

Wprowadzenie

„Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry na lata 2009-2015” zawiera rekomendacje strategiczne, a także kompleksowy zbiór projektów mających na celu przywrócenie bądź wprowadzenie nowych funkcji, a także doprowadzenie do stabilizacji ekonomicznej, spójności społecznej oraz poprawy funkcjonalności przestrzennej poszczególnych obszarów miasta.

Do obszarów wymagających podjęcia działań rewitalizacyjnych zaliczono: **Śródmieście, Czarną Hutę, Kopalnia i Sztolnia** oraz tereny dużych osiedli mieszkaniowych: **Osadę Jana, Lasowice, Osiedle Przyjaźń** oraz **osiedla w Strzybnicy**. Każdy z wyżej wymienionych obszarów pomimo, że charakteryzuje się specyficznymi problemami społecznymi, gospodarczymi bądź przestrzennymi posiada również potencjały m.in. w postaci dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, kapitału społecznego lub strategicznej lokalizacji, które pozwalają na wykreowanie nowych funkcji oraz poprawę jakości życia.

Podstawowym celem przygotowania niniejszego dokumentu jest wypracowanie spójnej, kompleksowej i długookresowej koncepcji rewitalizacji wybranych obszarów gminy Tarnowskie Góry, jak również zintegrowanie wokół wspólnych celów wszystkich podmiotów oraz środowisk chcących aktywnie uczestniczyć w procesie rewitalizacji. Celem praktycznym opracowania niniejszego dokumentu jest chęć podjęcia starań o dofinansowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych z różnych zewnętrznych źródeł, w szczególności Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego. W związku z powyższym „Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry na lata 2009-2015” został przygotowany zgodnie z „Wytycznymi do opracowania Lokalnych Programów Rewitalizacji”¹.

„Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry na lata 2009-2015” stanowi aktualizację poprzednio obowiązującego Lokalnego Programu Rewitalizacji przyjętego uchwałą nr LXVIII/596/2006 Rady Miejskiego w Tarnowskich Górach z dnia 25 października 2006 r. Obecny Program uwzględnia dotychczasowe działania rewitalizacyjne prowadzone w Tarnowskich Górach. Wśród zrealizowanych do tej pory przedsięwzięć rewitalizacyjnych zarówno w ramach LPR z roku 2006, jaki i wcześniej podejmowanych działań na szczególną uwagę zasługują:

- remont płyty Rynku,
- odnowa skweru przy skrzyżowaniu ulic Sienkiewicza i Powstańców Śląskich,
- odnowienie ulicy 9 Maja,
- odnowienie skweru przy ul. Sobieskiego i Sienkiewicza
- rewitalizacja Placu Wolności,
- modernizacja budynku Dworca PKP,
- modernizacja budynku Urzędu Miejskiego przy ul. Sienkiewicza,

¹ „Wytyczne do opracowania Lokalnych Programów Rewitalizacji”, Załącznik nr 4 do szczegółowego opisu priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013”, Katowice, wrzesień 2008.

- utworzenie Powiatowego Inkubatora Przedsiębiorczości zlokalizowanego w budynkach przy ulicy Sienkiewicza,
- remont zabytkowych kamienic w Centrum Miasta.

„Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry na lata 2009-2015” ma formułę otwartą, co oznacza, że w przypadku pojawienia się nowych uwarunkowań, w szczególności wykreowania nowych projektów, będzie on aktualizowany.

1. Charakterystyka obecnej sytuacji w Gminie Tarnowskie Góry

1.1. Zagospodarowanie przestrzenne

1.1.1. Położenie i struktura przestrzenna Gminy Tarnowskie Góry

Tarnowskie Góry leżą w południowo-zachodniej Polsce (N 50°27', E 18°51'), w województwie śląskim, w powiecie tarnogórskim, na północ od Bytomia, na południe od Lublińca i północny zachód od Piekar Śląskich. Miasto położone jest w subregionie centralnym województwa śląskiego. W latach 1975-1998 należało do województwa katowickiego. Od 1999 roku w wyniku reformy administracyjnej Tarnowskie Góry są siedzibą starostwa powiatowego. Powiat ziemski obejmuje swoim zasięgiem gminy: Kalety, Krupski Młyn, Miasteczko Śląskie, Ożarowice, Radzionków, Świerklaniec, Tarnowskie Góry, Tworóg, Zbrostawice.

Miasto zajmuje powierzchnię 8 347 ha i liczy 61 317 mieszkańców (stan na 31.12.2007 r.). Gęstość zaludnienia wynosi 734 osoby na km² przy średniej w województwie śląskim 379 osoby na km².

Tarnowskie Góry posiadają dogodne połączenia komunikacyjne zarówno kolejowe, drogowe, jak i lotnicze. Przebiega tędy jeden z największych europejskich węzłów kolejowych, a także największa w kraju stacja rozrządowa pociągów towarowych, przewożących ładunki z południowej Polski do portów północnych, jak również w kierunku Opola i Poznania. Ponadto miasto leży na skrzyżowaniu dróg krajowych:

- droga krajowa 11 (Kołobrzeg, Poznań, Ostrów Wielkopolski, Lubliniec, Tarnowskie Góry, Bytom),
- droga krajowa 78 (Chałupki, Rybnik, Gliwice, Tarnowskie Góry, Szczekociny).

Przez Gminę Tarnowskie Góry przebiegają linie kolejowe:

- szlak „Magistrali Węglowej” (Gdynia - Inowrocław - Zduńska Wola Karsznice - Chorzew Siemkowice - Działoszyn- Herby Nowe - Tarnowskie Góry - Chorzów Batory),
- szlak kolejowym Katowice - Lubliniec,
- szlak kolejowym Opole - Fosowskie - Tarnowskie Góry.

W odległości 15 km od Tarnowskich Gór znajduje się Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice-Pyrzowice.

W obręb miasta wchodzi 11 dzielnic: Bobrowniki Śląskie, Lasowice, Opatowice, Pniowiec, Repty Śląskie, Rybna, Sowice, Stare Tarnowice, Strzybnica, Śródmieście, Osada Jana.

Mapa 1. Położenie Gminy Tarnowskie Góry w województwie śląskim

Źródło: www.silesia-region.pl.

1.1.2. Granice strefy ochrony konserwatorskiej i obiekty dziedzictwa kulturowego

Tarnowskie Góry są miastem z wielowiekową tradycją. Prawa miejskie otrzymały w 1526 r. Na terenie miasta występuje wiele zabytków. W związku z brakiem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, który znajduje się w fazie opracowania, w mieście nie ma wytyczonych stref ochrony konserwatorskiej. Tabela 1 przedstawia listę obiektów wpisanych przez Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, do rejestru zabytków nieruchomych (oznaczonych literą A), rejestru zabytków ruchomych (oznaczonych literą B) oraz rejestru zabytków archeologicznych (oznaczonych literą C).

Tabela 1. Obiekty w Gminie Tarnowskie Góry wpisane do rejestru zabytków

Lp.	Adres/Lokalizacja (Miasto, dzielnica, ulica)	Obiekt objęty ochroną	Numer rejestru zabytków/Data wpisania	Obecna funkcja
1.	Bobrowniki Śl., Repty Śl., Śródmieście, Sowice, Strzybnica	Dawna kopalnia kruszcu z XVI w Granice rozciągają się na całość korytarzy po wyrobiskach kopalni, dawne szyby i sztolnie.	608/66 28 V 1966	Muzeum
2.	Śródmieście-Centrum, Rynek 1	Budynek "Sedlaczek" z XVI wieku przekształcony w XVIII, XIX i XX wieku, narożny murowany, tynkowany. Granice ochrony obejmują działkę.	609/66 15 IV 1966	Muzeum/lokal usługowy
3.	Obszar miasta zamknięty ulicami: Legionów , Karola Miarki, Marszałka Piłsudskiego , Sobieskiego, Teofila Królika	Układ urbanistyczny miasta Tarnowskie Góry z centralnie położonym rynkiem i ulicami wybiegającymi z jego naroży: Granice ochrony obejmują obszar miasta zamknięty ulicami: Legionów), Karola Miarki, Marszałka Piłsudskiego, Sobieskiego, Teofila Królika	610/66 27 IV 1966	-----
4.	Śródmieście-Centrum, ul. Gliwicka 12	Kościół parafialny pod wezwaniem świętych Piotra i Pawła (dawny kościół ewangelicki), murowany , tynkowany, z XVI wieku. Granice ochrony obejmują działkę.	611/66 15 IV 1966	Budynek sakralny
5.	Śródmieście-Centrum, Plac Gwarków	Dzwonnica gwarków , drewniana na podmurowaniu z kamienia, z XVI wieku (replika z lat 50-tych XX wieku). Granice obejmują najbliższe otoczenie)	612/66 15 IV 1966	-----
6.	Śródmieście-Centrum, Rynek 17	Budynek mieszkalny I z XVI wieku, murowany ze szczytem od strony Rynku, z dwiema podcieniowymi arkadami. Granice ochrony obejmują działkę.	613/66 15 IV 1966	Budynek mieszkalno- usługowy
7.	Śródmieście-Centrum, Rynek 17	Budynek mieszkalny II , z XVI wieku, gruntownie przekształcony w XIX wieku, murowany tynkowany, z dwiema podcieniowymi arkadami. Granice ochrony obejmują działkę.	614/66 15 IV 1966	Budynek mieszkalno- usługowy
8.	Śródmieście-Centrum, Rynek 18	Budynek mieszkalny z XVI wieku, przebudowany w XVIII wieku, murowany, tynkowany, z trzema podcieniowymi arkadami. Granice ochrony obejmują działkę.	615/66 15 IV 1966	Budynek mieszkalno- usługowy
9.	Śródmieście-Centrum, ul. Gliwicka 1	Budynek mieszkalny . Fasada klasycystyczna z dwiema arkadami podcieniowymi, budynek murowany, tynkowany, z XVI wieku, przebudowany w XVIII wieku. Granice ochrony obejmują działkę.	616/66 15 IV 1966	Budynek mieszkalno- usługowy
10.	Śródmieście-Centrum, ul. Gliwicka 2	Budynek mieszkalny , murowany, tynkowany, z XVI wieku przebudowany w XIX wieku. Granice ochrony obejmują działkę.	617/66 15 IV 1966	Budynek mieszkalno- usługowy
11.	Śródmieście-Centrum, ul. Gliwicka 3	Budynek mieszkalny , murowany, tynkowany, ze szczytem, fasada z trzema arkadami podcieniowymi z XVI wieku przekształcony. Granice ochrony obejmują działkę.	618/66 15 IV 1966	Budynek mieszkalno- usługowy

Lp.	Adres/Lokalizacja (Miasto, dzielnica, ulica)	Obiekt objęty ochroną	Numer rejestru zabytków/Data wpisania	Obecna funkcja
12.	Śródmieście-Centrum, ul. Gliwicka 4	Budynek mieszkalny , z XVI wieku, przebudowany w XIX wieku, murowany, tynkowany. Granice ochrony obejmują działkę.	619/66 15 IV 1966	Budynek mieszkalno-usługowy
13.	Śródmieście-Centrum, ul. Gliwicka 5	Budynek mieszkalny z XVI wieku, przekształcony w epoce klasycyzmu, narożny, murowany, tynkowany, z dwiema podcieniowymi arkadami. Granice ochrony obejmują działkę.	620/66 15 IV 1966	Budynek mieszkalno-usługowy
14.	Śródmieście -Centrum, ul. Gliwicka 6	Budynek mieszkalny z XVII wieku, przebudowany w XIX wieku, murowany, tynkowany. Granice ochrony obejmują działkę.	621/66 15 IV 1966	Budynek mieszkalno-usługowy
15.	Śródmieście-Centrum, ul. Gliwicka	Kościół cmentarny pod wezwaniem świętej Anny , murowany, tynkowany, z wieżą, z XVII wieku, barokowy. Granice ochrony obejmują działkę.	622/66 27 IV 1966	Obiekt sakralny
16.	Śródmieście-Centrum, Rynek 12	Kościół ewangelicki , murowany, tynkowany, z wieżą, z XVII wieku przebudowany w XIX wieku, neoromański. Granice ochrony obejmują działkę.	623/66 27 IV 1966	Obiekt sakralny
17.	Śródmieście-Centrum, ul. Górnicza 7	Budynek mieszkalny (tzw. "Dworek Goethego") z XVIII wieku , murowany, tynkowany, fasada z trójkątnym naczółkiem. Granice ochrony obejmują działkę.	624/66 28 V 1966	Budynek usługowy Siedziba PTTK
18.	Śródmieście-Centrum, Rynek 3	Budynek mieszkalny z XVI wieku przebudowany w XIX wieku, murowany. Granice ochrony obejmują działkę.	625/66 27 IV 1966	Budynek mieszkalno-usługowy
19.	Śródmieście-Centrum, Rynek 13	Budynek mieszkalny (od poł. XIX w do 1930 r. Hotel pod Lipami) z XVI wieku przebudowany w XX wieku, murowany, tynkowany. Granice ochrony obejmują działkę.	626/66 27 IV 1966	Budynek mieszkalno-usługowy
20.	Śródmieście-Centrum, Rynek 15	Budynek mieszkalny, z XVI wieku , przebudowany w XIX wieku, murowany, tynkowany. Granice ochrony obejmują działkę.	627/66 27 IV 1966	Budynek mieszkalno-usługowy
21.	Śródmieście-Centrum,. Rynek 16	Budynek mieszkalny z XVI wieku , przebudowany w XVIII wieku, gruntownie przekształcony w XIX murowany, tynkowany. Granice ochrony obejmują działkę.	628/66 27 IV 1966	Budynek mieszkalno-usługowy
22.	Śródmieście-Centrum,. ul. Zamkowa 2	Budynek mieszkalny z XVI wieku , przebudowany w XIX wieku, murowany, tynkowany, fasada klasycystyczna. Granice ochrony obejmują działkę.	629/66 2 V 1966	Budynek mieszkalno-usługowy
23.	Śródmieście-Centrum,. ul. Opolska 1	Budynek mieszkalny (dawny hotel "Wolne Miasto Górnicze" ("Freie Bergstadt")) , murowany, tynkowany, fasada klasycystyczna, z XVI wieku. Granice ochrony obejmują działkę.	630/66 2 V 1966	Budynek usługowy
24.	Śródmieście-Centrum, ul. Górnicza 23	Budynek mieszkalny (chata górnicza) z XIX wieku , murowany, tynkowany. Granice ochrony obejmują działkę.	631/66 28 V 1966	Budynek mieszkalny
25.	Śródmieście-Centrum,. ul. Królika 20	Budynek mieszkalny z XVI wieku przebudowany , murowany, tynkowany. Granice ochrony obejmują działkę.	632/66 28 V 1966	Budynek mieszkalno-usługowy
26.	Rybna, ul. Powstańców Warszawskich 90	Zespół pałacowo-parkowy: – pałac z XVIII wieku, murowany, tynkowany, z przybudówką – park późnobarokowy Granice ochrony obejmują całość obiektu w ramach ogrodzenia wraz z przyległym założeniem parkowym.	637/66 2 V 1966	Obiekt kulturalny, pełni także funkcję hotelarsko-gastronomiczną
27.	Stare Tarnowice, ul. Niedziałkowskiego 2	Kościół parafialny pod wezwaniem świętego Marcina wraz z murem cmentarnym z XV wieku, przebudowany, murowany, tynkowany, z wieżą, barokowy z pozostałościami gotyckimi. Granice ochrony obejmują całość budowli w ramach ogrodzenia.	638/66 2 V 1966	Obiekt sakralny

Lp.	Adres/Lokalizacja (Miasto, dzielnica, ulica)	Obiekt objęty ochroną	Numer rejestru zabytków/Data wpisania	Obecna funkcja
28.	Stare Tarnowice, ul. Pyskowska 39	Zamek z parkiem z XVI wieku , murowany, tynkowany, z dziedzińcem pośrodku, a także folwark, stodoła, stajnia, obora oraz dwie oficyny. Granice ochrony obejmują całość budowli w ramach ogrodzenia.	639/66 2 V 1966	Zamek w trakcie remontu, otoczenie pełni funkcje gastronomiczno - hotelarskie
29.	Tarnowskie Góry. Ulica (dawniej - Wiejska 74)	Dom z XIX wieku.	648/66 28 V 1966	-----
30.	Bobrowniki Śląskie, ul. Główna,	Kaplica z XIX wieku, murowana, tynkowana.	656/66 28 V 1966	Obiekt sakralny
31.	Bobrowniki Śl, ul. Spacerowa (dawniej – Stawowa) 3	Stodoła z XVIII wieku.	657/66 28 V 1966	-----
32.	Repty, Usytuowany na obu zboczach doliny rzeczki Dramy	Park krajobrazowy z pozostałościami dawnego zwierzyńca oraz aleją kasztanową stanowiącą fragment drogi z Rept do Tarnowic Starych. Granice obejmują całość założenia na obszarze około 200 ha pomiędzy ogrodzeniem od północy, osadą Repty Stare od południa, drogą z Rept do Tarnowic Starych od wschodu i gruntami ornymi PGR Tarnowice Stare od zachodu.	660/66 30 XII 1968	Funkcja rekreacyjno-turystyczna
33.	Repty, ul. W. Witosa, (dawniej - Wyzwolenia 68),	Budynek mieszkalny z XVIII wieku.	661/66 28 V 1966	Budynek mieszkalny
34.	Strzybnica, Przy zbiegu ulic Pułaskiego (dawniej 1 Maja) i Sudeckiej (dawniej Poprzeczna)	Kaplica , zbudowana około połowy XVIII wieku. Granica ochrony obejmuje najbliższe otoczenie.	998/69 18 II 1969	Obiekt sakralny
35.	Strzybnica, Na polach ornym między rzeką Stołą a torami kolejowymi do Strzybnicy	Osada otwarta kultury łużyckiej z przełomu epoki brązu i okresu halsztackiego.	1331/85 5.VI.1985	-----
36.	Śródmieście-Centrum, pomiędzy ulicami: Legionów, Lipową i Ogrodową budynek d. zarządu: ul. Legionów 35 willa: ul. Ogrodowa 1 pałacyk: ul. Lipowa 3	Zespół pałacowo-parkowy dawnego zarządu dóbr hrabiów Henckel von Donnersmarck, który tworzą: park o charakterze kwaterowym z lat siedemdziesiątych XIX wieku, budynek dawnego zarządu (obecnie Edukacyjne Centrum Ubioru i Rzemiosła), willa (byłe przedszkole), pałacyk (obecnie SPZOZ Zakład Pulmunologii), dwie drogi dojazdowe – tworzące obecnie aleję lipową.	1481/92 6 VIII 1992	Budynek administracji publicznej, placówka oświatowa i placówka ochrony zdrowia
37.	Śródmieście-Centrum, ul. Krakowska 12	Budynek (kamienica), wzniesiony w 1868 roku według projektu Mrowitza w stylu historyzmu. Granice ochrony obejmują działkę.	1545/94 29 VIII 1994	Budynek mieszkalno-usługowy
38.	Śródmieście-Centrum, ul. Krakowska 16	Budynek (kamienica) wzniesiony w 1906 roku według projektu H. Eisepoka w stylu secesyjnym (oficyny bezstylowe). Granice ochrony obejmują działkę.	1535/93 15 IX 1993	Budynek mieszkalno-usługowy
39.	Śródmieście-Centrum, ul. Wajdy 8	Budynek dawnego lazaretu górniczego (obecnie budynek mieszkalny) wzniesiony na początku XIX wieku (przed 1808 rokiem) dla Spółki Brackiej. Bez wyraźnych cech stylowych. Granice ochrony obejmują działkę.	1499/92 18 IX 1992	Budynek mieszkalny
40.	Śródmieście-Centrum, Rynek 4	Budynek ratusza, wzniesiony w latach 1896-1898 według projektu architekta wrocławskiego H. Gutha jako gmach magistratu. W stylu neorenesansu północnego. Granice ochrony obejmują budynek.	1631/96 30 IV 1996	Budynek administracji publicznej

Lp.	Adres/Lokalizacja (Miasto, dzielnica, ulica)	Obiekt objęty ochroną	Numer rejestru zabytków/Data wpisania	Obecna funkcja
41.	Śródmieście-Centrum, ul. Józefa Piłsudskiego 12	Budynek poczty , wzniesiony w 1907 roku według projektu berlińskiego architekta Hane w stylu neobarokowym. Granice ochrony obejmują budynek wraz z zapleczem wyznaczonym przez ogrodzenie.	1632/96 30 IV 1996	Budynek poczty
42.	Śródmieście-Centrum, ul T. Kościuszki 5	Budynek dawnej strzelnicy brackiej wzniesiony w latach 1903-1904, o cechach eklektycznych. Granice ochrony obejmują budynek.	116/04 30 IV 2004	Budynek usługowy
43.	Śródmieście-Centrum, Rynek 14	Budynek mieszkalno-usługowy (pierwotnie własność Vorschussverein – Towarzystwa Zaliczkowego ob. bank PKO BP) wzniesiony w r. 1908 w stylu eklektycznym z elementami neobaroku. Granice ochrony obejmują działkę.	17/99 25 V 1999	Budynek mieszkalno-usługowy
44.	Śródmieście-Centrum, ul. Legionów 35	Figury Święty Jan Nepomucen i Święty Florian , usytuowane przed dawnym zarządem dóbr hrabiów Henckel von Donnersmarck późnobarokowe, I poł. XVIII w.	B/629/92 21 VIII 1992	Obiekt sakralny
45.	Tarnowskie Góry, Stare Tarnowice, w pobliżu ul. Pyskowskiej	Stanowisko archeologiczne – osada z okresu rzymskiego w rozwidleniu rzeki Dramy, okres rzymski, kultura przeworska, wczesne średniowiecze.	C/821/68	-----
46.	Tarnowskie Góry, Stare Tarnowice, ul. Kard. St. Wyszyńskiego	Stanowisko archeologiczne – stożkowaty gródek rycerski XIV wiek.	C/1332/85 5 VI 1985	-----
47	Tarnowskie Góry, Osada Jana, ul. Bytomska 22	Zespół witraży w kościele O.O. Kamilianów , powstały w 1907 roku.	B/590/85 28.I.1985	Obiekt sakralny
48	Tarnowskie Góry, Osada Jana, ul. Bytomska 22	Zespół witraży w klasztorze O.O. Kamilianów , w drzwiach i oknach budynku, powstałych w latach 1904-1907.	B/590/85 28.I.1985	Obiekt sakralny

Źródło: opracowanie na podstawie danych Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Ponadto w prowadzonej przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków „Wojewódzkiej ewidencji zabytków” znalazły się następujące obiekty zlokalizowane na terenie Tarnowskich Gór, a nie wpisane do „Rejestru Zabytków”.

Tabela 2. Obiekty w Gminie Tarnowskie Góry wpisane do Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków

Lp.	Adres/Lokalizacja (miasto, dzielnica, ulica)	Obiekt objęty ochroną	Obecna funkcja
1.	Bobrowniki Śl., ul. Staszica 84	Zakład Produkcji Wody Staszic, Nadszybie.	Obiekt przemysłowy
2.	Bobrowniki Śl., ul. Staszica 84	Zespół zabudowy Zakładu Wodociągowego Szyb „Adolf”.	Obiekt przemysłowy
3.	Bobrowniki Śl., ul. Staszica 84	Zakład Produkcji Wody Staszic, Nadszybie Szybu.	Obiekt przemysłowy
4.	Bobrowniki Śl., ul. Staszica 84	Zakład Produkcji Wody Staszic, Zespół zabudowy rozdzielni.	Obiekt przemysłowy
5.	Bobrowniki Śl., ul. Staszica 84	Zakład Produkcji Wody Staszic, Zespół zabudowy łaźni i portierni.	Obiekt przemysłowy
6.	Bobrowniki Śl., ul. Staszica 84	Zakład Produkcji Wody Staszic, Budynek magazynu i warsztatu.	Obiekt przemysłowy
7.	Bobrowniki Śl., ul. Staszica 84	Zakład Produkcji Wody Staszic, Zespół kotłowni.	Obiekt przemysłowy

Lp.	Adres/Lokalizacja (miasto, dzielnica, ulica)	Obiekt objęty ochroną	Obecna funkcja
8.	Bobrowniki Śl., ul. Staszica 84	Zakład Produkcji Wody Staszic, Budynek elektrowni.	Obiekt przemysłowy
9.	Bobrowniki Śl., ul. Staszica 84	Zakład Produkcji Wody Staszic, Budynek zmiękczenia wody.	Obiekt przemysłowy
10.	Bobrowniki Śl., ul. Staszica 84	Zakład Produkcji Wody Staszic, Budynek administracyjny.	Budynek administracji
11.	Stare Tarnowice, ul. Niedziałkowskiego 2	Kościół parafialny Świętego Marcina (nowy).	Obiekt sakralny
12.	Osada Jana, ul. Bytomska 22	Kościół parafialny świętego Jana Chrzciciela.	Obiekt sakralny
13.	Osada Jana, ul. Bytomska 22	Klasztor Ojców Kamilianów (Szpital).	Obiekt sakralny
14.	Bobrowniki Śl., ul. ks. Sojki	Kościół parafialny Przemienienia Pańskiego.	Obiekt sakralny
15.	Repty Śl., ul. Witosa	Kościół parafialny świętego Mikołaja.	Obiekt sakralny
16.	Lasowice, ul. Częstochowska	Budynek stacji pomp oczyszczalni ścieków.	Obiekt przemysłowy
17.	Śródmieście-Centrum., ul. Opolska 51	Wodociągowa wieża ciśnień-komunalna.	Obiekt przemysłowy
18.	Śródmieście-Centrum., ul. Piłsudskiego 1	Budynek LO Stanisława Staszica.	Placówka oświatowa
19.	Śródmieście-Centrum., ul. Karola Miarki 17	Budynek dawnej szkoły górniczej .	Placówka oświatowa (Zespół Szkół Gastronomicznych)
20.	Śródmieście-Centrum., ul. Opolska 17	Budynek Sądu Rejonowego.	Budynek administracji – Sąd Rejonowy
21.	Śródmieście-Centrum., ul. Opolska 26	Dawne Gimnazjum Żeńskie (obecnie Zespół Szkół Chemiczno-Medycznych).	Placówka oświatowa (Zespół Szkół Chemiczno-Medycznych)
22.	Śródmieście-Centrum., ul. Sienkiewicza 6	Dawne gimnazjum niemieckie .	Placówka oświatowa (Centrum Kształcenia Ustawicznego)
23.	Śródmieście-Centrum., ul. Sobieskiego 5	Dawna Szkoła Powszechna.	Placówka oświatowa (Zespół Szkół Ekonomicznych)
24.	Śródmieście-Centrum., ul. Opolska 16	Budynek mieszkalny (kamienica).	Budynek mieszkalno-usługowy
25.	Śródmieście-Centrum., ul. Sienkiewicza 1	Willa.	Budynek mieszkalno-usługowy
26.	Śródmieście-Centrum., ul. Zamkowa 12	Dawny zamek z XVI w. (obecnie budynek mieszkalny).	Budynek mieszkalny
27.	Śródmieście-Centrum., ul. Sienkiewicza 2	Budynek Urzędu Miejskiego.	Budynek administracji
28.	Śródmieście-Centrum., ul. Krakowska 11	Budynek mieszkalny (kamienica).	Budynek mieszkalny

Źródło: opracowanie na podstawie danych Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Obiekty zabytkowe w przeważającej części zlokalizowane są w Śródmieściu. Struktura własnościowa zabytków jest zróżnicowana. Obiekty zabytkowe stanowią m.in. własność jednostek samorządu terytorialnego, Skarbu Państwa, kościołów, związków wyznaniowych oraz stowarzyszeń. Znaczna ilość zabytków, zwłaszcza kamienic w zabytkowym centrum miasta, jest własnością osób prywatnych. Obiekty znajdujące się w szczególnie złym stanie

technicznym to kamienice zlokalizowane pod adresami: Rynek 12, Rynek 15, Zamkowa 2, Wajdy 8, chata górnicza przy ul. Górniczej 23 oraz willa przy ul. Ogrodowej 1.

1.1.3. Uwarunkowania ochrony środowiska i tereny dziedzictwa przyrodniczego

Tarnowskie Góry przyciągają różnorodnością krajobrazu oraz dużą powierzchnią terenów zielonych. Blisko 40% z 8 347 ha obszaru miasta zajmują lasy. W północnej części gminy znajdują się rozległe tereny sosnowe i świerkowe. Tereny te stanowią część lasów Lubliniecko – Świerklanieckich. Południowa część to łąki i lasy bukowe.

Ponadto w gminie jest 8 parków spacerowo-wypoczynkowych o łącznej powierzchni 209,3 ha oraz 23 zieleńce. Największe z nich to Park Repecki (173,4 ha) oraz Park Miejski (21,5 ha). Ponadto są to m.in. Park Redena, Park Klasztorny, skwer przy ul. Sobieskiego czy skwer przy skrzyżowaniu ulic Sienkiewicza i Powstańców Śląskich. Tarnogórskie parki i zieleńce, chociaż stale remontowane i wyposażone wymagają jeszcze sporych nakładów inwestycyjnych. W roku 2008 odnowiony został skwer przy skrzyżowaniu ulic Sienkiewicza i Powstańców Śląskich, natomiast w latach 2008-2009 odnowiono skwer z placem zabaw przy ul. Sobieskiego. W roku 2009 rozpoczęły się prace w Parku w Strzybnicy. Prace prowadzone są sukcesywnie także w Parku Miejskim przy ul. Wyszyńskiego. Dalszych nakładów wymaga kontynuacja inwestycji w Parku Miejskim, tak aby stały się miejscem aktywnego wypoczynku mieszkańców Tarnowskich Gór i Park Redena. Pierwszy stanowi własność gminy Tarnowskie Góry, natomiast gospodarzem Parku Redena jest Starostwo Powiatowe w Tarnowskich Górach.

Na terenie Gminy Tarnowskie Góry znajdują się obszary prawnie chronione o łącznej powierzchni 263,1 ha.

Tabela 3. Obszary prawnie chronione w Gminie Tarnowskie Góry

Obszary prawnie chronione	Rodzaj miary	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Ogółem	ha	233,6	233,6	233,6	263,1	263,1	263,1
Rezerваты przyrody	ha	3,53	3,53	3,53	3,53	3,53	3,53
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	ha	233,6	233,6	233,6	260,4	260,4	260,4
Zespoły przyrodniczo krajobrazowe wprowadzone uchwałą rady gminy	ha	0	0	0	26,8	26,8	26,8

Źródło: Bank Danych Regionalnych. Urząd Statystyczny w Katowicach.

Na wyżej wymieniony obszar składają się następujące tereny:

- **Rezerwat „Segiet”** – został utworzony w dniu 27.04.1951 r. w oparciu o Zarządzenie Ministra Leśnictwa. Leży w granicach administracyjnych Bytomia i Tarnowskich Gór. Obejmuje obszar o pow. 24,65 ha, z czego na terenie Tarnowskich Gór 3,53 ha. Rezerwat rozpościera się na terenie Srebrnej Góry w obrębie Lasu Segieckiego. Istniejące na tym terenie leje, zapadliska, hałdy i szyby stanowią pozostałość po trwającym tu od blisko 800 lat górnictwie. Ze względu na rozległe chodniki i komory podziemne rezerwat stanowi największe ze znanych na Górnym Śląsku zimowisko

nietoperzy. Porastające szczyty Srebrnej Góry 150 – letni, szczątkowy las bukowy jest naturalnego pochodzenia.

- **Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Park w Reptach i dolina rzeki Dramy”** – został utworzony w dniu 11.07.2002r. w oparciu o rozporządzenie Nr 46/02 Wojewody Śląskiego, położony na terenie gmin Tarnowskie Góry i Zbrostawice. Obejmuje obszar o pow.475,51 ha, z czego na terenie Tarnowskich Gór 233,63ha. Usytuowany jest na obu zboczach doliny rzeki Dramy z pozostałościami dawnego zwierzyńca oraz aleją kasztanową stanowiącą fragment drogi z Rept Starych do Tarnowic Starych. Wyspę leśną – Park w Reptach tworzy w znacznej części starodrzew bukowy w tym ok.150 drzew o wymiarach pomnikowych. Dominujące starodrzewy zajmują 1/3 całej powierzchni zespołu przyrodniczo-krajobrazowego. Są najcenniejszym elementem krajobrazu składającego się z naturalnych zespołów leśnych, z licznymi rzadkimi gatunkami zarówno rodzimymi, jak i zagranicznymi. Malowniczy nieregularny odcinek rzeki Dramy dopełnia wartości przyrodniczych zespołu.
- **Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Doły Piekarskie”** – został objęty ochroną na mocy Uchwały Nr LXVI/581/2006 Rady Miejskiej w Tarnowskich Górach z dnia 04.10.2006r. i zlokalizowany jest w południowo-wschodniej części Tarnowskich Gór, w dzielnicy Bobrowniki Śląskie – Piekary Rudne. Teren obejmuje obszary powyrobiskowe, które na początku lat 60-tych XX w. zostały częściowo zalesione, natomiast w większości nastąpiła naturalna sukcesja. Obecnie na stokach dawnych wyrobisk znajduje się las zbliżony do grądu. Zbocza śródleśnych dolinek lokalnie porastają zbiorowiska murawowe, gdzie występują gatunki chronione np. dziewięciśli bezłodygowy, kruszczyk szerokolistny oraz gatunki chronione częściowo, tj. kruszyna pospolita, konwalia majowa. Zanotowano także wśród nich jedyne w granicach Tarnowskich Gór stanowisko goryczki orzęsionej – rośliny rzadkiej i objętej całkowitą ochroną prawną.
- **Pomnik przyrody pod nazwą „Park Kunszt”**, objęty ochroną na mocy Uchwały Nr XXXIV/302/2004 Rady Miejskiej w Tarnowskich Górach z dnia 02.12.2004r., obejmuje starodrzew w postaci 10 drzew z gatunku lipa drobnolistna. Położony jest w Tarnowskich Górach – dzielnicy Bobrowniki Śląskie przy ul. Parkowej, w rejonie pamiątkowej hałdy szybowej kopalni rud ołowiu i srebra „Fryderyk”. Prawdopodobnie już w latach 1784- 1788 pamiątkową hałdę szybową uporządkowano, obsiano trawą i posadzono wokół niej drzewa (lipy drobnolistne). Wokół hałdy powstał park, miejsce corocznych górniczych festynów, wypoczynku i rekreacji pracowników kopalni, jednocześnie symbol historycznego odkrycia złoża kruszcowego i początków rozwoju górnictwa i hutnictwa na Górnym Śląsku. Obecnie z pierwotnego drzewostanu zachowały się liczące ok. 200 lat, wysokie, pomnikowe okazy lip drobnolistnych
- **122 pomniki przyrody żywej oraz 1 pomnik przyrody nieożywionej (głaz narzutowy w Parku Miejskim)**. Wśród pojedynczych drzew objętych ochroną w formie pomników przyrody występują przede wszystkim następujące gatunki: dąb szypułkowy, buk zwyczajny, sosna wejmutka, jesion wyniosły, klon zwyczajny, lipa drobnolistna, brzoza brodawkowata, leszczyna turecka, kasztanowiec biały, dąb bezszypułkowy, olsza czarna, wiąz szypułkowy, wierzba krucha, dąb czerwony. Na specjalną uwagę zasługuje jednak najstarszy w Europie Środkowej, liczący ok. 260 lat, mający 25 m wysokości i 7,3 m obwodu u podstawy pnia, kasztan jadalny rosnący w ogrodzie plebani przy kościele p.w. św. Mikołaja w Reptach Śląskich.

- **Obszar Natura 2000 - „Podziemia tarnogórsko-bytomskie.”** NATURA 2000₂ to przyjęty przez Unię Europejską system ochrony wybranych elementów przyrodosiedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków- najcenniejszych w skali Europy. Celem utworzenia sieci jest zachowanie dziedzictwa przyrodniczego całego kontynentu. Podstawę do wyznaczania Europejskiej Sieci Ekologicznej stanowią dwie dyrektywy: Dyrektywa Rady Europy 92/43/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dziko żyjących ptaków (tzw. Dyrektywa Ptasia) oraz Dyrektywa Rady Europy 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (tzw. Dyrektywa Siedliskowa). Sieć NATURA 2000 składa się z dwóch, wyznaczanych niezależnie, systemów obszarów chronionych: Obszarów Specjalnej Ochrony (OSO) - tzw. ostoi ptasich, wyznaczanych w oparciu o zalecenia Dyrektywy Ptasiej oraz Specjalnych Obszarów Ochrony (SOO) - tzw. ostoi siedliskowych (habitatowych) wydzielonych na podstawie Dyrektywy Siedliskowej. Obszar NATURA 2000 Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie obejmuje powierzchnię ponad 3.401,2 ha zlokalizowaną na terenie Tarnowskich Gór, Bytomia, Zbrostawic i Radzionkowa. Podziemia tworzą wyrobiska po trwającej od XVI do XX wieku eksploatacji kruszców srebronośnych w postaci chodników, komór, szybów i sztolni, w tym 5 sztolni odwadniających. Istniejący w podziemiach specyficzny mikroklimat i charakter terenu sprawia, że w Podziemiach Tarnogórsko-Bytomskich znajduje się drugie co do wielkości zimowisko nietoperzy w Polsce. Stwierdzono tutaj występowanie 10 gatunków nietoperzy: mroczka późnego, nocka Brandta, nocka rudego, nocka wąsatka, nocka Natterera, nocka Bechsteina, nocka orzęsionego, gacka brunatnego, gacka szarego i nocka dużego – gatunku wymienionego w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej. Liczebność hibernujących w podziemiach nietoperzy szacuje się na kilkanaście tysięcy. Podziemia są zasiedlane przez nietoperze również w okresie letnim. Badania fauny podziemi potwierdziły również występowanie roztoczy, dżdżownic, pajęczaków i owadów. Reprezentantami flory (w strefach przyotworowych) są mszaki i paprocie. Mykoflora występuje w ciemnej i głębokiej części podziemi i rozwija się na resztkach organicznych. Na ociosach można spotkać strzępki grzybni. Świat Podziemi Tarnogórsko-Bytomskich to także różnorodne formy naciekowe: makarony (formy stalaktytów), zasłony, draperie, bardzo dobrze wykształcone polewy pokrywające powierzchnie ścian, korytarzy i spągu. Można tu także spotkać różnorodne perły jaskiniowe. W okresie zimowym w miejscach wnikania do wnętrza mroźnego powietrza, powstają nacieki lodowe.

1.1.4. Tereny przemysłowe i powojkowe

Na terenie Tarnowskich Gór zlokalizowane były zarówno duże zakłady przemysłowe, jaki również tereny wojskowe. Istnieje kilka miejsc koncentracji działalności przemysłowej na obszarze Gminy Tarnowskie Góry:

- wzdłuż ulicy Zagórskiej stanowiącej część DK 11,
- w dzielnicy Śródmieście-Centrum wzdłuż ulicy Towarowej,
- na granicy dzielnicy Lasowice i Śródmieście Centrum (ul. Nakielska, i wzdłuż linii kolejowej),

- dzielnicy Sowice (Czarna Huta) oraz na granicy dzielnic Śródmieście Centrum–Sowice –Lasowice w obrębie ulic Sienkiewicza, Czarnohuckiej, Fabrycznej, wzdłuż linii kolejowej i węzła.

Większość zakładów funkcjonujących na tych obszarach kontynuuje swoją działalność. Część opuszczonych hal fabrycznych została zagospodarowana przez prywatny kapitał.

Najwięcej problemów występuje w regionie Czarnej Huty. Są tam tereny skażone oraz obszary poprzemysłowe, które wskutek zmian uwarunkowań rynkowych nie są wykorzystywane. Największym problemem są pozostałości po działających na terenie miasta w dzielnicy Sowice–Czarna Huta Zakładach Chemicznych "Tarnowskie Góry". Skala skażenia terenu oraz ryzyko zatrucia wód gruntowych powoduje, że tzw. „tarnogórska bomba ekologiczna” stanowi zagrożenie nie tylko dla miasta, ale także dla całej Aglomeracji Górnośląskiej.

Zakłady Chemiczne rozpoczęły swoją działalność na początku XX wieku. Odpady z produkcji przez ponad 70 lat lokowano na zwałowiskach wokół zakładu, bez wykonania jakichkolwiek urządzeń zabezpieczających środowisko. W latach 80-tych XX wieku zwrócono większą uwagę na zanieczyszczenie środowiska w rejonie Zakładów, ale dopiero po wprowadzeniu w roku 1991 monitoringu wód podziemnych można było wstępnie ocenić stopień degradacji środowiska. Bardzo poważne zanieczyszczenie środowiska w rejonie oddziaływania Zakładów Chemicznych doprowadziło do ich wprowadzenia w roku 1994 na krajową listę największych trucicieli (tzw. "Lista 80-ciu"). Działania te zbiegły się z procesami restrukturyzacji przemysłu chemicznego, w wyniku których Zakłady Chemiczne "Tarnowskie Góry" zaczęły tracić rynek zbytu na swoje produkty. Pogarszająca się sytuacja finansowa, przy braku możliwości uruchomienia nowej produkcji, doprowadziła w 1995 r. do postawienia Zakładów w stan likwidacji. Stwierdzenie silnego zanieczyszczenia gruntów, wód gruntowych i powierzchniowych, a także całej infrastruktury technicznej zakładu (budynki technologiczne, instalacje) spowodowało konieczność rozszerzenia procesu likwidacyjnego o zagadnienia związane z usunięciem zagrożenia środowiska i rekultywacji terenu po byłych Zakładach Chemicznych. Obecnie cała działalność skupia się na usunięciu przyczyn zanieczyszczenia środowiska na terenie i w rejonie Zakładów Chemicznych. Zakład realizuje przedsięwzięcie pn. "Ochrona Głównego Zbiornika Wód Podziemnych 330 - Gliwice", poprzez kompleksowe unieszkodliwienie odpadów wraz z rekultywacją terenów skażonych Zakładów Chemicznych "Tarnowskie Góry", którego celem jest likwidacja zanieczyszczenia powodowanego przez substancje niebezpieczne wymywane z odpadów poprodukcyjnych zgromadzonych na niezabezpieczonym gruncie do poziomu wodonośnego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych 330 - Gliwice, będącego rezerwuarem wody pitnej dla ok. 600 tys. mieszkańców północno-zachodniej części aglomeracji katowickiej.

W 1995 roku na terenie i w rejonie Zakładów Chemicznych znajdowało się 8 zwałowisk odpadów, na których nagromadzono ok. 900 tys. m³ odpadów, które stanowią:

- odpady po produkcji siarczku barowego, z których wymywają się różnego rodzaju związki baru, strontu, chlorki i siarczki,
- odpady z produkcji boraksu, kwasu borowego i z zakładowej oczyszczalni ścieków, zawierające rozpuszczalne związki boru, strontu, cynku, arsenu, siarczany,
- odpady różnorodne, zawierające żużel z elektrociepłowni oraz skażony gruz budowlany i wymywalne związki boru, baru, strontu, miedzi, cynku, żelaza,

- odpady po produkcji celulozy, zawierające głównie węglan wapnia z domieszką sulfolignin zanieczyszczone częściowo związkami arsenu.

W 1998 r., w wyniku badań monitoringowych gleb zidentyfikowane zostało dziewięć zwałowisko odpadów, które nazwano "obszar GIV". Łączna ilość odpadów zgromadzona na terenie zakładu wraz ze skażonym podłożem spod zwałowisk, zanieczyszczonym gruntem z terenu zakładu, odpadami niebezpiecznymi z wyburzeń obiektów i demontażu instalacji technologicznych została oszacowana na ok. 1,5 mln. m³ (ok. 2,5 mln ton), w tym odpady niebezpieczne stanowiły ponad 90%.

Rocznie z powyższych odpadów wymywało się do środowiska ok. 400 ton ww. substancji niebezpiecznych, powodując zanieczyszczanie podłoża i wód gruntowych (poziom czwartorzędowy), a następnie poprzez nieciągłą warstwę izolacyjną użytkowych, triasowych poziomów wodonośnych Głównych Zbiorników Wód Podziemnych 330 - Gliwice, a także 327 Lubliniec - Myszków.

Prowadzone badania w zakresie monitoringu środowiska wykazały znaczne przekroczenia (nawet kilkusetkrotnie) najwyższych dopuszczalnych stężeń w wodach podziemnych poziomu czwartorzędowego i głębiej triasowego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych oraz w wodach powierzchniowych (rzeka Stoła i potok PA). Zanieczyszczeniu uległy także grunty znajdujące się w rejonie Zakładów Chemicznych. Wtórne pylenie powodowało zanieczyszczanie powietrza pyłem wywiewanym z niezabezpieczonych zwałowisk.

Do końca marca 2005 r. wykonano ok. 60% prac przewidywanych do realizacji w ramach przedsięwzięcia pn. "Ochrona Głównego Zbiornika Wód Podziemnych 330 – Gliwice", poprzez kompleksowe unieszkodliwienie odpadów wraz z rekultywacją terenów skażonych Zakładów Chemicznych "Tarnowskie Góry w Tarnowskich Górach w likwidacji", w tym:

- wybudowano całe podłoże Centralnego Składowiska Odpadów, posiadające uszczelnienie iłowe oraz z geomembrany HDPE o grubości 2,5 mm i drenaż do odbioru odcieków i ich skierowania do chemicznej oczyszczalni ścieków,
- zlikwidowano 5 zwałowisk odpadów, unieszkodliwiając w CSO 880 tys., m³ odpadów,
- wyregulowano i częściowo wybudowano nowe koryto rzeki Stoły na wysokości Zakładów Chemicznych,
- wyburzono prawie wszystkie obiekty budowlane dawnych Zakładów Chemicznych.

Dotychczas przedsięwzięcie finansowane było wyłącznie ze źródeł krajowych, w oparciu o porozumienia podpisywane przez 8 Sygnatariuszy, w tym: Wojewodę Śląskiego, Ministra Skarbu Państwa, Ministra Środowiska, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach, Powiat Tarnogórski, Gminę Tarnowskie Góry, Zakłady Chemiczne "Tarnowskie Góry" w Tarnowskich Górach w Likwidacji. Koszty prac wyniosły ponad 209 mln złotych. Aby zakończyć prace konieczne jest pozyskanie środków w wysokości ponad 90 mln złotych. Decyzją z 29 lutego 2008 roku likwidator Zakładów Chemicznych zrzekł się wieczystego użytkowania nieruchomości, która przeszła do zasobu Skarbu Państwa. Od tego momentu teren jest nieruchomością Skarbu Państwa, w stosunku do której starosta tarnogórski wykonuje prawa właścicielskie w ramach zadań z zakresu administracji rządowej.

W regionie Czarnej Huty znajduje się jedna z największych stacji towarowych w Polsce i Europie, siódma pod względem wielkości na świecie. W tarnogórskim węźle kolejowym pracuje ok. czterech tysięcy osób. W szczytowym okresie swojej świetności,

w latach 80 ubiegłego wieku, tarnogórski węzeł kolejowy był największą towarową stacją rozrządową w Polsce - przeważnie odprawiał ok. 5.5 tys. wagonów w ciągu doby, a możliwości pozwalały na odprawienie nawet 7 tys. Niestety znaczenie stacji rozrządowej w ostatnich kilkunastu latach zdecydowanie się zmniejszyło. Infrastruktura stacji nie jest wykorzystywana. Na tarnogórskim węźle kolejowym było sześć tzw.górek rozrządowych. Dziś czynne są tylko trzy takie układy. Obecnie stacja wysyła ok. 2,5 tys. wagonów, pozostając drugą pod względem wielkości w Polsce - po Wrocławiu Brochowie, a przed Poznaniem Franowem i Warszawą Pragą. Tory tarnogórskiego węzła rozpościerają się na przestrzeni ok. czterech kilometrów między Tarnowskimi Górami a sąsiednim Miasteczkiem Śląskim. Stacja rozrządowa bezpośrednio przylega do terenu byłych zakładów chemicznych.

Na terenie „Czarnej Huty” zlokalizowane były także inne duże zakłady przemysłowe np. REMEL (zlikwidowane) oraz Elektrocarbon (do kwietnia 2008 przedsiębiorstwo państwowe, obecnie spółka z ograniczoną odpowiedzialnością), które w skutek zmian rynkowych bądź zakończyły działalność bądź zmniejszyły wielkość działalności. Puste hale przemysłowe zostały zagospodarowane przez prywatnych inwestorów. Pozytywnym przykładem może być budynek dawnego zakładu REMEL wraz z halą produkcyjną przy ul. Czarnohuckiej, który po likwidacji zakładu przez kilka lat świecił pustkami i niszczał, a w roku 2007 został wyremontowany przez prywatnego inwestora i dzisiaj ponownie jest wykorzystywany.

Szansą dla zaktywizowania i rozwoju regionu Czarnej Huty może stać się budowa projektowanej trasy ekspresowej S-11, która przebiegać będzie w ich najbliższym sąsiedztwie według wariantu proponowanego przez władze samorządowe miasta i powiatu.

Na terenie Tarnowskich Gór funkcjonowały jeszcze w latach 80-tych XX wieku dwie jednostki wojskowe. W chwili obecnej w Tarnowskich Górach stacjonuje już tylko Piąty Tarnogórski Batalion Obrony Przeciwchemicznej im. gen. broni Leona Berbeckiego zlokalizowany przy ul. Opolskiej. Pułk Kolejowy stacjonujący przy ul. Kościuszki został rozwiązany. Większość dawnych budynków została rozebrana. W miejscu dawnych koszar dzisiaj funkcjonuje supermarket oraz powstają kolejne budynki handlowe. Część budynków przejęło Starostwo Powiatowe, które jeden z nich zaadaptowało na budynek administracji publicznej.

Wojsko miało także w Tarnowskich Górach tereny poligonów zlokalizowane w dzielnicy Sowice i Lasowice. W chwili obecnej część tych terenów została sprzedana bądź znajduje się we władaniu Agencji Mienia Wojskowego.

1.1.5. Własność gruntów i budynków

Miasto zajmuje powierzchnię 8 347 ha. W obrębie miasta tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową (jednorodzinną i wielorodzinną) zajmują łącznie 1644,2 ha tj. 19,7% powierzchni całego miasta. Pod zabudowę jednorodzinną przeznaczonych jest 1333,14 ha, z których dotychczas zabudowano 615,86 ha tj. 46,2% całej powierzchni. Tereny zabudowy wielorodzinnej zajmują 311,06 ha, w tym zabudowanych jest 42,37% powierzchni.

Największy odsetek terenów mieszkaniowych skupia się w dzielnicy Śródmieście-Centrum, a zwłaszcza w samym centrum miasta, jak również w jednostce nazwanej umownie "Śródmieście – Północny Zachód". Wśród pozostałych dzielnic, największy odsetek terenów mieszkaniowych posiadają dzielnice: Lasowice, Osada Jana, Stare Tarnowice - os. "Przyjaźń".

Na terenach zabudowy mieszkaniowej zabudowana powierzchnia 105,09 ha jest własnością miasta, w tym na terenach zabudowy jednorodzinnej 83,74 ha, a wielorodzinnej - 21,35 ha. Ogółem 14,06% wszystkich terenów zabudowanych jest własnością miasta. Z całej powierzchni terenów pod zabudowę mieszkaniową ponad połowa z nich, bo około 55% pozostała dotychczas niezabudowana. Pod względem własnościowym są to tereny należące do osób prywatnych i miasta. Pośród nich przeważają tereny pod zabudowę jednorodzinną o powierzchni 717,28 ha (53,8% ogółu terenu). Powierzchnia terenów pod zabudowę wielorodzinną wynosi 179,27 ha (56,6%). Barię w rozwoju miasta są problemy z nieuregulowaną sytuacją własnością wielu działek – brak stosownych zmian w księgach wieczystych. Problemem jest również brak obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego. W chwili obecnej aktualnymi i obowiązującymi planami objętych jest tylko kilka procent powierzchni miasta. Obecnie sposób zagospodarowania nieruchomości ustala się w drodze decyzji administracyjnej (decyzji o warunkach zabudowy bądź decyzji ustalającej inwestycję celu publicznego). Wydłuża to proces inwestycyjny.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2007 roku było w Tarnowskich Górach 21 695 mieszkań. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wyniosła 70,4 m², co jest wskaźnikiem wyższym niż średnia dla województwa śląskiego – 66,2 m², natomiast porównując tą wartość ze średnią dla powiatu tarnogórskiego jest ona niższa (średnia dla powiatu 76,1 m²). Analogiczne relacje występują odnośnie wskaźnika przeciętnej powierzchni użytkowej na osobę (m²/osoba). Wskaźnik gminy Tarnowskie Góry 25,0 jest wyższy niż średnia województwa 23,7, a niższy niż średnia dla powiatu 25,5. Liczba mieszkań w Tarnowskich Górach powoli, lecz systematycznie rośnie. Jest to jednak głównie zasługa budownictwa indywidualnego co obrazują poniższe dane.

Tabela 4. Zasoby mieszkaniowe w Tarnowskich Górach w latach 2004-2008

Lata	Mieszkania	Izby	Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	Przeciętna powierzchnia użytkowa w m ²	
				mieszkanie	osoba
2004	21427	80945	1486,6	69,4	24,1
2005	21491	81349	1496,7	69,6	24,4
2006	21573	81832	1508,8	69,9	24,7
2007	21695	82545	1526,8	70,4	25,0
2008	21822	83218	1543,4	70,8	25,3

Źródło: Bank Danych Regionalnych. Urząd Statystyczny w Katowicach.

W mieście występują różne formy własności budynków:

- stanowiące własność miasta Tarnowskie Góry,
- spółdzielcza – w mieście funkcjonują dwie spółdzielnie mieszkaniowe – Spółdzielnia Mieszkaniowa „Gwarek” oraz Spółdzielnia Mieszkaniowa „Chemik”,
- własność Międzygminnego Towarzystwa Budownictwa Społecznego sp. z o.o. w Tarnowskich Górach,
- mieszkania stanowiące własność zakładów pracy,
- wspólnoty mieszkaniowe,

- prywatne budynki jednorodzinne, budynki czynszowe osób fizycznych.

W centrum miasta dominuje własność prywatna, wspólnoty mieszkaniowe oraz zasoby gminy. Część budynków ma nieuregulowaną sytuacją prawną, uniemożliwia to remont kamienic oraz przekłada się na bardzo zły stan techniczny nieraz zabytkowych nieruchomości. Nieuregulowane stosunki własnościowe zarówno nieruchomości zabudowanych jak i niezabudowanych stanowią poważną barierę w rozwoju miasta opóźniając oraz ograniczając planowane inwestycje.

Osiedla z lat 70-tych i 80-tych to większości własność spółdzielcza. Zarządzające nieruchomościami spółdzielnie mieszkaniowe borykają się problemami związanymi z niezadawalającym stanem technicznym budynków, które najczęściej nie spełniają np. norm ochrony cieplnej. Spółdzielnie muszą również uporać się z problemem usunięcia azbestu powszechnie używanego w technologii budowlanej w latach 80-tych. Uchwałą Nr VII/64/2007 z dnia 28 lutego 2007r Rady Miejskiej w Tarnowskich Górach przyjęła Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla gminy Tarnowskie Góry, który zawiera harmonogram usuwania tego materiału z terenu miasta. W ramach Programu dofinansowywane jest usuwanie azbestu z budynków stanowiących własność osób fizycznych.

Tabela 5. Struktura własnościowa zasobów mieszkaniowych w Gminie Tarnowskie Góry w latach 2003-2007

Nazwa	J.m.	2004	2005	2006	2007
Zasoby gminy	Szt.	2153	1986	1933	1 888
Zasoby spółdzielni mieszkaniowych	Szt.	7293	7264	7264	7264
Zasoby zakładów pracy	Szt.	1550	1385	1383	1 086
Zasoby osób fizycznych	Szt.	9399	9858	9995	10461
Zasoby MTBS	Szt.	952	952	952	952
Zasoby pozostałych podmiotów	Szt.	45	46	46	44
Suma	Szt.	21427	21491	21573	21695

Źródło: Bank Danych Regionalnych. Urząd Statystyczny w Katowicach.

Przeważająca większość zasobów komunalnych zlokalizowana jest dzielnicy Śródmieście-Centrum, a zwłaszcza w zabytkowym ścisłym centrum miasta. Tarnowskie Góry podobnie jak inne miasta borykają się z niedoborem lokali komunalnych. Na dzień 31 grudnia 2008 w gminie oczekiwano na realizację 1207 wniosków o najem mieszkania. W roku 2006 zawarto 82 umowy najmu mieszkania (w wyniku zamiany lub przydziału lokalu), w roku 2007 34 umowy najmu, natomiast w roku 2008 69. Na realizację oczekuje 112 wyroków eksmisyjnych.

W 2008 roku Dział Dodatków Mieszkaniowych obsłużył 1508 rodzin, w których żyło 5242 osób. Z dodatków mieszkaniowych skorzystało 8,61% mieszkańców miasta. Ogółem wypłacono 13 035 świadczeń na łączną kwotę 1 947 880,83 zł. Średnie miesięczne dofinansowanie do czynszu mieszkaniowego wynosiło około 149,76 zł.

Tabela 6. Liczba wniosków i świadczeń zrealizowanych w 2008 roku przez Dział Dodatków Mieszkaniowych

Typ mieszkań	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Średni miesięczny dodatek
Komunalne	4 631	731 917,41	158,05
Spółdzielcze	4 639	634 217,97	136,71
Inne (MTBS, prywatne, wspólnoty)	3 765	581 745,45	154,51

Źródło: MOPS Tarnowskie Góry.

1.1.6. Infrastruktura techniczna

Tarnowskie Góry posiadają infrastrukturę techniczną na dobrym poziomie. Dobrze rozwinięte są sieci: wodociągowa, energetyczna, telekomunikacyjna oraz gazowa. Dużym problemem miasta jest sieć kanalizacyjna oraz brak nowoczesnej oczyszczalni ścieków. Brak jest kanalizacji sanitarnej na terenie dzielnic: Pniowiec, Rybna i Opatowice. Natomiast jej rozbudowa wymagana jest przede wszystkim w dzielnicach: Śródmieście, Lasowice, Sowice, Bobrowniki Śląskie, Osada Jana.

Miasto jest dobrze skomunikowane z siecią dróg krajowych. Brak jednak szybkiego połączenia drogowego z centrum Aglomeracji Górnośląskiej. Obwodnica miejska łączy się z drogami krajowymi nr 11, 78, 908 co powoduje, że większość ruchu tranzytowego omija centrum miasta. Niestety wraz z rozwojem miasta, miejska obwodnica przypomina coraz bardziej drogę wewnętrzną. Powstające wokół niej centra handlowe spowodowały zmianę organizacji ruchu poprzez wprowadzenie światła i rond, umożliwiających bezpieczne włączenie się do ruchu. Niestety spowodowało to, przy stale zwiększającym się natężeniu ruchu, wydłużenie czasu podróży.

Problemy z korkami występują również w centrum miasta zwłaszcza w godzinach szczytu. Szczególnie zauważalne jest to w okolicy Ronda im. Ranzoska, gdzie krzyżują się główne ulice: Piłsudskiego, Nakielska, Sienkiewicza oraz Sobieskiego. Doskwierającym problemem zwłaszcza w zabytkowym centrum miasta staje się brak miejsc parkingowych.

Miasto posiada zabytkowy dworzec kolejowy z 1888 roku. Z zewnątrz posiada neoklasycystyczną kamieniarkę, lecz wewnątrz został on przebudowany w latach PRL-u. Gmach dworca został odrestaurowany i jest teraz jednym z najpiękniejszych budynków tego typu na Górnym Śląsku. Problemem pozostaje jego zagospodarowanie. Przez tarnogórską stację kursuje mała, w porównaniu z ilością sprzed 10 lat, liczba pociągów. Szczególnie pospiesznych. W sąsiedztwie dworca kolejowego pomiędzy ulicami Pokoju i Częstochowską zlokalizowany jest dworzec autobusowy obsługujący linie MZKP i KZK GOP. Zabudowa dworca jest mało estetyczna i niefunkcjonalna. Tuż obok przy ulicy Częstochowskiej znajduje się przystanek obsługujący połączenia PKS oraz przewoźników przewożących pasażerów na trasach międzynarodowych. Dostrzegalny jest brak nowoczesnego centrum przesiadkowego z odpowiednią infrastrukturą.

1.1.7. Identyfikacja problemów przestrzennych

Poniżej zawarto syntetyczne wnioski, wynikające z analizy istniejącego stanu związanego z zagospodarowaniem przestrzennym Tarnowskich Gór i infrastrukturą techniczną miasta:

- niski stopień pokrycia miasta obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego,
- nieuregulowane stosunki własnościowe,
- postępująca dekapitalizacja zasobów mieszkaniowych,
- zły stan kamienic w zabytkowym centrum miasta,
- spadek walorów użytkowych osiedli mieszkaniowych z lat 50-80-tych,
- występowanie azbestu zwłaszcza na dużych osiedlach mieszkaniowych,
- dekapitalizacja infrastruktury terenów zielonych w mieście (Parki, skwery, osiedla),
- brak mieszkań zwłaszcza w budownictwie wielorodzinnym,
- braki w infrastrukturze gospodarki ściekowej,
- zdegradowane i wymagające rekultywacji tereny poprzemysłowe (teren byłych zakładów chemicznych),
- brak szybkiego połączenia drogowego miasta z centrum Aglomeracji Górnośląskiej,
- problemy z wydolnością systemu komunikacyjnego w centrum miasta w godzinach szczytu,
- brak miejsc parkingowych, w centrum miasta i na dużych osiedlach budynków wielorodzinnych,
- zły stan dworca komunikacji autobusowej wraz z otoczeniem,
- spadek w ostatnich latach znaczenia tarnogórskiego węzła kolejowego.

1.2. Gospodarka

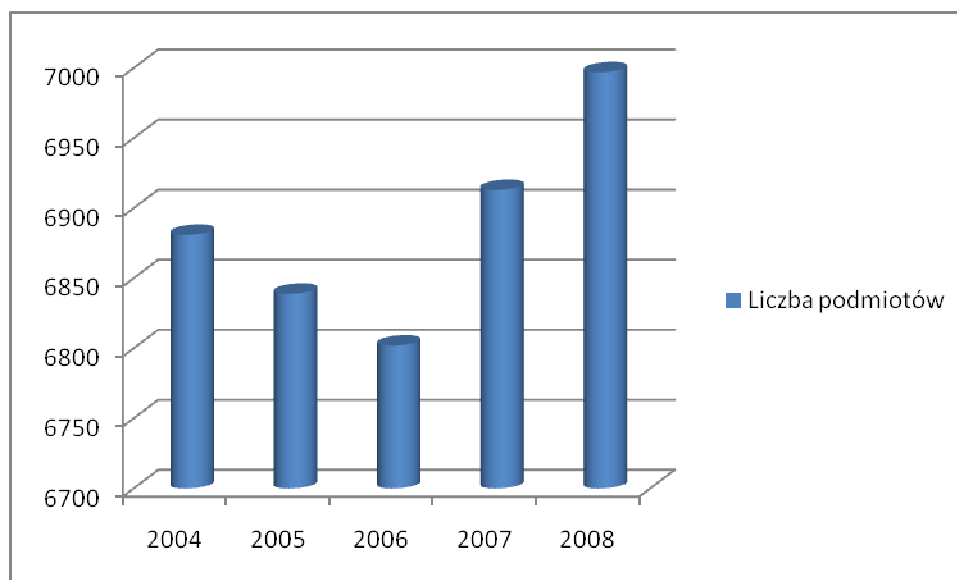
1.2.1. Struktura gospodarcza Gminy Tarnowskie Góry

Gospodarka Tarnowskich Gór nie ma jednolitego charakteru. Miasto, tak jak cały region związane jest historycznie z przemysłem ciężkim. W Tarnowskich Górach rozwinął się przemysł dostarczający maszyny i urządzenia dla przedsiębiorstw z branży górniczej, hutniczej i chemicznej. Gospodarczą wizytówkę miasta kształtowały firmy takie jak: Fabryka Sprzętu Ratunkowego i Lamp Górniczych „Faser”, Fabryka Maszyn i Urządzeń „Tagor”, Fabryka Zmechanizowanych Obudów Ściennych „FAZOS”, Zakład Aparatury Chemicznej „Chemet”, „ZAMET - Budowa Maszyn”. Wymienione przedsiębiorstwa, działające, niegdyś w formie przedsiębiorstw państwowych, przeszły proces przekształceń własnościowych i restrukturyzacji. W związku z faktem, iż w Tarnowskich Górach zlokalizowana jest jedna z największych stacji rozrządowych w Europie dużym pracodawcą są spółki grupy PKP.

U boku dużych firm w latach 90-tych prężnie rozwinęły się małe i średnie przedsiębiorstwa, które przejęły rolę motoru lokalnej gospodarki. W Tarnowskich Górach

rozwijają się firmy działające m.in. w branży budowlanej, instalacyjnej, papierniczej, elektronicznej, przemyśle lekkim. Ważną gałęzią gospodarki są także usługi i handel.

Rysunek 1. Liczba podmiotów zarejestrowanych w Tarnowskich Górach w rejestrze REGON.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Banku Danych Regionalnych Urzędu Statystycznego w Katowicach.

W 2008 roku w systemie REGON zarejestrowanych było około 6997 podmiotów gospodarki narodowej prowadzących działalność na terenie miasta Tarnowskie Góry. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w Tarnowskich Górach w roku 2008 zarejestrowanych było 5154 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Liczba tego typu podmiotów gospodarczych z roku na rok wzrasta (w roku 2006 – 5032 podmioty, w roku 2007 – 5032 podmioty). Ponadto w Tarnowskich Górach funkcjonuje ponad 486 firm działających na podstawie Kodeksu Spółek Handlowych, w tym 129 z kapitałem zagranicznym. Z roku na rok rośnie liczba przedsiębiorstw działających na podstawie kodeksu spółek handlowych: w 2004 roku – 409, w 2005 roku 428, w 2006 roku – 438, w roku 2007 – 470.

Analizując bariery rozwoju przedsiębiorczości w mieście podawane przez organizacje zrzeszające przedsiębiorców oraz podczas spotkań władz miasta z przedstawicielami firm najczęściej wymieniane są: brak planów zagospodarowania przestrzennego (co wydłuża proces inwestycyjny), brak dobrych połączeń miasta z Aglomeracją Górnośląską, brak terenów wyznaczonych i przygotowanych pod inwestycje. Jako ważną dla rozwoju miasta przedsiębiorcy podkreślają kwestię lokalizacji drogi ekspresowej S-11.

W końcu roku 2008 podmioty gospodarcze zaczęły odczuwać skutki światowego kryzysu finansowego. Coraz więcej przedsiębiorstw zaczyna sygnalizować pogorszenie koniunktury i możliwość dokonywania zwolnień grupowych. W strukturze podmiotów gospodarczych działających na terenie miasta Tarnowskie Góry, dominują pod względem ilościowym firmy o charakterze handlowym oraz drobne rzemiosło, których udział wyniósł 34%. Pośród pozostałych branż dużym udziałem wyróżniają się: obsługa nieruchomości,

wynajem i usługi oraz budownictwo i przetwórstwo przemysłowe. W Tarnowskich Górach działają również przedsiębiorstwa związane z sektorem górniczym.

Według danych Referatu Gospodarki Rynkowej i Ewidencji Działalności Gospodarczej większość zarejestrowanych w ewidencji podmiotów gospodarczych wykonuje działalność według następujących branż: handel i naprawy, działalność gospodarcza pozostała, produkcja, przetwórstwo przemysłowe, pozostała działalność usługowa i komunalna, budownictwa, informatyka i łączność, transport, pośrednictwo finansowe, pośrednictwo ubezpieczeniowe, działalność wydawnicza i poligraficzna, obsługa nieruchomości i firm, edukacja i nauka, ochrona zdrowia, kultura, sport i rekreacja, hotelarstwo i gastronomia.

Tabela 7. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według sekcji PKD

Sekcja	miasto Tarnowskie Góry				powiat tarnogórski			
	2000		2008		2000		2008	
	ilość	%	ilość	%	ilość	%	ilość	%
A - rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo	73	1,20%	72	1,03%	241	2,18%	240	1,84%
B - rybactwo	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
C - górnictwo	2	0,03%	7	0,10%	6	0,05%	12	0,10%
D - przetwórstwo przemysłowe	673	11,09%	717	10,25%	1323	11,94%	1411	10,78%
E - energia elektryczna, gaz, woda	4	0,07%	3	0,04%	13	0,12%	11	0,09%
F - budownictwo	620	10,22%	774	11,07%	1294	11,68%	1572	12,01%
G - handel, naprawy	2207	36,38%	2261	32,32%	3927	35,45%	4197	32,05%
H - hotele i restauracje	181	2,98%	231	3,31%	357	3,22%	437	3,34%
I - transport, gospodarka magazynowa, łączność	461	7,60%	492	7,04%	970	8,76%	1043	7,97%
J - pośrednictwo finansowe	250	4,12%	269	3,85%	369	3,33%	468	3,58%
K - obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	756	12,46%	1100	15,73%	1134	10,24%	1763	13,47%
L - administracja publiczna	26	0,43%	19	0,28%	74	0,67%	66	0,51%
M - edukacja	141	2,32%	197	2,82%	251	2,27%	376	2,88%
N - ochrona zdrowia i pomoc społeczna	285	4,70%	372	5,32%	427	3,85%	535	4,09%
O - działalność usługowa komunalna i społeczna	388	6,40%	483	6,91%	693	6,26%	965	7,37%
P - gospodarka domowa zatrudniająca pracowników	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Q - organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Ogółem	6067	100,0%	6997	100,0%	11079	100,0%	13069	100,0%

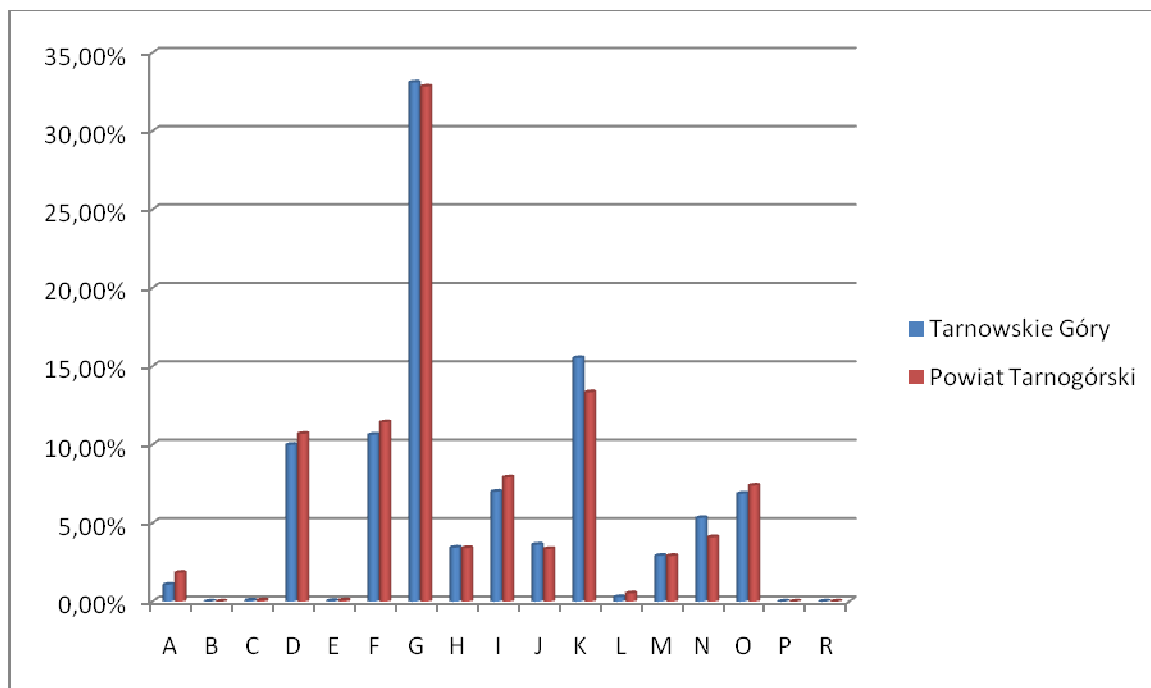
Źródło: Bank Danych Regionalnych.

Przedstawione na Rysunku 2 porównanie struktury gospodarczej Tarnowskich Gór i powiatu tarnogórskiego jest dowodem na pełnienie przez Tarnowskie Góry funkcji ośrodka obsługującego swoje najbliższe zaplecze, w skład którego wchodzi pozostałe, mniejsze gminy powiatu tarnogórskiego. W szczególności dotyczy to działalności związanych z usługami dla firm i pośrednictwem finansowym, a także handlem, gastronomią oraz funkcjami dotyczącymi edukacji i ochrony zdrowia. Tarnowskie Góry, to także miejsce gdzie koncentrują się instytucje publiczne: Urząd Skarbowy, Oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Sąd Rejonowy, Starostwo Powiatowe. Ponadto w Tarnowskich Górach

skoncentrowane są usługi medyczne – szpitale, poradnie specjalistyczne Górnośląskie Centrum Rehabilitacji Repty.

Uwzględniając strukturę gospodarczą Tarnowskich Gór oraz funkcję jaką pełni ono względem najbliższego otoczenia tworzonego przez gminy powiatu tarnogórskiego, działania rewitalizacyjne powinny być nakierowane na dalszy rozwój i wzmacnianie funkcji centrotwórczych m.in. poprzez adaptację dla potrzeb nowych działalności zdekapitalizowanych terenów i obiektów położonych w Śródmieściu Centrum.

Rysunek 2. Struktura branż gospodarki Gmina Tarnowskie Góry i powiatu tarnogórskiego

Źródło: na podstawie Banku Danych Regionalnych.

Analizując rozmieszczenie terytorialne, można zaobserwować samoistne ukształtowanie się obszarów, gdzie skoncentrowały się podmioty prowadzące działalność gospodarczą głównie:

- wzdłuż ulicy Zagórskiej stanowiącej część DK 11,
- w dzielnicy Śródmieście-Centrum wzdłuż ulicy Towarowej,
- dzielnicy Sowice (Czarna Huta) oraz na granicy dzielnic Śródmieście–Centrum–Sowice w obrębie ulic Sienkiewicza, Czarnohuckiej, Fabrycznej wzdłuż linii kolejowej i węzła,
- w dzielnicy Lasowice.

Drobny handel i punkty usługowe skoncentrowane są w zabytkowym centrum miasta w obrębie ulic Sobieskiego, Piłsudskiego, Bytomskiej, Legionów. Ważną rolę odgrywa zwłaszcza ulica Krakowska, która pełni funkcję pasażu handlowego miasta. Jednak jej znaczenie systematycznie się zmniejsza w związku z powstawaniem w mieście oraz okolicznych miejscowościach dużych centrów handlowych. Sklepom zlokalizowanym w centrum miasta coraz trudniej rywalizować z dużymi obiektami handlowymi.

Ważnym punktem na „handlowej mapie” miasta jest zlokalizowane przy ul. Piłsudskiego Centrum Handlowo-Usługowe „Hala”. To dwukondygnacyjny budynek hali

o powierzchni użytkowej 5700 m², który mieści obecnie 233 stanowisk z branży: spożywczej, przemysłowej, konfekcyjnej, usługowej, bar, punkt tolotka, punkt bankowy i bankomat. Obiekt powstał w 1997 roku w oparciu o koncepcję likwidacji targowisk zlokalizowanych przy ul. Sobieskiego i ul. Gliwickiej. Hala to miejsce pracy dla ponad 400 osób i 200 podmiotów gospodarczych.

W ostatnich latach w Tarnowskich Górach powstało kilka wielkopowierzchniowych obiektów handlowych. Największe z nich to hipermarkety sieci Tesco, Kaufland i Castorama. Ponadto w mieście zlokalizowanych jest kilkadziesiąt mniejszych supermarketów.

Znaczącą rolę w gospodarce odgrywają instytucja otoczenia biznesu. W Tarnowskich Górach działa kilka organizacji zrzeszających podmioty prowadzące działalność gospodarczą. Są wśród nich: Izba Przemysłowo-Handlowa w Tarnowskich Górach, Wolny Cech Rzemiosł Różnych, Stowarzyszenie Kupców Tarnogórskich, Tarnogórskie Zrzeszenie Handlu i Usług.

Na terenie Tarnowskich Gór zlokalizowany jest również Powiatowy Inkubator Przedsiębiorczości, który zlokalizowany jest w budynkach przy ul. Sienkiewicza. Instytucja została uruchomiona przez Starostwo Powiatowe przy wsparciu z Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, działania 3.3.2 - Rewitalizacja obszarów poprzemysłowych i powojaskowych.

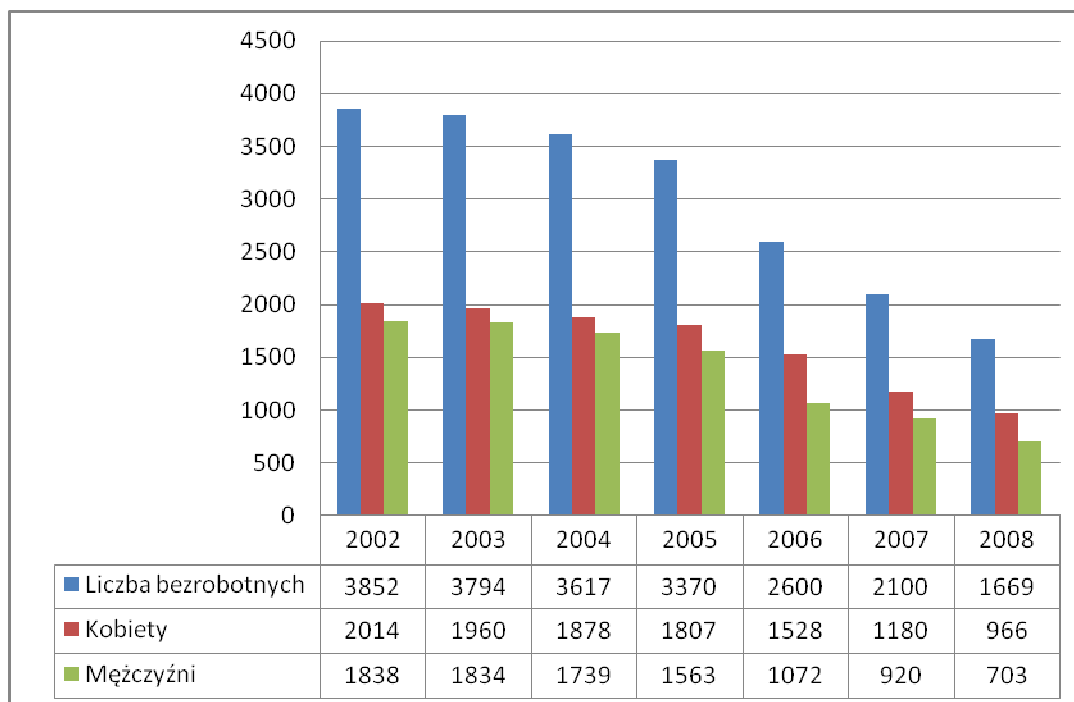
1.2.2. Rynek pracy w Gminie Tarnowskie Góry

Zgodnie z danymi Urzędu Statystycznego w Katowicach liczba osób pracujących w gminie Tarnowskie Góry wynosi ponad 17 tys. osób i z roku na rok obserwujemy tendencję wzrostową. Podawane przez GUS wartości odnoszą się do danych dotyczących faktycznego miejsca zamieszkania, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących indywidualnych gospodarstwach rolnych. Największa grupa osób zatrudniona jest w sektorze usług rynkowych obejmujących m.in. handel i transport, następnie w przemyśle i budownictwie. Przy czym proporcje rozkładają się w miarę równomiernie.

Największą liczbę osób bezrobotnych w Tarnowskich Górach w okresie od 2001 do 2008 roku, zanotowano w roku 2002 (3852 osoby). W kolejnych latach następowały spadki liczby osób pozostających bez pracy, największy z nich miał miejsce w roku 2006, kiedy to liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy zmalała o 770 osób. Jednym z czynników wpływających na silny spadek liczby bezrobotnych na terenie miasta była niewątpliwie ogólnopolska tendencja wynikająca z migracji ludności w celach zarobkowych poza granice kraju.

W końcu roku 2008 podmioty gospodarcze zaczęły odczuwać skutki światowego kryzysu finansowego. Coraz więcej przedsiębiorstw zaczyna sygnalizować pogorszenie koniunktury i możliwość dokonywania zwolnień grupowych.

Rysunek 3. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Tarnowskich Górach w latach 2002-2008.

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Tarnowskich Górach.

Analizując strukturę osób bezrobotnych należy zauważyć, że grupą dominującą są kobiety. Osobnym i bardzo trudnym problemem jest bezrobocie wśród ludzi młodych. Zjawisko to jest bardzo niekorzystne, gdyż osoby młode po ukończeniu edukacji nie mają możliwości sprawdzenia swoich umiejętności. Jak wynika z poniższych danych dysfunkcja ta głównie dotyczy osób w przedziale wiekowym 18- 24 lata i 25- 34 lata. Najliczniejszą grupę bezrobotnych w roku 2001 stanowiły osoby w przedziale wiekowym 18-24 lata (33,5%), jednak z roku na rok odsetek bezrobotnych w tej grupie spadał, by osiągnąć w 2008 roku 21,4%. W roku 2008 dominującą grupą pozostającą bez pracy są osoby w przedziale wiekowym 45- 54 lata (24,6%) i 25-34 lata (28,8%). Niepokojąca jest stała tendencja wzrostu bezrobocia w wieku 55-59 lat. W 2002 roku stopa bezrobocia w tej grupie wynosiła 2,1%, natomiast w roku 2008 wzrosła do prawie 8,1%.

Tabela 8. Bezrobotni w Gminie Tarnowskie Góry według wieku w latach 2002-2008 Miasto Tarnowskie Góry (stan na 31.12.2008)

	2002 r.		2003 r.		2004 r.		2005 r.		2006 r.		2007 r.		2008 r.	
Liczba bezrobotnych ogółem	3852		3794		3617		3370		2600		2010		1669	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
18-24 lata	1232	32,0	1098	28,9	995	27,5	827	24,5	557	21,4	415	20,6	357	21,4
25-34 lata	987	25,62	1022	26,9	1009	27,9	964	28,6	673	25,9	543	27,0	481	28,9

35-44 lata	783	20,3	785	20,7	707	19,5	654	19,4	498	18,0	350	17,4	260	15,5
45-54 lata	757	19,7	766	20,2	776	21,5	760	22,6	682	26,2	516	25,7	410	24,6
55-59 lata	79	2,1	104	2,7	108	3,0	139	4,1	155	6,0	159	7,9	135	8,1
60-64 lata	14	0,4	19	0,5	22	0,6	26	0,8	35	1,3	27	1,3	26	1,5

Źródło: Dane statystyczne Powiatowego Urzędu Pracy w Tarnowskich Górach.

Analizując strukturę bezrobotnych pod względem wykształcenia należy zaznaczyć, że najliczniejszą grupę reprezentują osoby z wykształceniem zawodowym, gimnazjalnym i niższym niż gimnazjalne. W sumie grupa ta stanowi średnio 62% ogółu bezrobotnych zamieszkujących Tarnowskie Góry i zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy. Na przestrzeni badanego okresu zauważalny jest prawie 10% spadek udziału osób z wykształceniem zawodowym w grupie bezrobotnych. Prawidłowość ta jest wynikiem rozwoju gospodarczego, a tym samym zwiększonego zapotrzebowania rynku pracy głównie na osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz migracji zarobkowych. Niekorzystne zmiany dotyczą osób z wykształceniem wyższym, ich udział w grupie bezrobotnych wzrósł na przestrzeni badanego okresu o 3,7%.

Tabela 9. Bezrobotni w Gminie Tarnowskie Góry według poziomu wykształcenia w latach 2002-2008

	2002 r.		2003 r.		2004 r.		2005 r.		2006 r.		2007 r.		2008 r.	
Liczba bezrobotnych ogółem	3852		3794		3617		3370		2600		2010		1669	
Wykształcenie	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Wyższe	181	4,7	176	4,6	227	6,3	229	6,8	202	7,8	173	8,6	152	9,1
Policealne i średnie zawodowe	999	25,9	943	24,9	893	24,7	850	25,2	697	26,8	552	27,5	450	27,0
Średnie ogólnokształcące	248	6,4	228	6,0	249	6,9	242	7,2	223	8,6	163	8,1	171	10,2
Zasadnicze zawodowe	1551	40,3	1513	39,9	1385	38,3	1214	36,0	824	31,7	593	29,5	457	27,3
Gimnazjalne i poniżej	873	22,7	934	24,6	863	23,9	835	24,8	654	25,2	529	26,3	439	26,3

Źródło: Dane statystyczne Powiatowego Urzędu Pracy w Tarnowskich Górach.

Rozpatrując kwestie bezrobocia należy stwierdzić, że największym problemem jest kwestia bezrobocia długotrwałego. Pod pojęciem długotrwanie bezrobotnego należy rozumieć osobę, która pozostaje w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat. Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Tarnowskich Górach 56,7% osób zarejestrowanych to osoby długotrwanie bezrobotne. Procentowy udział tych osób w liczbie zarejestrowanych bezrobotnych po raz pierwszy od wielu lat spadł w 2008 roku poniżej 50% ogólnej liczby bezrobotnych.

Tabela 10. Osoby długotrwanie bezrobotne w Gminie Tarnowskie Góry

	2004	2005	2006	2007	2008
Liczba osób bezrobotnych	3617	3370	2600	2020	1669
Liczba osób długotrwanie bezrobotnych	1942	2137	1650	1147	787
Procent udział osób długotrwanie bezrobotnych w rejestrze	53,6%	63,4%	63,4%	56,7%	47,15%

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Tarnowskich Górach.

Z opracowania Powiatowego Urzędu Pracy w Tarnowskich Górach wśród kategorii grup zawodów generujących długotrwałe bezrobocie w powiecie tarnogórskim można wyróżnić:

- kierownicy małych przedsiębiorstw,
- pracownicy obsługi biurowej,
- operatorzy i monterzy maszyn,
- pracownicy przy pracach prostych w handlu i usługach,
- operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych,
- kierowcy i operatorzy pojazdów,
- robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie.

Powyższe dane pozwalają stwierdzić, iż grupy zawodowe, które generują długotrwałe bezrobocie koncentrują się wokół osób posiadających niskie kwalifikacje zawodowe lub nie posiadają ich wcale. Bezrobotni reprezentujący taki stan rzeczy to w głównej mierze osoby zatrudniane przy prostych pracach w budownictwie, przemyśle itp. gdzie nie jest wymagane posiadanie wysokich kwalifikacji i umiejętności. Ciekawym zjawiskiem jest wzrost wskaźnika zawodów generujących długotrwałe bezrobocie wśród grup zawodów (kierownicy małych przedsiębiorstw oraz pracownicy obsługi biurowej), gdzie wykonywanie obowiązków na stanowisku pracy wymaga nie tylko odpowiedniego wykształcenia ale także doświadczenia i dodatkowych umiejętności. Można to tłumaczyć zarówno brakiem dostatecznej ilości ofert pracy w odniesieniu do zawodów w grupie oraz brakiem mobilności i chęci poszukiwania zatrudnienia, czego efektem jest przedłużający się okres zarejestrowania i przejście do grupy osób długotrwałe bezrobotnych.

Przy stale utrzymującym się bezrobociu występuje niedobór pracowników w niektórych branżach. Problemy ze znalezieniem pracowników mają już w chwili obecnej, przedstawiciele branży metalowej (spawacz, tokarz, frezer), budowlanej (monter konstrukcji stalowych, zbrojarz, cieśla, dekarz) stolarskiej, komputerowej.

1.2.3. Identyfikacja problemów gospodarczych

Poniżej zawarto syntetyczne wnioski, wynikające z analizy istniejącego stanu związanego ze sferą gospodarczą Tarnowskich Gór:

- brak przygotowanych terenów pod inwestycje w mieście,
- brak dobrych i szybkich połączeń drogowych zwłaszcza z centrum Aglomeracji Górnośląskiej,
- brak specjalistów na rynku,
- możliwość wzrostu stopy bezrobocia w związku ze światowym kryzysem gospodarczym,
- nieodpowiednie kwalifikacje osób bezrobotnych w stosunku do zapotrzebowania pracodawców,
- wysoki wskaźnik bezrobocia długotrwałego w tym zwłaszcza wśród kobiet,
- wysoki udział wśród bezrobotnych ludzi młodych nie posiadających stażu pracy lub ze stażem pracy krótszym niż rok,
- niski stopień aktywności zawodowej.

1.3. Społeczność

Przedstawiając sytuację społeczną w mieście przeanalizowano następujące obszary: sytuację demograficzną oraz występujące na terenie miasta problemy społeczne w świetle danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy, Powiatowej Komendy Policji oraz Straży Miejskiej.

1.3.1. Struktura demograficzna

Według danych na koniec 2008 roku Tarnowskie Góry liczyły 60 908 mieszkańców. Liczba mieszkańców miasta systematycznie spada. Największy ilościowy spadek rok do roku zanotowano w roku 2003. Liczba mieszkańców w porównaniu do roku poprzedniego zmniejszyła się o 577 osób Średni spadek wynosi Odsetek straty liczby mieszkańców to obecnie ok. 0,6% rocznie.

Tabela 11. Liczba mieszkańców Gminy Tarnowskie Góry w latach 2002-2008

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Liczba mieszkańców – pobyt stały	62333	61735	61404	61012	60606	60298	59915
Liczba mieszkańców – pobyt czasowy	781	802	863	951	920	1019	993
Liczba mieszkańców – ogółem	63114	62537	62267	61963	61526	61317	60908

Źródło: Dane Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego w Tarnowskich Górach.

Na zmianę liczby mieszkańców wpływ mają dwa wskaźniki – różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczby zgonów oraz różnica między liczbą osób, które się zameldowały w Tarnowskich Górach a liczbą osób, które zdecydowały się wymeldować. Liczba mieszkańców miasta zmniejszyła się od 2002 roku o 2 206 osób.

Tabela 12. Liczba zgonów i urodzeń żywych w Gminie Tarnowskie Góry

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Zgony:	518	549	557	515	563	533	616
Urodzenia żywe:	478	463	501	495	496	524	585
Przyrost liczby mieszkańców:	-40	-86	-56	-20	- 67	-9	-31

Źródło: Dane Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego w Tarnowskich Górach.

Analizując pierwszy wskaźnik należy zwrócić uwagę na utrzymujące się od kilku lat ujemne saldo urodzeń w stosunku do liczby zgonów. Z przyczyn naturalnych (różnicy urodzeń do liczby zgonów) liczba mieszkańców zmniejszyła się od 2002 roku o 309 osób, czyli 14% wartości ogólnej spadku. Można więc stwierdzić, iż ujemny przyrost naturalny na terenie miasta, nie odgrywa decydującej roli w ogólnym spadku liczby mieszkańców. Wyżej wymieniony stan spowodowany jest faktem dużej przewagi wymeldowań nad zameldowaniami. Powyższą tezę potwierdzają dane przytoczone poniżej. Można powiedzieć, że miasto raczej bardziej wyludnia się, niż wymiera.

Tabela 13. Liczba zameldowań na pobyt stały i wymeldowań z pobytu stałego

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Zameldowania na pobyt stały:	445	541	557	537	659	883	741
Wymeldowania z pobytu stałego:	856	1162	934	1058	595	1182	1093
Przyrost liczby mieszkańców	-411	-621	-377	-521	64	-299	-352

Źródło: Dane Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego w Tarnowskich Górach.

Najliczniej zaludnionymi dzielnicami są Śródmieście-Centrum oraz Stare Tarnowice. Najmniejszą dzielnicą pod względem wielkości ludności są Opatowice. Zmiany liczby mieszkańców w poszczególnych dzielnicach noszą różne cechy. W dzielnicach Opatowice, Bobrowniki Śląskie, Repty Śląskie, Sowice obserwujemy niewielki coroczny wzrost ludności. W dzielnicach tych znajduje się dużo terenów pod budownictwo mieszkaniowe i wybudowano ostatnim czasie sporo nowych domów. Cecha ta dotyczy starych wsi, wchodzących w skład miasta Tarnowskie Góry. Spory spadek liczby mieszkańców notują natomiast wszystkie dzielnice, zawierające osiedla budynków wielorodzinnych, tzw. blokowiska. Liczba mieszkańców Osady Jana na przestrzeni lat 2002 -2008 spadła o 462 osób, Starych Tarnowic z osiedlem "Przyjaźń" o 926 osób, Lasowic o 301 osób a Strzybnicy z osiedlem Zametu o 263 osób. W dzielnicach tych istnieją również duże tereny zajęte przez osiedla domów jednorodzinnych (tzw. "stare" Lasowice, Stare Tarnowice, czy północna część Strzybnicy), gdzie buduje się także sporo nowych budynków. Zakładając, że tereny te także utrzymują liczbę mieszkańców na poziomie stałym lub lekko wzrostowym, ucieczka mieszkańców z blokowisk jest jeszcze jaskrawsza. Śródmieście także straciło w ciągu ostatnich siedmiu lat 749 mieszkańców, lecz spadek ten w stosunku do liczby z roku 2002 jest niewielki. Może to świadczyć o pewnej atrakcyjności dzielnicy, zawierającej przecież oprócz ścisłego centrum, czyli Starego Miasta, duże osiedle domów jednorodzinnych tzw. "osiedle Gruźelki" w zachodniej części, a w południowej – rejon ul. Górniczej i Piernikarczyka oraz charakteryzujące się niską zabudową osiedle Kolejarzy i leżący naprzeciw rejon ul. Nowej, Staszica i ich przecznic.

Tabela 14. Liczba mieszkańców poszczególnych dzielnic Gminy Tarnowskie Góry w latach 2002-2008

Dzielnice	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Bobrowniki Śląskie	3996	3964	3977	4005	4060	4095	4130
Lasowice	4945	4896	4872	4818	4754	4713	4644
Opatowice	690	697	699	713	729	759	776
Osada Jana	5699	5583	5513	5460	5407	5314	5237
Pniowiec	1152	1147	1146	1156	1147	1152	1164
Repty Śląskie	2030	2021	2018	2035	2041	2089	2101
Rybna	2115	2121	2151	2159	2189	2230	2217
Sowice	1592	1610	1642	1656	1665	1669	1682
Stare Tarnowice	13352	13140	12993	12849	12719	12609	12426

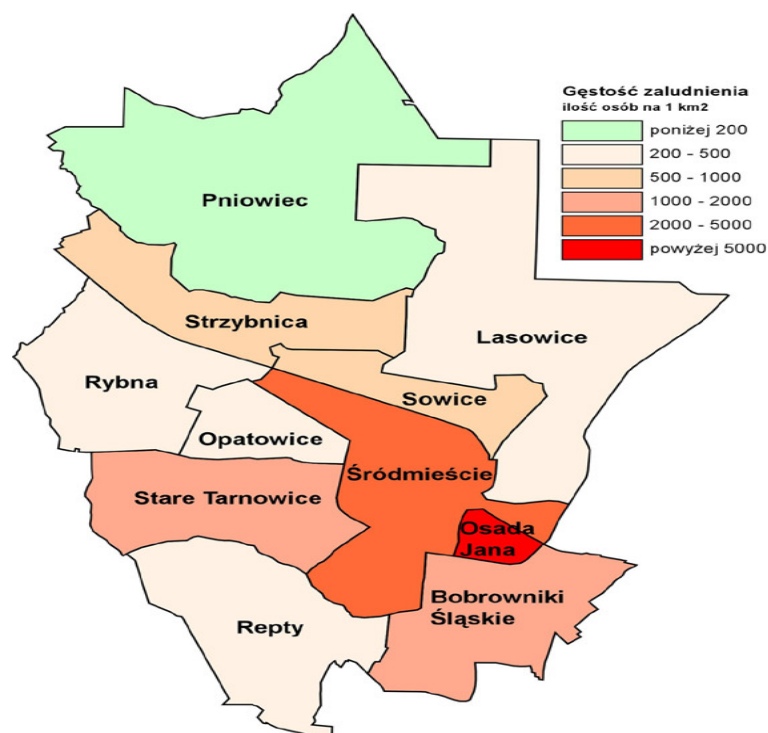
Dzielnice	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Strzybnica	5989	5969	5916	5890	5835	5770	5726
Śródmieście-Centrum	21554	21389	21340	21222	20980	20917	20805
Razem:	63114	62537	62267	61963	61526	61317	60 908

Źródło: Dane Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego w Tarnowskich Górach.

Rozkład grup wiekowych ludności (0-19 lat, 19-60 lat i powyżej 60 lat) w poszczególnych dzielnicach miasta, biorąc pod uwagę wartości średnie, świadczy że wyróżniającymi się “młodymi” dzielnicami są Bobrowniki Śląskie i Sowice – zapewne z uwagi na dużą ilość wybudowanych ostatnio domów. Z kolei ponadprzeciętnie “starymi” dzielnicami są Osada Jana i Śródmieście. Ciekawe zjawisko można zaobserwować w Starych Tarnowicach, gdzie wyjątkowo duży jest odsetek ludności w wieku produkcyjnym, a bardzo mały – ludzi w podeszłym wieku. Związane jest to zapewne z wyraźnym zwiększonym “ruchem” w tej dzielnicy, gdzie osiedla się sporo nowych mieszkańców, a duża ich liczba wyprowadza się, zwalniając mieszkania

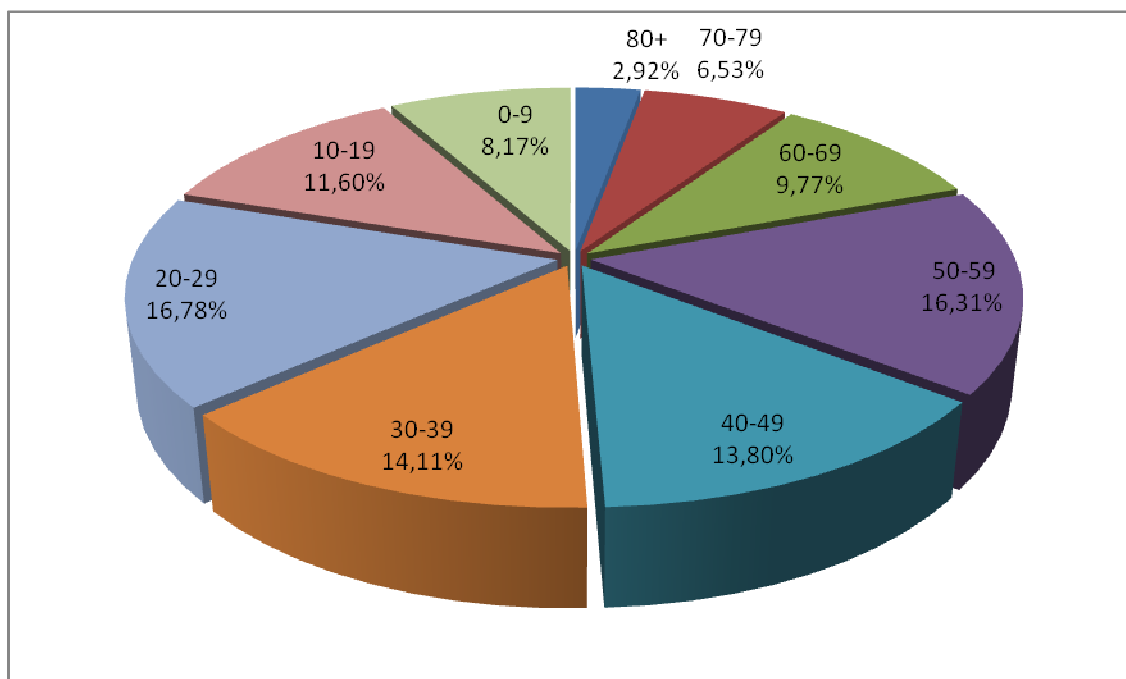
Gęstość zaludnienia w Gminie Tarnowskie Góry pokrywa się mniej więcej z rozkładem zabudowy w poszczególnych dzielnicach i z ich charakterem. Jednakże nawet dzielnica Pniowiec, z jej wiejsko – leśnym charakterem, nie osiąga średniej gęstości zaludnienia Polski (121,8 osób/km²). Na drugim biegunie jest niewielka terytorialnie i dość ludna dzielnica Osada Jana, której gęstość zaludnienia powyżej 5000 osób/km² przekracza nawet wielkość tego parametru w najgęściej zaludnionym mieście Polski – Świętochłowicach.

Mapa 2. Gęstość zaludnienia w poszczególnych dzielnicach miasta

Źródło: opracowanie mapy Tomasz Trzcionkowski Wydział Architektury Urząd Miejski w Tarnowskich Górach.

Rysunek 4. Podział procentowy populacji ludności miasta ze względu na grupy wiekowe według danych na 31 grudnia 2008

Źródło: Dane Wydziału Spraw Obywatelskich.

Analizując populację Tarnowskich Gór pod względem wieku niepokoi mała ilość narodzin i stosunkowo mały udział dzieci w ogólnej liczbie mieszkańców miasta. Liczba mieszkańców urodzonych podczas tzw. wyżu demograficznego lat 80-tych przekracza dzisiejszą liczbę dzieci ponad dwukrotnie.

Optyzmem, zwłaszcza w krótkiej perspektywie, napawa wysoki odsetek młodzieży w wieku 20 – 29 lat, która za kilka lat osiągnie samodzielność i zacznie generować dochody, między innymi budując w mieście domy, inwestując, zakładając firmy itp. Średni wiek inwestora własnego domu (z subiektywnych obserwacji klientów Wydziału Architektury) to 30–35 lat. Ludzie ci zaczynają więc myśleć o własnym domu i jeżeli tylko warunki zewnętrzne pozwolą na pozostanie w kraju lub w Tarnowskich Górach, to właśnie oni mają szansę przyczynić się do rozwoju miasta. Być może ta tendencja, poparta przyczynami natury zewnętrznej, spowodowała zwiększenie się o kilkadziesiąt procent ilości wniosków o ustalenie warunków zabudowy na własne domy jednorodzinne, w ciągu ostatnich 2 lat.

Analiza podziału mieszkańców wg ekonomicznych grup wieku potwierdza proces starzenia się populacji miasta. Zwiększa się udział procentowy grupy mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, niekorzystna jest tendencja spadkowa grupy mieszkańców w wieku przedprodukcyjną. Prognoza liczby ludności przygotowana przez Urząd Statystyczny w Katowicach dla Powiatu Tarnogórskiego (Gmina Tarnowskie Góry stanowi połowę jego ludności) zakłada spadek liczby ludności o 16% do roku 2030.

1.3.2. Oświata, kultura i sport w Tarnowskich Górach

Tarnowskie Góry mają bogatą historię szkolnictwa. W 1531 r. w mieście powstała różnowiercza szkoła. W 1713 otwarte zostało pierwsze polskie gimnazjum na Śląsku prowadzone przez Jezuitów. Obecnie w Tarnowskich Górach funkcjonuje 1 żłobek z dwoma filiami, 18 przedszkoli (w tym cztery funkcjonujące w zespołach szkolno-przedszkolnych), 10 szkół podstawowych (w tym trzy funkcjonujące w zespołach szkolno-przedszkolnych) i 5 gimnazjów (w tym jedno funkcjonujące w zespołach szkolno-przedszkolnych), ponadto 8 zespołów szkół o charakterze zawodowym: budowlanym, ekonomicznym, gastronomicznym, hotelarskim, mechanicznym, elektronicznym, odzieżowym, medycznym, chemicznym oraz kolejowym. Młodzież ma też możliwość pobierania nauki w 4 liceach ogólnokształcących i Centrum Kształcenia Ustawicznego. Ponadto w mieście jest Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia oraz Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy.

Tabela 15. Liczba uczniów i dzieci uczęszczających do placówek podległych Gminie Tarnowskie Góry w latach 2002-2008

Typ placówki	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009
Żłobki	62	57	69	64	58	85	86
Przedszkola	1215	1170	1234	1232	1416	1453	1493
Szkoły podstawowe	4515	4272	4009	3739	3417	3223	3079
Gimnazja	2410	2305	2207	2164	2030	1766	1616

Źródło: Dane Wydziału Edukacji, Sportu i Turystyki Urzędu Miejskiego w Tarnowskich Górach.

Tarnowskie Góry stwarzają możliwości do prezentowania kultury w miejscach ogólnodostępnych, o różnej tematyce, przeznaczonej dla szerokiej rzeszy odbiorców. W mieście Tarnowskie Góry działają muzea, galerie, Tarnogórskie Centrum Kultury oraz świetlice miejskie. Ponadto w Tarnowskich Górach znajduje się szereg budynków i obiektów zabytkowych, w których organizowane wydarzenia kulturalne, a wiele z nich zlokalizowanych jest w centrum miasta - na tarnogórskim rynku. Aktywne jest środowisko artystyczne miasta. Prężnie działają stowarzyszenia i fundacje zajmujące się rozwojem i promocją kultury. W mieście funkcjonuje kilka prywatnych galerii sztuki. Z drugiej strony konkurencje z multipleksami w sąsiednich miastach przegrało prywatne kino. Problemem jest stan infrastruktury kultury zwłaszcza Tarnogórskiego Centrum Kultury.

Miasto posiada również interesującą ofertę w zakresie infrastruktury sportowej. Na jego terenie funkcjonuje Kompleks Rekreacyjno-Kąpieliskowy „Park Wodny” z ogromną liczbą atrakcji, który jest licznie odwiedzany przez mieszkańców całego powiatu tarnogórskiego, a także powiatów ościennych. Na terenie miasta funkcjonuje kilka klubów sportowych posiadających swoją infrastrukturę, która wymaga doinwestowania. Ponadto konieczna jest modernizacja przyszkolnych obiektów sportowych. Brak jest w mieście sali widowiskowo-sportowej w której odbywać by się mogły większe wydarzenia sportowe.

1.3.3. Pomoc społeczna i grupy objęte wsparciem ośrodka pomocy społecznej

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach od wielu lat prowadzi diagnozę problemów społecznych, będących przyczyną ubiegania się o świadczenia pomocy społecznej. W poniższej diagnozie przedstawiono tylko te problemy społeczne, które są najbardziej istotne pod względem statystycznym. Należą do nich: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba, alkoholizm.

Tabela 16. Rodziny objęte świadczeniami pomocy społecznej w latach 2001-2008

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba mieszkańców miasta	Udział
2001	1448	4545	63867	7,1%
2002	1758	5544	63114	8,8%
2003	1916	6134	62537	9,8%
2004	1695	5128	62267	8,2%
2005	1717	5048	61963	8,1%
2006	1685	5175	61526	8,4%
2007	1660	4916	61317	8%
2008	1513	4588	60908	7%

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach.

Analizując problemy społeczne dotyczące Gminy Tarnowskie Góry, należy spojrzeć na nie przez pryzmat liczby mieszkańców. W 2001 roku w Tarnowskich Górach na pobyt stały zameldowanych było 63 867 mieszkańców, w 2008 roku zanotowano 4,6% spadek do 60 908 mieszkańców zameldowanych na pobyt stały. Pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach w 2001 roku objętych zostało 4545 osób, w roku 2008 z pomocy ośrodka skorzystało 4588 osób. Liczba klientów pomocy społecznej zmniejszyła się o 1% w porównaniu do 4 lat ubiegłych, osiągając w 2008 liczbę 7% podobnie, jak w 2001 roku. Największy wzrost liczby klientów objętych wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej o 468 rodzin nastąpił w latach 2001-2003. W roku 2004 r. nastąpił gwałtowny spadek liczby osób i rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, gdyż z pomocy skorzystało o 221 rodzin mniej, niż w roku poprzednim. Spadek ten był związany z pojawieniem się systemu świadczeń rodzinnych, który w przypadku wielu gospodarstw domowych (utrzymujących się do tej pory wyłącznie ze świadczeń pomocy społecznej) przyczynił się do znacznego wzrostu ich dochodów, wykraczającego poza kryterium dochodowe przewidziane w ustawie o pomocy społecznej. Tym samym rodziny te przestały korzystać z pomocy finansowej przyznawanej na podstawie ustawy o pomocy społecznej. W latach 2001-2008 do najczęstszych powodów przyznawania świadczeń z pomocy społecznej należały: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba, alkoholizm.

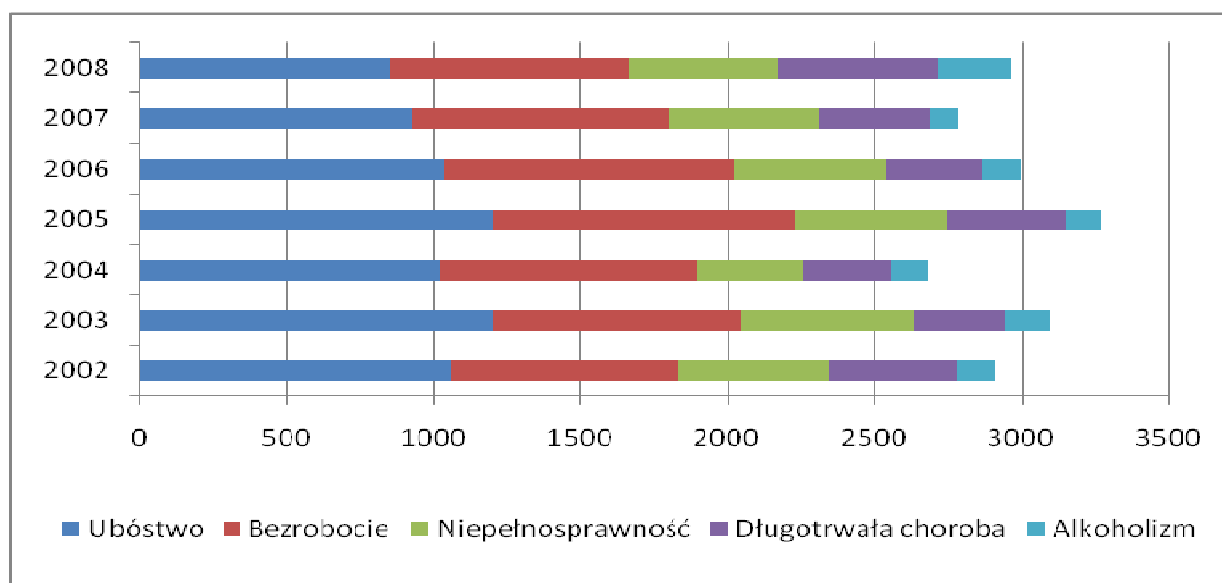
Tabela 17. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń MOPS z podziałem na występujące dysfunkcje w latach 2002 – 2008

Rodzaj dysfunkcji	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Ubóstwo	1062	1204	1024	1203	1039	928	853
Bezrobocie	774	846	876	1026	984	869	812
Niepełnosprawność	507	583	360	519	517	515	507
Długotrwała choroba	438	314	295	403	330	379	543
Alkoholizm	135	151	133	121	125	92	252
Ogółem liczba rodzin	1758	1916	1695	1717	1685	1660	1513

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Powyższa tabela nie wyczerpuje katalogu dysfunkcji stanowiących powód przyznania pomocy społecznej, charakterystyczne jest występowanie bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego i sprawach opiekuńczo-wychowawczych jako dysfunkcji towarzyszącej.

Rysunek 5. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń MOPS z podziałem na występujące dysfunkcje w latach 2002 – 2008

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Z danych wynika, że proporcje wymienionych dysfunkcji utrzymują w poszczególnych latach na podobnym poziomie. Tym samym to te powody wyznaczają główne kierunki działań pomocowych prowadzonych przez MOPS. Poniżej przedstawiono krótką charakterystykę występujących problemów.

Problem ubóstwa w 2008 roku dotyczył 56% klientów pomocy społecznej. Ubóstwo jest z reguły efektem długotrwałego utrzymywania się w strefie niskich dochodów i nie może być traktowane równoważnie z innymi „typowymi” powodami przyznawania pomocy – lecz jako powód współwystępujący. W 2008 roku problem ubóstwa dotyczył 853 rodzin. Dochody tych rodzin nie przekraczały kryterium dochodowego określonego w Ustawie o Pomocy Społecznej. W rodzinach osiągających najniższe dochody żyje 1012 dzieci.

Tabela 18. Rodziny żyjące poniżej minimum egzystencji w latach 2003-2008 objęte pomocą

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Liczba rodzin żyjących poniżej min. egzystencji	997	921	989	1011	835	758
Ogółem liczba rodzin z problemem ubóstwa	1204	1024	1203	1039	928	853

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach.

W 2008 roku problem bezrobocia dotyczył 54% klientów pomocy społecznej. Są to osoby najczęściej długotrwale pozostające bez pracy (powyżej roku). Na dzień 31 grudnia 2008 Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowskich Górach odnotował: 1669 osób bezrobotnych, z czego 966 to kobiety. 178 osób posiadało prawo do zasiłku, w tym 98 kobiet. MOPS w Tarnowskich Górach przyznał pomoc finansową w 2008 r.: 812 rodzinom, w których występował problem bezrobocia.

Według danych za 2008 roku 31% klientów pomocy społecznej to osoby niepełnosprawne. Niepełnosprawność definiuje się jako czasowe lub trwałe obniżenie sprawności psychofizycznych funkcji organizmu. W 2008 roku MOPS udzielił pomocy finansowej 507 rodzinom.

Za główny powód przyznania pomocy w tych przypadkach uznano niepełnosprawność jednego z członków rodziny. Podział ze względu na płeć osób niepełnosprawnych przedstawia się następująco: 51% stanowiły kobiety, a 49% mężczyźni.

Alkoholizm dotyczył 16% klientów pomocy społecznej (według danych za 2008 rok). W MOPS zarejestrowanych jest około 252 rodzin, w których występuje problem alkoholowy, łącznie w rodzinach tych wychowuje się 196 dzieci. Alkoholizm, przemoc w rodzinie, narkomania najsilniej korelowały z bezrobociem (w 2008 roku 98 członków tych rodzin miało status osób bezrobotnych).

Problem długotrwałej choroby w 2008 roku dotyczył 35,9% klientów pomocy społecznej. Osoby objęte pomocą MOPS z tytułu długotrwałej choroby to najczęściej osoby starsze korzystające z usług opiekuńczych, rehabilitacji i pomocy finansowej na zakup leków. W 2008 roku z pomocy w formie usług opiekuńczych skorzystało ogółem 176 osób, w tym:

- 176 klientów skorzystało z usług opiekuńczych,
- 6 klientów skorzystało ze specjalistycznych usług w postaci porad psychologicznych,
- z dowożenia obiadów do domu klienta - skorzystało 59 klientów.

Charakterystyka osób korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach w 2008 roku:

- świadczeń pomocy społecznej: 1513 rodzin,
- świadczeń rodzinnych: 3791 rodzin,
- zaliczek alimentacyjnych: 250 rodzin,
- świadczeń alimentacyjnych: 299 rodzin,
- dodatków mieszkaniowych: 1508 rodzin,
- noclegowni: 68 mężczyzn,
- Zespołu Mieszkań Chronionych: 90 osób,
- Dziennego Domu Pomocy Społecznej: 60 osób,
- Dziennego Ośrodka Adaptacyjnego dla Dzieci Specjalnej Troski: 22 osoby niepełnosprawne,

- specjalistycznych usług opiekuńczych – rehabilitacja: 21 rodzin,
- pomocy w formie podstawowych usług opiekuńczych: 176 osób,
- dopłat do pobytu w Domu Pomocy Społecznej: 35 osób,
- pracy socjalnej w środowisku: 290 rodzin.

Analiza osób objętych wsparciem, które występują w bazie danych MOPS jako wnioskodawcy, struktura klientów MOPS w odniesieniu do wieku prezentuje poniższa tabela.

Tabela 19. Struktura wnioskodawców wg wieku – podział na dekadę

Dekada urodzenia	Procent wnioskodawców
1900	0,07%
1910	1,1%
1920	7,7%
1930	8,5%
1940	9,8%
1950	24,9%
1960	19,8%
1970	17,1%
1980	12,0%
1990	0,3%

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach.

Wnioskodawcy urodzeni w latach 1900-1949 stanowią w sumie 27,17% ogółu klientów MOPS. Jest to znacząca grupa, do której należy kierować specjalną ofertę świadczeń i usług pomocowych, jak usługi opiekuńcze, usługi specjalistyczne, dowożenie obiadów do miejsca zamieszkania. Osoby urodzone w latach 50-tych czyli dzisiejsi pięćdziesięciolatkowie stanowią 24,9% ogółu wnioskodawców i są w perspektywie kolejnymi odbiorcami usług oferowanych najstarszej grupie klientów MOPS.

Szczególną uwagę należy zwrócić na osoby młode, urodzone w latach osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych. Grupa ta stanowi 12,3% klientów MOPS. Objęci systemem pomocy społecznej z dużą łatwością nabywają postawę „wyuczony bezradności”. Oferta pomocowa dla tej części klientów powinna być ukierunkowana na działania umożliwiające wyjście poza system pomocy społecznej.

Tabela 20. Struktura klientów pomocy społecznej wg wykształcenia

Wykształcenie	Procent wnioskodawców N= 1685
Niepełne podstawowe	0,3%
Podstawowe	35,4%
Zawodowe	1,3%
Średnie ogólnokształcące	32,6%
Średnie zawodowe	7,4%
Policealne/pomaturalne	12,1%
wyższe	0,3%

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach.

Osoby z wykształceniem zawodowym, gimnazjalnym i podstawowym stanowią w sumie 69,3% wszystkich klientów objętych świadczeniami pomocy społecznej. Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania klientów pomocy społecznej przoduje dzielnica Śródmieście – Centrum. Ponad połowa wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej mieszka w tej dzielnicy. Kolejne miejsca zajmują Stare Tarnowice, Strzybnica, Lasowice i Sowice. Taki układ w dużej części spowodowany jest faktem, że są to najliczniejsze dzielnice miasta, wyjątkiem jest mała dzielnica Sowice. Dla właściwego zdiagnozowania sytuacji należy więc przeanalizować procentowy udział podopiecznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców dzielnicy. Wynik obrazuje poniższa Tabela 21.

Tabela 21. Mieszkańcy wspierani przez MOPS w podziale na dzielnice

Dzielnica	Liczba mieszkańców dzielnicy	Liczba osób korzystających z pomocy MOPS	Procentowy udział osób wspieranych przez MOPS wśród mieszkańców dzielnicy	Procentowy udział osób wspieranych przez MOPS w danej dzielnicy/liczba klientów MOPS
Bobrowniki	4130	124	3,0%	2,7%
Lasowice	4644	282	6,1%	6,1%
Opatowice	776	35	4,5%	0,8%
Osada Jana	5237	208	4,0%	4,5%
Pniowiec	1164	58	5,0%	1,3%
Repty	2101	80	3,8%	1,7%
Rybna	2217	88	4,0%	1,9%
Sowice	1682	276	16,4%	6,0%
Stare Tarnowice	12426	412	3,3%	9,0%
Strzybnica	5726	357	6,2%	7,8%
Śródmieście-Centrum	20805	2668	12,8%	58,0%
Ogółem	60 908	4588		

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach.

Analiza danych wskazuje, że Śródmieście (12,8% osób objętych pomocą społeczną) i niewielkie Sowice (16,4%) wiodą prowadzi w tej statystyce. Na taki wynik wpływają następujące fakty. W Sobicach, w których mieszka 1682 mieszkańców zlokalizowany jest prowadzony przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Zespół Mieszkań Chronionych. Natomiast w dzielnicy Śródmieście-Centrum skoncentrowane są zasoby komunalne i socjalne. Średni wskaźnik przekroczony jest także w Lasowicach i Strzybnicy. Pozostałe dzielnice utrzymują go na poziomie kilku procent.

Tabela 22. Klienci pomocy społecznej w podziale na miejsce zamieszkania z uwzględnieniem występujących dysfunkcji

LICZBA RODZIN					
Dzielnica	Ubóstwo	Bezrobocie	Niepełnosprawność	Długotrwała choroba	Alkoholizm
Bobrowniki	34	29	10	11	3
Centrum	355	366	248	251	135
Lasowice	88	30	8	18	8
Opatowice	32	57	32	34	11
Osada Jana	42	31	18	18	12
Pniowiec	18	33	4	6	4
Repty	27	24	20	22	3
Rybna	11	57	13	15	5
Sowice	51	68	77	66	28
Stare Tarnowice	101	79	49	58	31
Strzybnica	94	38	28	44	12
Ogółem	853	812	507	543	252

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach.

Obszar dzielnicy Centrum-Śródmieście charakteryzuje się największym nasileniem ilościowych i jakościowych problemów społecznych. W dzielnicy tej liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w 2008 roku wynosiła 870, a liczba osób w tych rodzinach wynosiła 2448.

Największa koncentracja osób korzystających z pomocy społecznej skupiona jest w ścisłym centrum miasta, przy ulicach: Górniczej, Karola Miarki, Bytomskiej, Gliwickiej, Sobieskiego, Legionów, Odrodzenia, Krakowskiej, Sienkiewicza, Powstańców Śląskich i Opolskiej.

Z diagnozy problemów społecznych w roku 2008 wynika, że głównymi problemami są: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba i alkoholizm. Z wielorakich przyczyn osoby dotknięte tymi dysfunkcjami nie są w stanie samodzielnie rozwiązywać problemów i zaadoptować się do życia w społeczeństwie.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach współpracując z Policją, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy, Powiatową Poradnią Psychologiczno - Pedagogiczną, TOTU (Tarnogórski Ośrodek Terapii Uzależnień), licznymi organizacjami pozarządowymi, tworzy sieć pomocy na rzecz osób dotkniętych problemami społecznymi. Jest to pomoc materialna jak i pozamaterialna polegająca na profesjonalnym poradnictwie oraz szeroko rozumianym wsparciu.

W strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej działają:

Placówki wsparcia

- Dzienny Dom Pomocy Społecznej ul. Bytomska 15,
- Dzienny Ośrodek Adaptacyjny dla Dzieci Specjalnej Troski ul. Strzybnicka 3,
- Noclegownia dla Bezdomnych Mężczyzn ul. Sienkiewicza 48,

- Zespół Mieszkań Chronionych ul. Grzybowa 211.

Działy pomocy środowiskowej w tym:

Placówki terenowe

- ul. Bema,
- ul. Bytomska 15,
- ul. Strzybnicka 3,
- ul. Broniewskiego 26,
- ul. Grzybowa 211,
- ul. Piastowska 8.

Dział świadczeń rodzinnych

- ul. Piastowska 8.

Dział dodatków mieszkaniowych

- ul. Morcinka 7.

Sekcja funduszu alimentacyjnego

- ul. Piastowska 8.

Konsultanci:

- Konsultant do spraw przemocy w rodzinie,
- Konsultant do spraw usług opiekuńczych,
- Konsultant do spraw osób niepełnosprawnych i rehabilitacji.

1.3.4. Bezpieczeństwo publiczne i przestępczość

Poniżej przedstawione tabele obrazują dane z zakresu zagadnień poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego w Tarnowskich Górach oraz poszczególnych dzielnic miasta. Według danych Komendy Powiatowej Policji w Tarnowskich Górach w 2008 roku zanotowano 2382 przestępstwa. W porównaniu z latami 2005-2007 odnotowano spadek poziomu przestępczości. Podobną tendencję zanotowano w całym powiecie tarnogórskim. W strukturze przestępczości nadal, tak jak w latach ubiegłych, dominują przestępstwa o charakterze kryminalnym, a wśród nich największy odsetek stanowią przestępstwa kradzieży.

Tabela 23. Liczba przestępstw w Tarnowskich Górach

	2005	2006	2007	2008
Liczba przestępstw	3250	3161	2770	2382
Liczba przestępstw kryminalnych w tym m.in.:	2591	2301	2039	1711
Rozbój, bójka, pobicie	154	131	146	99
Kradzież mienia	1057	784	750	623
Kradzież z włamaniem	418	428	333	271

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Tarnowskich Górach.

Analizując stan bezpieczeństwa w mieście Tarnowskie Góry warto przeanalizować rozkład terytorialny zanotowanych przestępstw. Pod względem ilości popełnionych przestępstw przoduje Śródmieście–Centrum. W czołówce są także dzielnice w których zlokalizowane są osiedla budynków wielorodzinnych z wielkiej płyty: Stare Tarnowice,

Lasowice, Osada Jana. Dużą ilość kradzieży poza Śródmieściem-Centrum notuje się w dzielnicy Lasowice. Natomiast w przypadku Starych Tarnowic zwraca uwagę duża ilość przestępstw samochodowych.

Tabela 24. Liczba przestępstw w Gminie Tarnowskie Góry podziale na dzielnice

Dzielnica	Liczba przestępstw ogółem			Przestępstwa przeciwko mieniu	Przestępstwa samochodowe	Przestępstwa przeciwko zdrowiu i życiu
	2006	2007	2008	2008	2008	2008
Bobrowniki	23	32	18	12	6	0
Centrum	366	148	264	194	47	23
Lasowice	211	69	104	81	17	6
Opatowice	12	23	43	35	8	0
Osada Jana	78	47	54	34	19	1
Pniowiec	2	10	10	7	3	0
Repty Śląskie	31	41	33	24	9	0
Rybna	10	6	6	5	1	0
Sowice	60	13	15	12	3	0
Stare Tarnowice	228	144	106	47	56	3
Strzybnica	67	32	53	32	21	0

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Tarnowskich Górach.

Podobnie dane Straży Miejskiej lokują centrum miasta w czołówce statystyk. Straż Miejska notuje w dzielnicy Śródmieście Centrum 72-80% wszystkich interwencji w mieście. Ma to związek z opisanymi wcześniej zjawiskami społecznymi, sporą gęstością zaludnienia w dzielnicy oraz dużą liczbą osób przyjezdnych w dni targowe, które na śródmiejskich targowiskach popełniają wykroczenia nielegalnego handlu lub same stają się ofiarą występów. W Śródmieściu znajduje się znakomita większość lokali gastronomicznych ze sprzedażą piwa i napoi alkoholowych, trzy dyskoteki, kilka sklepów nocnych. Na ilość interwencji wpływa też spora ilość mandatów np. za złe parkowanie, nakładanych głównie na zatłoczonych ulicach Starego Miasta.

Tabela 25. Interwencje Straży Miejskiej przeprowadzone w poszczególnych dzielnicach miasta w latach 2004-2008

Nazwa dzielnicy	2004	2005	2006	2007	2008
Bobrowniki Śląskie	104	57	97	53	103
Lasowice	102	108	111	120	69
Opatowice	19	7	1061	23	9
Osada Jana	56	80	61	46	52
Pniowiec	21	50	28	31	23
Repty Śląskie	40	69	56	40	42
Rybna	38	86	46	59	20
Sowice	44	63	28	60	22
Stare Tarnowice	129	123	120	143	89
Strzybnica	151	152	147	159	91

Śródmieście - Centrum	2218	2142	1858	1089	2089
Suma	2922	2937	2562	1823	2609

Źródło: Dane Straży Miejskiej.

Statystyki powyższe należy uzupełnić o bezpośrednie informacje od organów zajmujących się przestrzeganiem prawa i porządkiem publicznym, dotyczące faktycznego rozmieszczenia i charakteru zagrożeń. Zjawiska patologii społecznych, przemoc domowej, przestępstw przeciwko dzieciom itp. zdarzenia wiążą się głównie z obszarami zamieszkiwanymi przez grupy spauperyzowanej, nieprzystosowanej społecznie ludności. Zjawiska te nasilają się szczególnie w rejonie Starego Miasta (ulice ks. Lewka, Ratuszowej, Lompy, Piastowskiej, K. Miarki), na jego południowym obrzeżu (ulice Legionów, Górnicza i Ligonja) oraz w osiedlu socjalnym na Czarnej Hucie. Przemoc domową notuje się także na osiedlu "Fazos" przy ul. Ułańskiej i na osiedlu "Andersa" w Lasowicach.

Okolice sklepów nocnych (lub otwartych do późnego wieczora) generują zjawiska zakłócania porządku publicznego – nagabywanie, żebractwo, wymuszenia, zaczepki wobec kobiet, a nawet pobicia i bójki. Ponadto, mimo zakazu spożywania alkoholu w miejscach publicznych, w pobliżu takich sklepów gromadzą się grupy młodzieży, wywołujące burdy i zakłócające spokój. Ulubionym miejscem przebywania klientów sklepów nocnych są place zabaw i wszelkie inne miejsca z ławkami – np. miejskie ciągi piesze. Bywa, że ofiarą nocnych zgromadzeń padają kosze na śmieci, ławki i urządzenia placów zabaw. Sprawiające kłopoty sklepy znajdują się m.in. przy ulicach Sobieskiego, Dolnej, Karola Miarki, Powstańców, Styczyńskiego, Kościuszki i placu Żwirki i Wigury w Śródmieściu, przy ul. Włoskiej, Estońskiej i Łotewskiej na osiedlu "Przyjaźń", przy ul. Andersa w Lasowicach. Alkohol można także kupić przez całą dobę na stacjach benzynowych, lecz są one całodobowo monitorowane i do ekscesów dochodzi tam rzadko. Popularne tanie bary i piwiarnie, a zwłaszcza dyskoteki wywołują podobne zjawiska. Po wyjściu z dyskoteki młodzież przemieszcza się wciąż tymi samymi szlakami, gdzie także często dochodzi do dewastacji mienia, bójek, zakłócania ciszy nocnej, pobić itp. Park Miejski, z jego gęstym podszyciem i przy nieograniczonej dostępności, podlega tym samym zagrożeniom, co opisane powyżej. Wprowadzie dostępność alkoholu tamże jest nieco ograniczona (zamykany wcześniej kiosk z piwem i kawiarnia), lecz jest to tradycyjne miejsce, gdzie ciągną grupy młodych ludzi po zaopatrzeniu się w alkohol "na mieście".

Zagrożenia generują wszelkie podobne odosobnione i ciemne miejsca – np. miejskie skwery (Plac Wolności, skwer koło Ronda Ranozka, skwer koło Hali Targowej, ul. 9 Maja). Miejscem wymienianym jako bardzo niebezpieczne na osiedlu "Przyjaźń" jest nieoświetlone przejście między budynkami przy ul. Francuskiej 24 i 22 oraz pobliski plac zabaw, związane z bliskością nocnego sklepu "Żabka" w parterze wymiennikowni. Okolice przystanków komunikacji miejskiej położone w Śródmieściu, a zwłaszcza obydwu dworców (PKP i MZKP przy ul. Częstochowskiej), popularne ciągi handlowe (ul. Krakowska), Hala Targowa, targowiska przy ul. Dolnej i Szymały – to tradycyjne, ulubione miejsca działania złodziei kieszonkowych i złodziei kradnących na tzw. "wyrwę". Kradzieże z włamaniem zdarzają się w osiedlach domów jednorodzinnych i w budynkach wielorodzinnych, a także w siedzibach firm, lecz nie jest to zjawisko drastyczne.

Prawdziwą plagą na skalę miasta stały się natomiast kradzieże w ogródkach działkowych (ul. Nakielska, Bytomska, Opatowicka, Janasa i przy ul. Góralskiej w Bobrownikach Śl). Często notuje się kradzieże złomu: linie kolejowe PKP, teren po byłych Zakładach Dolomitowych w Bobrownikach Śl. oraz okolice składnic złomu.

W dużych zespołach garaży (np. przy ul. Chopina, Kasztanowej, Towarowej) częste są włamania do garaży – łupem padają tam samochody bądź zgromadzony dobytek. W większych skupiskach nowych budynków mieszkalnych (m.in. na os. Kolejarzy) notowane są włamania na budowy i kradzieże mienia. Kradzieże samochodów lub włamania do samochodów zdarzają się na większych parkingach lub w miejscach, gdzie złodzieje mają pewność, że samochód będzie pozostawiony przez jakiś czas – powtarzające się notorycznie miejsca takich zdarzeń to parkingi osiedla "Przyjaźń" i Osady Jana, parkingi przy Parku Repeckim (ul. Repecka i Śniadeckiego), ostatnio także w Centrum na ul. Zamkowej i Piastowskiej.

Tabela 26. Liczba wypadków i kolizji drogowych na terenie Tarnowskich Gór w latach 2006-2008

Nazwa	Rok	Liczba wypadków	Liczba zabitych	Liczba rannych	Liczba kolizji
Gmina Tarnowskie Góry	2006	71	2	82	543
	2007	124	1	94	375
	2008	103	6	117	669

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Tarnowskich Górach.

Analizując stan bezpieczeństwa na drogach obserwowany jest wzrost liczby wypadków na drogach w 2008 roku w stosunku do roku ubiegłego. Z danych Komendy Powiatowej Policji w Tarnowskich Górach wynika, że najbardziej niebezpieczne drogi pod względem liczby zdarzeń to ulice: Bytomska, Piłsudskiego, Wyszyńskiego, Opolska, Sobieskiego, Nakielska (wszystkie dzielnica Śródmieście Centrum), Radzionkowska (Bobrowniki), Częstochowska (Lasowice).

Wymienienie powyższych negatywnych zjawisk może sprawiać wrażenie wielości zagrożeń. Miasto jest jednak postrzegane przez mieszkańców i przyjezdnych jako spokojne, względnie bezpieczne i sprzyjające osiedlaniu się. Program rewitalizacji powinien tę sytuację i to odczucie jedynie poprawić. Znakomita większość opisanych zjawisk zdarza się na terenach, które będą objęte programem rewitalizacji, a ich eliminacja lub znaczne ograniczenie jest jednym ze spodziewanych efektów programu.

1.3.5. Społeczeństwo Obywatelskie

Tarnowskie Góry, w porównaniu z innymi miastami województwa i kraju mogą poszczycić się dużą aktywnością mieszkańców. Według bazy stowarzyszeń prowadzonej przez Starostwo Powiatowe w Tarnowskich Górach, w mieście istnieje 86 stowarzyszeń (zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze Sądowym).

W Polsce działa w sumie około 60 tys. organizacji pozarządowych. Najwięcej ilościowo wg danych z publikacji "Podstawowe dane i fakty o organizacjach pozarządowych. Raport z badania 2006 r. istnieje w województwach mazowieckim i śląskim. W celach porównawczych używa się wskaźnika ilości organizacji na 10 tys. mieszkańców. W tym zestawieniu województwo śląskie ze wskaźnikiem 12,63 organizacji na 10 tys. mieszkańców, w porównaniu do średniego wskaźnika krajowego, wynoszącego ponad 15, zajęło czternaste miejsce wśród wszystkich polskich województw (dane Programu współdziałania

Województwa Śląskiego z organizacjami pozarządowymi na lata 2007-2015.). Na tym tle Tarnowskie Góry wypadają bardzo dobrze. Obliczając ten wskaźnik dla Gminy Tarnowskie Góry w oparciu o dane z rejestru prowadzonego przez Starostwo Powiatowe ilość organizacji pozarządowych działających w Tarnowskich Górach wynosi 14,12 na 10 tys. mieszkańców, co jest wynikiem powyżej średniej wojewódzkiej.

Jeśli chodzi o pole działania organizacji, ich cele i zakres wpisują się w ogólnopolskie trendy. Dominują organizacje zajmujące się sportem, rekreacją, turystyką lub hobby – stanowią one prawie 40% całego polskiego sektora pozarządowego. Na kolejnych miejscach plasują się organizacje utożsamiające się przede wszystkim z działaniami w sferze kultury i sztuki, edukacji i wychowania, usług socjalnych i pomocy społecznej, ochrony zdrowia. W Tarnowskich Górach działa 9 organizacji posiadających status organizacji pożytku publicznego.

1.3.6. Identyfikacja problemów

Poniżej zawarto syntetyczne wnioski, wynikające z analizy społecznych uwarunkowań funkcjonowania Tarnowskich Gór:

- systematyczny spadek liczby mieszkańców miasta,
- proces suburbanizacji przejawiający się wyludnieniem dzielnicy śródmiejskiej oraz tradycyjnych osiedli robotniczych przy jednoczesnym rozwoju funkcji mieszkaniowych na obszarach podmiejskich i przedmieściach Tarnowskich Gór,
- spadek liczby mieszkańców ogniskuje się we wszystkich dzielnicach na których znajdują się osiedla budynków wielorodzinnych z wielkiej płyty (tzw. blokowiska),
- zwiększa się udział procentowy grupy mieszkańców w wieku poprodukcyjnym przy niekorzystnej tendencji spadkowej grupy mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym,
- wzrost liczby klientów pomocy społecznej przy jednoczesnym spadku populacji miasta,
- koncentracja klientów pomocy społecznej w dzielnicy śródmiejskiej,
- występowanie dużej liczby przestępstw w dzielnicy Śródmieście-Centrum oraz dzielnicach w których zlokalizowane są osiedla z tzw. wielkiej płyty.
- przestarzała infrastruktura sportowa.

1.4. Analiza SWOT

Jako synteza diagnozy sytuacji w Gminie Tarnowskie Góry została przeprowadzona analiza SWOT. Przeprowadzona analiza uwzględnia jednocześnie dwie płaszczyzny wskazując na czynniki pozytywne i negatywne oraz wewnętrzne i zewnętrzne sklasyfikowane w następujący sposób:

- **Silne strony miasta** – wewnętrzne czynniki mające (lub mogące mieć) pozytywny wpływ na rozwój miasta, wyróżniające miasto w sposób korzystny w otoczeniu, tworzące podstawy dla jego przyszłego rozwoju, podnoszące jego atrakcyjność i konkurencyjność w oczach mieszkańców, inwestorów, osób odwiedzających,

- **Słabe strony miasta** – wewnętrzne czynniki mające (lub mogące mieć) negatywny wpływ na rozwój miasta, utrudniające rozwój i realizacji zamierzeń; braki w potencjałach, obniżające pozycję miasta zarówno w oczach mieszkańców, jak i podmiotów zewnętrznych,
- **Szanse** – czynniki w otoczeniu sprzyjające (lub mogące sprzyjać) rozwojowi miasta, umożliwiające eliminowanie słabości, wzmacnianie sił, uruchamianie nowych kierunków rozwoju,
- **Zagrożenia** – czynniki w otoczeniu utrudniające (lub mogące utrudniać) rozwój miasta, stanowiące bariery w przełamywaniu dzisiejszych trudności i blokujące możliwości podejmowania działań w różnych, istotnych z punktu widzenia rozwoju miasta dziedzinach.

Tabela 27. Lista uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych rozwoju Tarnowskich Gór

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • niepowtarzalny historyczny charakter miasta, • unikatowe obiekty zabytkowe i urbanistyczne udostępnione do zwiedzania, • zabytki kultury przemysłowej, w tym przede wszystkim: sztolnia, kopalnia, skansen maszyn parowych, kolej wąskotorowa, • unikatowe walory przyrodnicze – parki krajobrazowe, rezerwat, zespoły łąk pogórnicznych, • duża ilość terenów zielonych, • korzystne położenie na szlakach komunikacyjnych, • wysoki poziom przedsiębiorczości i aktywności mieszkańców, • rozwój małych i średnich firm oraz obecność dużych zakładów przemysłowych, • zorganizowany samorząd gospodarczy, • wolne tereny pod potencjalne inwestycje mieszkaniowe i przemysłowe, • szeroka oferta edukacyjna na różnych szczeblach kształcenia, • bogata oferta kulturalna, • galerie, stowarzyszenia i instytucje kultury – aktywne środowiska twórcze, • różnorodna oferta w zakresie rekreacji, • aktywny sektor organizacji pozarządowych – stowarzyszeń, fundacji, klubów sportowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczający poziom infrastruktury technicznej w tym zwłaszcza w dziedzinie gospodarki wodno-ściekowej, • zły stan techniczny części zabytków, • brak planu zagospodarowania przestrzennego, • niedobór mieszkań, • dekapitalizacja obszarów intensywnej i historycznej zabudowy w Centrum Miasta, • postępująca dekapitalizacja zasobów mieszkaniowych z tzw. „wielkiej płyty”, • problemy z wydolnością systemu komunikacyjnego w Centrum Miasta w godzinach szczytu, • niewystarczająca ilość miejsc parkingowych w ścisłym centrum miasta, • zmniejszająca się ilość punktów handlowych w zabytkowym centrum miasta, • niewystarczająca oferta uzbrojonych terenów inwestycyjnych, • ujemne saldo migracji, • dezintegracja społeczności lokalnych w większych dzielnicach, • nieuregulowane stosunki własnościowe na obszarach rozwojowych, • występowanie azbestu zwłaszcza na dużych osiedlach mieszkaniowych, • zdegradowane i wymagające rekultywacji tereny poprzemysłowe (teren byłych zakładów chemicznych), • przestarzała infrastruktura sportowa, • zły stan terenów zielonych na osiedlach mieszkaniowych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • obecność w UE – możliwość aplikowania o środki finansowe, • istnienie programów finansujących rozwój lokalny, • poprawa środowiska naturalnego w sąsiedztwie miasta, • wzrost zainteresowania inwestorów miastem, • rozwój komunikacji ponadlokalnej (autostrady, drogi ekspresowe), • rozwój międzynarodowego portu lotniczego zlokalizowanego w sąsiedztwie miasta, • duży rynek konsumentów aglomeracji górnośląskiej, • bliskość ośrodków akademickich, • bliskość lotniska, szlaków komunikacyjnych (w tym kolejowych), • rozwijająca się gospodarka Województwa Śląskiego, • spadek stopy bezrobocia wśród mieszkańców regionu. 	<ul style="list-style-type: none"> • niestabilność przepisów prawnych, głównie w zakresie dochodów samorządu, • brak uregulowań prawnych w zakresie procesów rewitalizacyjnych, • niewielkie środki zewnętrzne z budżetu państwa na zadania związane z rewitalizacją, • silna konkurencja o inwestorów, turystów, potencjalnych mieszkańców ze strony innych miast województwa, • brak szybkiego połączenia drogowego miasta z centrum aglomeracji śląskiej, • powiązanie dużych przedsiębiorstw z kondycją górnictwa, • szybka zmienność przepisów prawa, • ilość i jakość (stan dróg) prowadzących do portu lotniczego i węzłów autostradowych, • bariery administracyjne na różnych szczeblach.

2. Nawiązanie do dokumentów strategicznych w zakresie rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry

2.1. Poziom regionalny

2.1.1. Strategia Województwa Śląskiego na lata 2000-2020

Dokument przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 4 lipca 2005 r. nr II/37/6/2005. Strategia obrazuje długofalową koncepcję rozwoju, zorientowaną na rozwiązywanie kluczowych problemów i wykorzystywanie pojawiających się szans. Z zagadnieniem rewitalizacji obszarów miejskich koresponduje bezpośrednio cel strategiczny „Poprawa jakości środowiska naturalnego i kulturowego oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni”. W ramach powyższego celu podjęto decyzję o realizacji m.in. następujących kierunków działań:

1) „Zagospodarowania centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic”, przyczyniającego się do:

- ograniczania depopulacji terenów zurbanizowanych,
- ograniczania negatywnych skutków zjawiska suburbanizacji,
- modernizacji struktur urbanistycznych,
- poprawy jakości miejskich przestrzeni publicznych.

2) „Rewitalizacji terenów zdegradowanych”, przyczyniającej się do:

- wykreowania nowych funkcji na terenach przemysłowych, pogórnich i powojkowych,
- rewaloryzacji terenów zdegradowanych i poprawy jakości warunków życia mieszkańców.

Mając na uwadze powyższe kierunki działań przyczyniające się do rozwoju regionu, priorytetem dla Tarnowskich Gór są zadania zakresu:

- rewitalizacji dzielnicy śródmiejskiej, która doświadcza negatywnych zjawisk społecznych i gospodarczych, ale jednocześnie posiada duży potencjał w postaci obszarów i konkretnych obiektów cennych pod względem architektonicznym, kulturowym i przyrodniczym,
- rewitalizacji terenów przemysłowych, które w szczególności na obszarze Czarnej Huty charakteryzują się dużym stopniem degradacji, ale jednocześnie posiadają potencjał w postaci strategicznej lokalizacji,
- rewitalizacji dużych osiedli mieszkaniowych, które wymagają przede wszystkim działań związanych z poprawą stanu infrastruktury technicznej, pozwalającą na podniesienie jakości zamieszkania oraz spędzania czasu wolnego.

2.1.2. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego

W koncepcji struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa śląskiego zawartej w „Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego” obszarom Gminy Tarnowskie Góry przypisano następujące cechy i funkcje:

- 1) Tarnowskie Góry (podobnie jak Cieszyn, Lubliniec, Myszków, Pszczyna, Racibórz) uznano jako ośrodek ponadlokalny, który poza ukształtowanymi aglomeracjami, pełni funkcję miasta zwornikowego, a w krajowej sieci osadniczej wyróżniające się jako regionalne ośrodki równoważenia rozwoju,
- 2) Tarnowskie Góry są ośrodkiem ponadlokalnym wspomagającym rozwój aglomeracji i uzyskujący korzyści z położenia w pasmach rozwoju; preferowany jest rozwój bazy edukacyjnej, kształcenia ustawicznego i instytucji doradczych,
- 3) Tarnowskie Góry zostały wymienione wśród 33 historycznych miast Województwa Śląskiego posiadające obecnie prawa miejskie, których układy urbanistyczne wpisane są do rejestru zabytków,
- 4) Wśród najcenniejszych zabytków regionu wymieniono podziemia zabytkowej Kopalni Rud Srebronośnych oraz Sztolni Czarnego Pstrąga - uznane Rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 2004 Nr 102, poz. 1062) za pomnik historii.

Reasumując postanowienia „Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego” w trakcie formułowania założeń „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry na lata 2009-2015” należy przede wszystkim uwzględnić:

- historyczne walory Centrum Miasta Tarnowskie Góry,
- rozwój aglomeracji górnośląskiej,
- rozwój funkcji administracyjnych i usługowych świadczonych dla gmin powiatu tarnogórskiego.

2.1.2. Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Śląskiego na lata 2007-2013

„Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013” (RPO WSL) jest najistotniejszym instrumentem polityki regionalnej województwa śląskiego. W ramach realizacji RPO WSL zostaną zaangażowane środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (dofinansowanie projektów w ramach poszczególnych priorytetów wynosi do 85% kosztów kwalifikowalnych).

Celem głównym Programu jest stymulowanie dynamicznego rozwoju przy wzmocnieniu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej regionu. Cel główny został zdekomponowany na priorytety, działania i poddziałania odnoszące się do poszczególnych sfer życia społeczno-gospodarczego.

Rozpatrując powyższy dokument w kontekście rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry kluczowe jest Poddziałanie 6.1.2. Rewitalizacja „Duże miasta”. W tym działaniu przyjęto zamkniętą listę typów projektów rewitalizacji:

- 1) Przebudowa i remont obiektów przemysłowych/powojskowych /popegeerowskich, łącznie z adaptacją na cele: gospodarcze, edukacyjne, turystyczne, rekreacyjne, społeczne i kulturalne, wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia,

przyczyniające się do likwidacji istotnych problemów gospodarczych lub społecznych na obszarze rewitalizowanym (za wyjątkiem budynków o charakterze mieszkalnym).

- 2) Zagospodarowywanie przestrzeni miejskich, w tym budowa, przebudowa i remont obiektów na cele gospodarcze, edukacyjne, turystyczne, rekreacyjne, społeczne i kulturalne, wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia, przyczyniające się do likwidacji istotnych problemów gospodarczych lub społecznych na obszarze rewitalizowanym (za wyjątkiem budynków o charakterze mieszkalnym).
- 3) Uzupełnienie i remont istniejącej zabudowy, w tym zabudowa plomb, remont użytkowanych oraz niezagospodarowanych budynków na cele: gospodarcze, edukacyjne, turystyczne, rekreacyjne, społeczne i kulturalne, wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia, przyczyniające się do likwidacji istotnych problemów gospodarczych lub społecznych na obszarze rewitalizowanym (za wyjątkiem budynków o charakterze mieszkalnym).
- 4) Kompleksowe przygotowanie terenu przeznaczonego pod działalność gospodarczą, z wyłączeniem infrastruktury służącej mieszkańcom.
- 5) Tworzenie i rozbudowa systemów monitoringu w celu podniesienia bezpieczeństwa w przestrzeniach publicznych.
- 6) Zastępowanie azbestowych elementów budynków wielorodzinnych mieszkalnych materiałami mniej szkodliwymi dla zdrowia człowieka, tylko wraz z utylizacją azbestu.

Oprócz poddziałania 6.1.2. „Rewitalizacja – „duże miasta”, realizacja projektów dotyczących rewitalizacji miast planowana jest również w ramach innych działań i poddziałań. Poniżej przedstawiono ich listę, uwzględniając potencjał turystyczny i kulturowy Tarnowskich Gór:

- Priorytet I. Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu, poddziałanie 1.1.2 Promocja inwestycyjna regionu, który zakłada realizację projektu z zakresu pozyskania inwestorów zewnętrznych.
- Priorytet III. Turystyka, poddziałania 3.1.1. i 3.1.2 dotyczące infrastruktury zaplecza turystycznego, w których zakłada się m.in. realizację projektów związanych z odbudową i przebudową bazy gastronomicznej i noclegowej.
- Priorytet IV. Kultura, działanie 4.1. dotyczące infrastruktury kultury, w którym zakłada się m.in. realizację projektów związanych z:
 - rewitalizacją, konserwacją, renowacją, rewaloryzacją, remontem, przebudową, adaptacją historycznych i zabytkowych obiektów wraz z ich otoczeniem na cele kulturalne,
 - budową (w tym rozbudową, odbudową, nadbudową), przebudową, remontem, a także niezbędnym wyposażeniem publicznej infrastruktury kulturalnej.
- Priorytet V. Środowisko, działanie 5.5. dotyczące dziedzictwa przyrodniczego, w którym zakłada się m.in. realizację projektów związanych z przywracaniem i utrzymaniem właściwego stanu siedlisk przyrodniczych.
- Priorytet VII Transport w tym zwłaszcza poddziałanie 7.2. Transport publiczny, który zakłada realizację takich projektów jak budowa, przebudowa i remont punktowej infrastruktury transportu publicznego, służącej obsłudze pasażerów (dworce – za wyjątkiem kolejowych, terminale przesiadkowe, węzły komunikacyjne), za wyjątkiem obiektów kwalifikujących się do wsparcia w ramach Priorytetu VI. Zrównoważony rozwój miast.

- Priorytet VIII. Infrastruktura edukacyjna, poddziałanie 8.2. Infrastruktura placówek oświatowych, którym zakłada się m.in. realizację projektów związanych z budową (w tym rozbudową, nadbudową, odbudową) lub przebudową, remontem i wyposażeniem przyszkolnych obiektów sportowych (wyposażenie tylko jako integralna część projektu).

Rewitalizacja miast jest procesem kompleksowym uwzględniającym problemy gospodarcze, społeczne, kulturowe i środowiskowe, dlatego też oprócz wspomnianych wcześniej działań dotyczących odbudowy, przebudowy, konserwacji, rewaloryzacji i renowacji w „Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry” istnieje konieczność zaplanowania celów i działań w sferze społecznej, sprzyjających poprawie jakości życia mieszkańców. W tym kontekście wskazane jest wykorzystanie szansy jaką daje Program Operacyjny „Kapitał Ludzki”. Celami strategicznymi PO „Kapitał Ludzki”, które powinny przyświecać również w trakcie rewitalizacji miasta Tarnowskie Góry są:

- podniesienie aktywności zawodowej,
- zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego,
- wzrost spójności terytorialnej.

2.2. Poziom subregionalny i powiatowy

2.2.1. Strategia rozwoju Powiatu Tarnogórskiego

Misja Powiatu Tarnogórskiego zawarta w „Strategii rozwoju powiatu tarnogórskiego” zakłada, iż będzie to atrakcyjne miejsce, stwarzające przyjazny klimat inwestycyjny dla małych i średnich przedsiębiorstw, wspierany silnymi tradycjami pracy, wysokim poziomem edukacji, dbałością o środowisko naturalne oraz poszanowaniem wartości etycznych i moralnych.

W kontekście ponadlokalnym formułując „Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry na lata 2009-2015” należy uwzględnić przede wszystkim następujące uwarunkowania rozwoju powiatu ujęte w następujące domeny oraz cele strategiczne:

DOMENA STRATEGICZNA: Przedsiębiorczość

- wspieranie działań służących rozwojowi małych i średnich firm poprzez aktywizację lokalnych przedsiębiorców oraz przyciąganie nowych inwestycji.

DOMENA STRATEGICZNA: Edukacja i usługi społeczne

- stworzenie z powiatu tarnogórskiego silnego centrum edukacyjnego o znaczeniu ponadregionalnym,
- podniesienie jakości życia mieszkańców powiatu w oparciu o szeroki zakres usług społecznych.

DOMENA STRATEGICZNA: Turystyka i kultura

- rozwój przemysłu turystyczno – rekreacyjnego bazującego na bogatych walorach powiatu,
- kultywowanie kultury lokalnej - pogłębianie poczucia tożsamości mieszkańców powiatu tarnogórskiego.

2.2.2. Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Tarnogórskiego

„Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Tarnogórskiego” stanowi podstawę działań operacyjnych, które mają wpływ na zwiększenie atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej obszaru powiatu tarnogórskiego oraz tworzą warunki dla wzrostu zatrudnienia. Plan Rozwoju Lokalnego zawiera także konkretne projekty które będą realizowane na obszarach wyznaczonych do rewitalizacji w Tarnowskich Górach i przyczyniają się do realizacji tego zadania i kierunków przyjętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji. W ramach Planu przewidziano w Tarnowskich Górach m.in. budowę i remonty obiektów infrastruktury społecznej, turystycznej, sportowej i otoczenia biznesu. Plan stanowi uzupełnienie inwestycji bezpośrednio związanych z działaniami rewitalizacyjnymi realizowanymi przez miasto Tarnowskie Góry.

2.3 Poziom lokalny

2.3.1. Strategia rozwoju Miasta Tarnowskie Góry do roku 2015

Strategię rozwoju miasta przyjęto uchwałą Rady Miejskiej Miasta Tarnowskie Góry nr XLVII/439/2005 z dnia 10.XI.2005. „Strategia rozwoju miasta Tarnowskie Góry do roku 2015” jest opracowaniem, które poprzez swoją treść i sposób dochodzenia do zawartych w nim rozwiązań porządkuje wiedzę o mieście, wyznacza długofalowe kierunki jego rozwoju oraz uruchamia partnerskie działania na rzecz rozwoju miasta. W obrębie zidentyfikowanych priorytetów zostały sformułowane cele strategiczne pokazujące kluczowe wartości i procesy, jakie powinny zostać osiągnięte w wyniku realizacji strategii.

Wizja rozwoju miasta Tarnowskie Góry oraz jej korelacje z obserwowanymi trendami ewolucyjnymi pozwalają na sformułowanie trzech priorytetów:

- 1) Budowanie pozycji miasta w otoczeniu poprzez zwiększanie zdolności do absorbowania szans i kreowania nowych wartości wzbogacających region i kraj.
- 2) Rozwijanie nowych, atrakcyjnych dla otoczenia funkcji gospodarczych i społecznych miasta przy wykorzystaniu potencjału ludzkiego, historycznego i środowiskowego.
- 3) Rozszerzanie dialogu społecznego i zwiększanie wpływu mieszkańców na rozwój miasta.

Dla priorytetu pierwszego „Budowanie pozycji miasta w otoczeniu poprzez zwiększanie zdolności do absorbowania szans i kreowania nowych wartości wzbogacających region i kraj” zostały sformułowane dwa cele strategiczne:

- CS1.1. Unikatowy – łączący polską historię i śląskie dziedzictwo przemysłowe
- wizerunek Tarnowskich Gór, stanowiący ważny wyróżnik miasta w aglomeracji górnośląskiej.
- CS1.2. Ludzki, kulturowy, historyczny i środowiskowy potencjał miasta przekształcany w spójną ofertę atrakcyjną dla turystów, inwestorów, potencjalnych mieszkańców oraz dla instytucji wspierających rozwój lokalny.
- Dla drugiego priorytetu „Rozwijanie nowych, atrakcyjnych dla otoczenia funkcji gospodarczych i społecznych miasta przy wykorzystaniu potencjału ludzkiego,

historycznego i środowiskowego” zostały sformułowane kolejne dwa cele strategiczne:

- CS2.1. Przedsiębiorstwa z miasta zdolne do elastycznego reagowania na zmiany popytu w otoczeniu.
- CS2.2. Współzależnie rozwijające się nowe funkcje gospodarcze obejmujące: usługi medyczne, socjalne, kulturalne i edukacyjne, turystykę, rekreację, funkcje logistyczne i handlowe.
- W ramach trzeciego priorytetu „Rozszerzanie dialogu społecznego i zwiększanie wpływu mieszkańców na rozwój miasta” sformułowano następujące cele strategiczne:
 - CS3.1. Wysoka aktywność mieszkańców miasta zorientowana na doskonalenie własnych kwalifikacji, podejmowanie działań na rzecz wspólnoty lokalnej oraz na pielęgnowanie materialnego i duchowego dziedzictwa miasta.
 - CS3.2. Efektywny system wspierania działań podejmowanych przez mieszkańców miasta.

W celu realizacji wyżej wymienionych priorytetów i celów założono przygotowanie sześciu programów strategicznych precyzujących działania w strategicznych obszarach. Jednym z nich jest Program Rewitalizacji Centrum Miasta. Przygotowany Lokalny Program Rewitalizacji stanowi realizację tego postulatu. Odnosi się do całego miasta, jednak priorytetowo jest traktowany obszar centrum wskazany w Strategii.

2.3.2. Plany zagospodarowania przestrzennego miasta Tarnowskie Góry

Od roku 2004 trwają prace nad przygotowaniem planu zagospodarowania przestrzennego miasta. Miasto Tarnowskie Góry posiada uchwalone i obowiązujące plany zagospodarowania przestrzennego dla następujących obszarów:

- terenie byłego górniczego Górniczych Zakładów Dolomitowych S.A. w Siewierzu Kopalnia Dolomitu Bobrowniki Blachówka w granicach administracyjnych miasta Tarnowskie Góry – uchwała nr LVI/494/2006 Rady Miejskiej w Tarnowskich Górach z dnia 2 marca 2006 r.,
- terenie dzielnicy Bobrowniki-Wchód – uchwała nr LXV/549/2006 Rady Miejskiej w Tarnowskich Górach z dnia 6 września 2006 r.

W chwili obecnej trwają prace nad objęciem planem zagospodarowania przestrzennego terenu całego miasta. Rada Miejska zdecydowała o przystąpieniu do sporządzenia planu zagospodarowania przestrzennego dla:

- dzielnic południowych Gminy Tarnowskie Góry - Bobrowniki Zachód, Repty Śląskie, Stare Tarnowice i osiedle “Przyjaźń” – uchwała nr XLIII/384/2005 Rady Miejskiej w Tarnowskich Górach z dnia 6 lipca 2005r. Przygotowywany plan obejmie powierzchnię 1964 ha, co stanowi 23,5% powierzchni gminy.
- północnych dzielnic Miasta Tarnowskie Góry - Opatowice, Rybna, Strzybnica, Pniowiec, Sowice, części Lasowic na północ od ulicy Częstochowskiej i terenów leśnych - uchwała nr VI/40/2007 Rady Miejskiej w Tarnowskich Górach z dnia 24 stycznia 2007 r. Przygotowywany plan obejmie powierzchnię 5329 ha, co stanowi 64% powierzchni gminy.

- dla dzielnic: Śródmieście-Centrum, Lasowice, Osada Jana w Tarnowskich Górach - uchwała nr XIX/189/2007 Rady Miejskiej w Tarnowskich Górach z dnia 19 grudnia 2007r. Przygotowywany plan obejmie powierzchnię 729 ha, co stanowi ok. 9% powierzchni gminy.
- dla terenu położonego przy granicy z Gminami Radzionków i Świerklaniec, w dzielnicy Bobrowniki Śl. w Tarnowskich Górach Uchwała Nr XIX/195/2007 Rady Miejskiej w Tarnowskich Górach z dnia 19 grudnia 2007r.

Miasto przystąpiło również do sporządzania zmian "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Tarnowskie Góry". Zakończenie powyższych prac planistycznych spowoduje, że na całym obszarze gminy Tarnowskie Góry obowiązywać będzie miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Zapisy planu jednoznacznie określą sposób zagospodarowania terenu. Ma to istotne znaczenia zarówno dla inwestorów jak i dla władz miasta. Zapisy miejscowego planu będą zawierać pełną informację o tym jakie inwestycje są możliwe do zrealizowania na terenie gminy i w jakim kierunku zmierza polityka przestrzenna miasta.

2.3.3. Programy dotyczące polityk w poszczególnych sektorach społeczno-gospodarczych Gminy Tarnowskie Góry

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Tarnowskie Góry na lata 2005 – 2013

Dokument przygotowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach w 2005 roku wskazuje 9 celów strategicznych oraz podporządkowane tym celom cele operacyjne. Problemy, których rozwiązaniu służy opracowany dokument występują w największym natężeniu na obszarach Śródmieścia oraz dużych osiedli mieszkaniowych. Proponowane kierunki działania uwzględniono w trakcie prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji.

Gminny plan działania na rzecz integracji społecznej w Tarnowskich Górach do roku 2015

Integracja Społeczna Tarnowskich Gór, której bazą jest społeczność zamieszkała na terenie miasta określona została dokumentem pod nazwą „Gminny Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej w Tarnowskich Górach do roku 2015”. Dokument ten jest programem sektorowym i jest spójny z wytyczonymi celami i kierunkami działania miasta Tarnowskie Góry oraz powiązany winien być na poziomie projektów i zadań z innymi programami sektorowymi, które uwzględniają szeroko rozumianą problematykę społeczną w tym m.in. z „Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry na lata 2009-2015”. Cele wraz z kierunkami działania zostały podzielone na obszary strategiczne.

Program Ochrony Środowiska Gminy Tarnowskie Góry

Podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ekologicznej w Tarnowskich Górach jest Program Ochrony Środowiska. Jego realizacja ma na celu doprowadzenie do poprawy stanu środowiska naturalnego oraz zapewnienie skutecznych mechanizmów chroniących środowisko przed degradacją, a także stworzenie warunków do wdrożenia wymagań obowiązujących w tym zakresie prawa. Program wspomaga także sukcesywne dążenie do

ograniczenia w mieście negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochronę i rozwój walorów przyrodniczych oraz racjonalne gospodarowanie, zgodnie z nadrzędną zasadą zrównoważonego rozwoju. Obecnie priorytetami Tarnowskich Gór w zakresie ekologii są: uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej, uporządkowanie gospodarki odpadami oraz poprawa jakości powietrza.

Plan Gospodarki Odpadami dla Miasta Tarnowskie Góry

Plan gospodarki odpadami określa

- 1) Aktualny stan gospodarki odpadami.
- 2) Prognozowane zmiany w zakresie gospodarki odpadami.
- 3) Działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarowania odpadami.
- 4) Instrumenty finansowe służące realizacji zamierzonych celów.
- 5) System monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów.
- 6) Rodzaj, ilość i źródło pochodzenia odpadów, które mają być poddane procesom odzysku lub unieszkodliwiania.
- 7) Rozmieszczenie istniejących instalacji i urządzeń do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów wraz z wykazem podmiotów prowadzących działalność w tym zakresie.
- 8) Działania zmierzające do zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczenia ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko oraz prawidłowego postępowania z nimi, w tym ograniczenia ilości odpadów ulegających biodegradacji zawartych w odpadach komunalnych kierowanych na składowiska.
- 9) Projektowany system gospodarowania odpadami

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Tarnowskie Góry

Program został uchwalony uchwałą Rady Miejskiej nr VII/64/2007 z dnia 28 lutego 2007 roku. W programie zapisano ogólne mechanizmy postępowania z odpadami zawierającymi azbest oraz zasady pomocy, której Gmina zamierza udzielić mieszkańcom decydującym się na usunięcie i bezpieczną utylizację wyrobów zawierających azbest ze swoich posesji. Pomoc ta ma zachęcić do podejmowania tego rodzaju działań oraz zmniejszyć ryzyko związane z nieprawidłowym ich wykonaniem.

Głównymi celami „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Tarnowskie Góry” jest doprowadzenie do stopniowej eliminacji wyrobów zawierających azbest z terenu gminy oraz ich bezpieczne składowanie i prawidłowe unieszkodliwianie. Cele szczegółowe zawarte w Programie to:

- 1) Inwentaryzacja obiektów zawierających azbest.
- 2) Edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu dla zdrowia ludzkiego oraz prawidłowego postępowania z odpadami zawierającymi azbest.
- 3) Propagowanie właściwych metod i sposobów bezpiecznego dla środowiska i zdrowia człowieka usuwania azbestu.
- 4) Pomoc (dofinansowanie) dla mieszkańców gminy na zadania związane z usuwaniem azbestu i wyrobów zawierających azbest.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla gminy Tarnowskie Góry, który zawiera harmonogram usuwania tego materiału z terenu miasta. W ramach Programu dofinansowywane jest usuwanie azbestu z budynków stanowiących własność osób fizycznych.

Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Tarnowskie Góry na lata 2007– 2012

Program został uchwalony uchwałą Rady Miejskiej nr XIII/124/2007 z dnia 29.08.2008 roku. Program zawiera:

- prognozy dotyczące wielkości oraz stanu technicznego zasobu mieszkaniowego gminy w poszczególnych latach z podziałem na lokale socjalne i pozostałe lokale mieszkalne,
- analizę potrzeb oraz planu remontów i modernizacji wynikający ze stanu technicznego budynków i lokali z podziałem na kolejne lata,
- plan sprzedaży lokali w kolejnych latach,
- zasady polityki czynszowej oraz warunki obniżania czynszu,
- sposób i zasady zarządzania lokalami i budynkami wchodzącymi w skład mieszkaniowego zasobu gminy oraz przewidywane zmiany w zakresie zarządzania mieszkaniowym zasobem gminy w kolejnych latach,
- źródła finansowania gospodarki mieszkaniowej w kolejnych latach,
- wysokość wydatków w kolejnych latach z podziałem na koszty bieżącej eksploatacji, koszty remontów oraz koszty modernizacji lokali i budynków wchodzących w skład mieszkaniowego gminy, koszty zarządu nieruchomościami wspólnymi, których gmina jest jednym ze współwłaścicieli, a także wydatki na inwestycje,
- opis innych działań mających na celu poprawę wykorzystania i racjonalizację gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy.

3. Założenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry

3.1. Zasady formułowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry

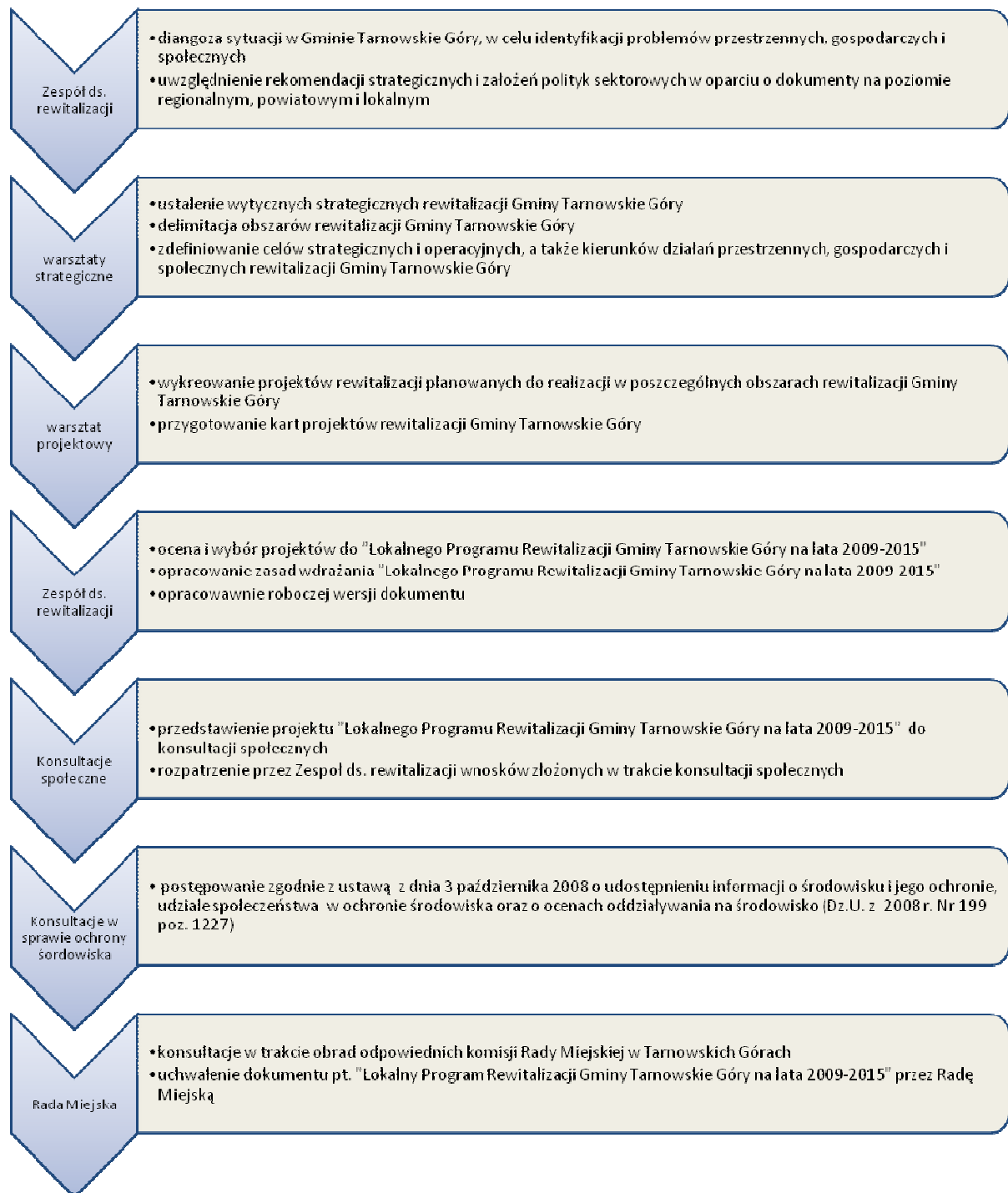
W trakcie opracowywania „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry na lata 2009-2015” przyjęto następującą procedurę postępowania:

- 1) Powołano Zespół ds. rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry, w skład którego wchodzi Burmistrz Miasta oraz przedstawiciele wydziałów Urzędu Miejskiego i jednostek organizacyjnych gminy, specjalizujący się odpowiednio w zagadnieniach gospodarczych, społecznych, przestrzennych oraz strategii rozwoju. Zadaniem Zespołu ds. rewitalizacji było opracowanie dokumentu „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnowskiego Góry na lata 2009 – 2015”, a następnie organizacja, aktualizacja, monitorowanie i ocena procesu rewitalizacji miasta.
- 2) Przeprowadzono diagnozę sytuacji w mieście Tarnowskie Góry w celu identyfikacji problemów przestrzennych, gospodarczych i społecznych. Diagnozę wykonano w oparciu o istniejące dokumenty studialne, dane statystyczne gromadzone na poziomie lokalnym, oraz szczegółowe informacje w ujęciu dzielnic lub poszczególnych ulic, uzyskane m.in. z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy, Komendy Powiatowej Policji i poszczególnych Wydziałów Urzędu Miejskiego w Tarnowskich Górach.

- 3) Przeprowadzono analizę dokumentów strategicznych, programowych i planistycznych na poziomie regionalnym, subregionalnym i powiatowym, a także lokalnym w celu identyfikacji ustaleń odnoszących się do rewitalizacji gminy Tarnowskie Góry. W szczególności przedstawiono rekomendacje strategiczne, założenia polityk sektorowych oraz zapisy miejskich programów operacyjnych bezpośrednio dotyczących zagadnień rewitalizacyjnych.
- 4) Odbyto wizytę studialną oraz przeprowadzono dwa warsztaty strategiczne, w których uczestniczyli przedstawiciele sektorów: publicznego, biznesowego i obywatelskiego, w tym radni miejscy, przedstawiciele wydziałów Urzędu Miejskiego i jednostek organizacyjnych gminy, członkowie stowarzyszeń, fundacji i innych instytucji społecznych oraz kulturalnych, przedstawiciele spółdzielni mieszkaniowych i wspólnot mieszkaniowych, a także pozostali potencjalni beneficjenci procesu rewitalizacji gminy Tarnowskie Góry. W trakcie warsztatów strategicznych pytania i dyskusja dotyczyły:
 - delimitacji obszarów rewitalizacji, w tym wytypowania konkretnych terenów i obiektów w pierwszej kolejności wymagających podjęcia działań rewitalizacyjnych,
 - ustalenia rezultatów jakie powinny zostać osiągnięte w związku z rewitalizacją poszczególnych obszarów,
 - wytypowania priorytetowych kierunków działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej, środowiskowej i technicznej w związku z rewitalizacją poszczególnych obszarów,
 - wypracowania mechanizmów i przyjęcia odpowiednich instrumentów, w tym rozwiązań organizacyjno-prawnych i finansowych wspierających proces rewitalizacji gminy Tarnowskie Góry.
- 5) Na podstawie przeprowadzonej diagnozy oraz wyników warsztatów strategicznych ustalono tzw. wytyczne strategiczne rewitalizacji gminy Tarnowskie Góry. W szczególności:
 - przyjęto kryteria delimitacji i na ich podstawie wytypowano 7 obszarów rewitalizacji,
 - przyjęto dwa podstawowe podejścia w zakresie rewitalizacji gminy Tarnowskie Góry,
 - ustalono kluczowe rodzaje rewitalizacji dla poszczególnych obszarów,
 - przyjęto kryteria wyboru projektów tworzących „Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry na lata 2009 – 2015”,
 - ustalono role poszczególnych uczestników procesu rewitalizacji gminy Tarnowskie Góry,
 - sporządzono listę potencjalnych wewnętrznych i zewnętrznych źródeł finansowania procesu rewitalizacji gminy Tarnowskie Góry.
- 6) Uwzględniając uwarunkowania rozwoju gminy zawarte w części diagnostycznej dokumentu rozstrzygnięcia przedstawione w dokumentach strategicznych, wyniki warsztatów strategicznych, a także preferencje w zakresie kierunków rozwoju miasta Tarnowskie Góry, zdefiniowano dla poszczególnych obszarów rewitalizacji cel strategiczny, cele operacyjne, a także kierunki działań przestrzennych, gospodarczych i społecznych.

- 7) Przeprowadzono warsztat projektowy, w trakcie którego wykreowano listę potencjalnych projektów rewitalizacji gminy Tarnowskie Góry. Pomysły projektów zostały uszczegółowione w postaci kart projektów i poddane weryfikacji i ocenie przez Zespół ds. rewitalizacji gminy Tarnowskie Góry, który podejmuje decyzje o wpisaniu poszczególnych projektów do „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry na lata 2009 – 2015”.
- 8) Kolejnym etapem było opracowanie przez Zespół ds. rewitalizacji gminy Tarnowskie Góry zasad wdrażania programu, w szczególności opracowanie formy organizacyjno-prawnej zarządzania procesem rewitalizacji, a także warunków jego monitoringu i ewaluacji.
- 9) Robocza wersja dokumentu pt. „Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry na lata 2009 – 2015” została poddana ocenie w trakcie konsultacji społecznych
- 10) Przeprowadzono postępowanie zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2008r. Nr 199 poz. 1227)
- 11) Przyjęcie dokumentu pt. „Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry na lata 2009-2015” uchwałą Rady Miejskiej w Tarnowskich Górach.

Rysunek 6. Etapy opracowywania „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry na lata 2009-2015”

3.2. Wytyczne strategiczne rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry

W ramach „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry na lata 2009-2015” przyjęto następujące wytyczne strategiczne:

- 1) **W zakresie kryteriów delimitacji obszarów rewitalizacji.** Postuluje się przyjąć dwa podstawowe kryteria delimitacji obszarów rewitalizacji:
 - **Kryterium wyzwań rewitalizacyjnych.** Wyzwania rewitalizacyjne zwane również „presjami rewitalizacyjnymi” są przede wszystkim wynikiem utraty przez poszczególne obszary ich dotychczasowych funkcji. Skutkiem tego są najczęściej: likwidacja miejsc pracy, wzrost poziomu ubóstwa i zjawisko wykluczenia społecznego, dekapitalizacja zabudowy i substandardowe warunki mieszkaniowe oraz degradacja środowiska. Podjęcie działań rewitalizacyjnych jest konieczne w sytuacji dużej skali problemów przejawiających się wysokim poziomem kosztów społecznych, dużą ilością negatywnych efektów sąsiedztwa i powstawaniem „gett biedy”.
 - **Kryterium potencjału rewitalizacyjnego.** Potencjał rewitalizacyjny dotyczy możliwości adaptacji istniejących terenów i obiektów do nowych funkcji w związku z ich atutami w postaci: strategicznej lokalizacji, walorów dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego lub postindustrialnego, wysokiej klasy kapitału ludzkiego lub też zintegrowanej społeczności lokalnej. Podjęcie działań rewitalizacyjnych jest wskazane w sytuacji dużego znaczenia danego czynnika stanowiącego potencjał oraz jednocześnie zagrożenia, że jeżeli nie zostanie on w odpowiednim czasie wykorzystany, to może zostać bezpowrotnie utracony.

Uwzględniając powyższe dwa kryteria postuluje się przyjąć 7 obszarów rewitalizacji:

Obszar I – Śródmieście, ze względu na strategiczne znaczenie, konieczność zachowania historycznego układu urbanistycznego, dużą ilość zdewastowanych, ale cennych kulturowo obiektów, największy potencjał w zakresie rozwoju ponadlokalnych funkcji centrotwórczych i jednocześnie negatywne zjawiska społeczne w postaci depopulacji oraz koncentracji ubóstwa, patologii i wykluczenia społecznego.

Obszar IV – Czarna Huta, ze względu na największą w skali miasta koncentrację wyzwań rewitalizacyjnych, w postaci degradacji środowiska związanej z funkcjonowaniem byłych zakładów chemicznych jak również „depresji społecznej”, której przejawem jest powstanie i utrwalanie się zjawiska wykluczenia społecznego. Równocześnie Czarna Huta ma potencjał w postaci dobrej lokalizacji (w dzielnicy znajduje się trzeci pod względem wielkości w kraju węzeł kolejowy oraz w bezpośrednim sąsiedztwie projektowana jest droga ekspresowa S-11), jak również możliwości zagospodarowania dużych terenów pod działalność gospodarczą.

Obszar VII – Kopalnia i Sztolnia ze względu na istotne znaczenie dla potencjału turystycznego Miasta Tarnowskie Góry oraz duży potencjał rewitalizacyjny. Obszar obejmuje teren najbardziej rozpoznawalnego produktu turystycznego miasta – Kopalni Zabytkowej i Sztolni, świadczącego o jego dziedzictwie przemysłowym.

Obszar II – Osada Jana, Obszar III – Osiedle Lasowice, Obszar V – Osiedle Przyjaźń, Obszar VI – Osiedla w Strzybnicy, ze względu na konieczność poprawy jakości życia, w szczególności warunków mieszkaniowych na dużych osiedlach („blokowiskach”) tarnogórskich. Wśród podstawowych wyzwań rewitalizacyjnych należy wymienić: dekapitalizację zasobów mieszkaniowych, niską jakość wewnątrzosiedlowych przestrzeni publicznych oraz stref

zieleni, niedorozwój usług, występowanie materiałów azbestowych na budynkach wielorodzinnych, brak termomodernizacji.

- 2) **W zakresie podstawowych podejść do procesu rewitalizacji.** W zależności od lokalnych uwarunkowań postuluje się przyjąć jedno z dwóch podejść w zakresie rewitalizacji:
- **Podejście oparte na realizacji tzw. „projektów flagowych”.** Zakłada realizację dużych, kapitałochłonnych projektów realizowanych przez jednego strategicznego inwestora. W skutek realizacji „projektów flagowych” następuje kompleksowa odbudowa lub modyfikacja dotychczasowej funkcji terenu. „Projekty flagowe” mają kontekst ponadlokalny, np. aglomeracyjny i mogą stać się w przyszłości wizytówką miasta. Warunkiem koniecznym realizacji „projektów flagowych” jest uregulowany i w miarę jednorodny status własnościowy nieruchomości.
 - **Podejście oparte na rewitalizacji „małymi krokami”.** Zakłada realizację wielu drobnych projektów, będących oddolną inicjatywą lokalnych środowisk. Są to najczęściej projekty „miękkie” usprawniające lub inicjujące pewne działania. Skuteczność tego typu działań może z czasem zachęcać społeczność lokalną do rozwiązywania coraz bardziej skomplikowanych problemów poprzez realizację coraz bardziej ambitnych projektów we współpracy z sektorem publicznym i biznesowym.

Uwzględniając powyższe dwa podejścia postuluje się ich zastosowanie w następujący sposób:

Należy dążyć do wykreowania „projektu flagowego” w Śródmieściu. Projekt ten mógłby swym zasięgiem obejmować jedną ze strategicznych i potencjalnie reprezentacyjnych przestrzeni publicznych miasta. Dzięki projektowi można nadać nowe znaczenie dla danego obszaru poprzez wykreowanie funkcji, których dotychczas brakuje w Centrum. Drugim typem terenów, które potencjalnie mogą być miejscem realizacji „projektu flagowego” są rozległe tereny poprzemysłowe, pokolejowe i powojkowe.

Należy pobudzać i wspierać małe przedsięwzięcia rewitalizacyjne – tzw. **rewitalizacja „małymi krokami”** inicjowane oddolnie na terenie osiedli mieszkaniowych objętych Lokalnym Programem Rewitalizacji.

- 3) **W zakresie rodzajów rewitalizacji poszczególnych obszarów.** W zależności od wyzwań rewitalizacyjnych oraz potencjału jakim charakteryzuje się dany obszar rewitalizacji postuluje się przyjąć jeden z poniższych rodzajów rewitalizacji lub też ich połączenie:
- **Rewitalizacja społeczna**, której celem jest poprawa jakości życia oraz osiągnięcie spójności społecznej obszaru.
 - **Rewitalizacja gospodarcza**, której celem jest podniesienie aktywności przedsiębiorczej oraz wzrost konkurencyjności ekonomicznej obszaru.
 - **Rewitalizacja urbanistyczna**, której celem jest poprawa funkcjonalności i sposobu zagospodarowania obszaru i ograniczenie negatywnych efektów sąsiedztwa.

- **Rewitalizacja środowiskowa**, której celem jest zachowanie lub odbudowa obszarów cennych przyrodniczo i adaptacja ich do funkcji turystycznych, rekreacyjnych i edukacyjnych.
- 4) **W zakresie roli poszczególnych uczestników procesu rewitalizacji.** Proces rewitalizacji gminy Tarnowskie Góry powinien opierać się na współdziałaniu przedstawicieli trzech sektorów: publicznego, biznesowego i obywatelskiego. Wśród najistotniejszych zadań poszczególnych sektorów należy wymienić:
- **Sektor publiczny:**
 - Realizacja spójnej polityki przestrzennej i gospodarczej w celu redukcji poziomu inwestowania w nieruchomości na obszarach rewitalizacji.
 - Ułatwienie prowadzenia działalności gospodarczej przez lokalnych przedsiębiorców oraz potencjalnych inwestorów.
 - Poprawa jakości miejskiej przestrzeni publicznej oraz podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego.
 - Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego oraz eliminację obszarów koncentracji ubóstwa.
 - **Sektor prywatny:**
 - Kreowanie nowych przedsięwzięć gospodarczych i zwiększanie ilości nowych miejsc pracy.
 - Angażowanie się na zasadach biznesowych w przedsięwzięcia kulturalne, edukacyjne i sportowe.
 - **Sektor obywatelski:**
 - Artykulacja rzeczywistych preferencji i potrzeb mieszkańców miasta.
 - Pobudzanie lokalnej świadomości i aktywności w kreowaniu działań prospołecznych, kulturalnych, edukacyjnych i sportowych.
- 5) **W zakresie źródeł finansowania procesu rewitalizacji.** Należy dążyć do dywersyfikacji źródeł finansowania przedsięwzięć rewitalizacji gminy Tarnowskie Góry. Oprócz możliwości jakie daje „Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013”, należy poszukiwać szansy wykorzystania innych źródeł zewnętrznego finansowania. Ponadto koniecznością staje się wypracowanie lokalnych (miejskich) mechanizmów i instrumentów finansowych.

3.3. Zasięg terytorialny obszarów rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry

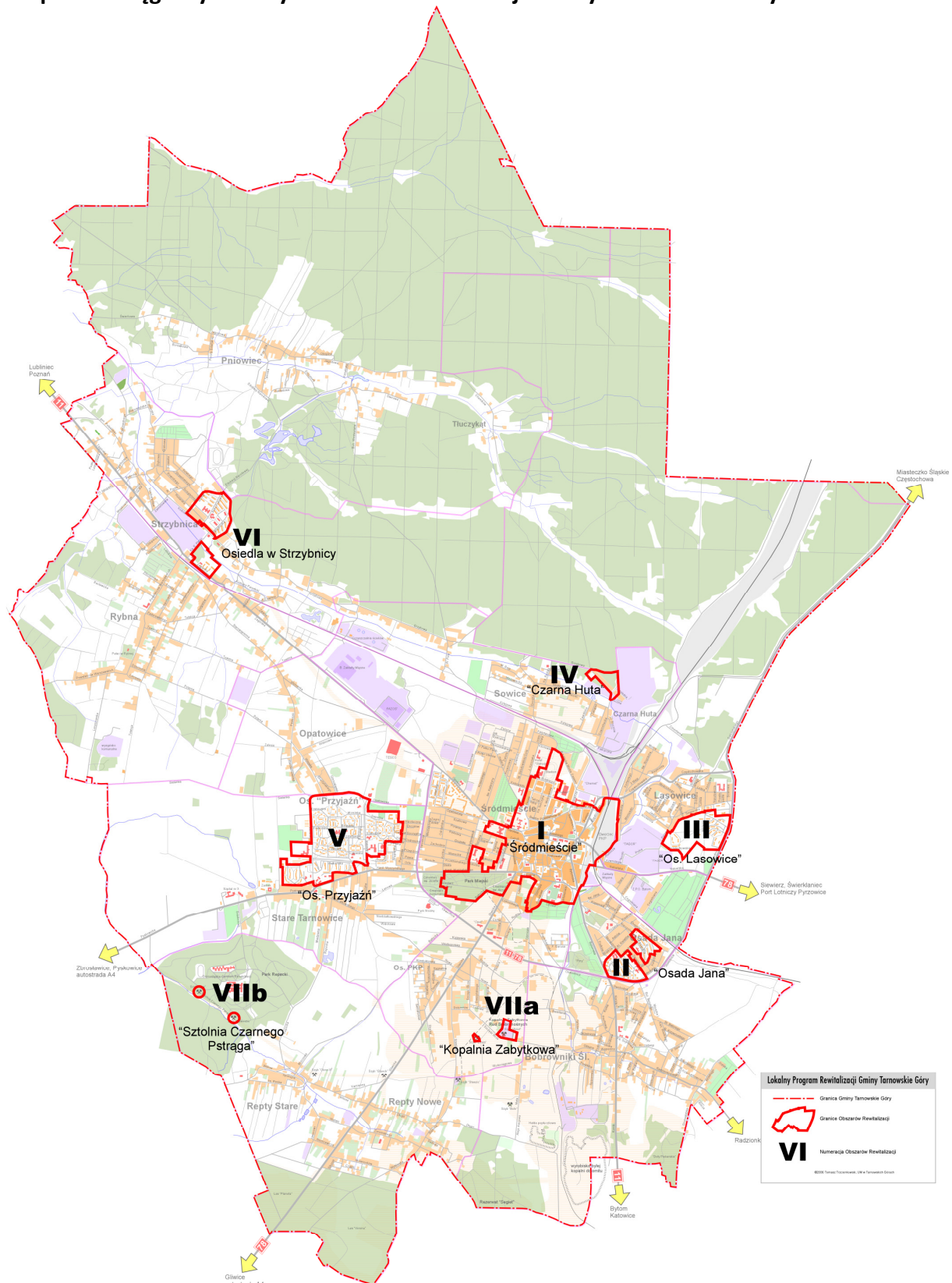
Uwzględniając wyniki diagnozy sytuacji w mieście Tarnowskie Góry, a także wytyczne zawarte w dokumentach strategicznych, planistycznych i programowych na poziomie regionalnym, powiatowym i lokalnym, przyjęto sześć obszarów rewitalizacji gminy Tarnowskie Góry. Każdy z obszarów został szczegółowo scharakteryzowany pod względem wyzwań rewitalizacyjnych oraz potencjałów.

Obszary rewitalizacji gminy Tarnowskie Góry:

- 1) Obszar rewitalizacji I – Śródmieście,
- 2) Obszar rewitalizacji II – Osada Jana,
- 3) Obszar rewitalizacji III – Osiedle Lasowice,
- 4) Obszar rewitalizacji IV – Czarna Huta,

- 5) Obszar rewitalizacji V – Osiedle Przyjaźń,
- 6) Obszar rewitalizacji VI – Osiedla w Strzybnicy,
- 7) Obszar rewitalizacji VII – Kopalnia i Sztolnia.

Mapa 3. Zasięg terytorialny obszarów rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry

Źródło: UM Tarnowskie Góry.

3.3.1. Obszar rewitalizacji I - Śródmieście

Obszar Śródmieście, największy pod względem powierzchni obszar rewitalizacji w Gminie Tarnowskie Góry, obejmuje teren ścisłego centrum miasta, teren Parku Miejskiego, Osiedle Bema wraz z przyległymi terenami sportowo-rekreacyjnymi oraz teren wokół dworca autobusowego i kolejowego wraz z przyległymi terenami kolejowymi. Dokładne granice prezentuje mapa nr 4.

Centralna część obszaru Śródmieścia obejmuje Stare Miasto, rejon do ul. Powstańców, tereny przyległe do linii kolejowej oraz rejon ul. Górniczej. Obejmuje swoim zasięgiem obszar zabudowy miejskiej w końcu XIX i początku XX wieku, zawierając w ten sposób poza najcenniejszym z konserwatorskiego punktu widzenia rejestrowym układem zabytkowym, cenne zespoły kamienic z okresu industrialnego boomu lat 1875-1914. Po upływie ok. pół wieku do najstarszej części miasta, zlokalizowanej przy kościele parafialnym św. Apostołów Piotra i Pawła, dodano nowy, obecny Rynek i ulicę Krakowską, a w XVII wieku założenie pałacowe i folwark Carlshof (Kartuszowiec).

Duża ilość nowych budynków, w części źle usytuowanych i przeskalowanych, powstała w Śródmieściu po II wojnie światowej. Ostatnie realizacje na jego obszarze noszą znamiona różnych stylów i cechują się zróżnicowaną jakością urbanistyczno-architektoniczną. Pomimo tego, a także kilku niefortunnnych akcji wyburzania starej tkanki miejskiej, których ofiarą padały najczęściej unikalne, charakterystyczne dla pierwotnej zabudowy miasta domki górnicze, Śródmieście Tarnowskich Gór stanowi do dziś jeden z najcenniejszych na Górnym Śląsku zabytkowych zespołów urbanistyczno-architektonicznych. Część obszaru rewitalizacji pomiędzy ulicami Sobieskiego, Piłsudskiego, K. Miarki, Legionów i T. Królika, wraz z przyległym zespołem parkowym Kartuszowca posiada wpis do rejestru zabytków (numery A/610/66 i A/1481/92). Wiele ulic to prawie nietknięte historyczne wnętrza urbanistyczne, z zachowanymi budynkami, jezdniami, zielenią i nawet kutymi ogrodzeniami posesji. Ta część obszaru stanowi więc produkt turystyczny z potencjalnymi możliwościami dalszego rozwoju.

W południowo-zachodniej części Obszaru Śródmieście zlokalizowany jest Park Miejski założony w 1903 r. na byłych wyrobiskach górniczych. W parku znajduje się kilka cennych budowli parkowych, m.in.: ozdobny kiosk, glorieta, trejaż tzw "grzybka", a także muszla koncertowa, plac zabaw, korty tenisowe, kawiarenka, zespół pomników w formie głazów i obelisków, zespół łązek i grup drzew ozdobnych oraz górka saneczkowa. To teren rekreacyjny z którego chętnie korzystają mieszkańcy.

W części północnej w skład Obszaru rewitalizacji I – Śródmieście, wchodzi tereny osiedla mieszkaniowego (Osiedle Bema-Okrzei), część terenów po zlikwidowanych już koszarach 3 Pułku Piechoty oraz tereny sportowe, w tym stadion. Ten fragment obszaru odróżnia się od zabytkowego centrum Tarnowskich Gór. Teren wspomnianego osiedla został zabudowany budynkami wielorodzinnymi w kilku etapach. Jako pierwsza, w latach 20-tych XX w. powstała zabudowa ulicy Jana Opolskiego i Kościuszki, złożona z budynków 3-kondygnacyjnych, nakrytych stromymi dachami, pokrytymi dachówką. W latach 50-tych powstało osiedle między ulicami Wojska Polskiego, Kościuszki, Mickiewicza i Okrzei, złożone z budynków o podobnej architekturze, zbliżonych do typowych ZOR-owskich budowli tego okresu. Obydwa osiedla powstały w sąsiedztwie koszar i terenu stopniowo zabudowywanego domami jednorodzinnymi, wykorzystując niezabudowane jeszcze duże działki. W początkach lat 70-tych puste przestrzenie zabudowano budynkami wielorodzinnymi o wysokości 5 kondygnacji w technologii wielkopłytowej. Część budynków pokryta jest płytami z acekolu zawierającymi azbest. W granicach obszaru ujęto także teren stadionu sportowego i pustą

przestrzeń za tym stadionem, z uwagi na niedobór funkcji tego typu w mieście i znacznie posunięty stopień dewastacji terenu. Z podobnych powodów w „Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry na lata 2009-2015” ujęto teren nigdy nie ukończonej hali sportowej przy ul. Wojska Polskiego, której stopień degradacji jest tak duży, że należy ją już zastąpić inną kubaturą. W granicach obszaru włączono część terenu po zlikwidowanych koszarach. Ich zabudowania zostały prawie w całości rozebrane. Część terenu została wykorzystana pod budowę obiektów handlowych. Jeden z budynków został przekształcony na budynek administracyjny Starostwa Powiatowego w Tarnowskich Górach. Do zagospodarowania pozostała jeszcze duża część terenu oraz pozostałe budynki.

Mapa 4. Zasięg przestrzenny Obszaru rewitalizacji I – Śródmieście

Źródło: UM Tarnowskie Góry.

W Śródmieściu skupia się większość usług ogólnomiejskich, które wraz z lokalnymi podstawowymi tworzą zaplecze handlowe, rzemieślnicze, edukacyjne i administracyjne

całego miasta. Sieć usług Śródmieścia rozwija się nadal, mimo wpływających na nią zjawisk zewnętrznych, np. istnienia dwóch i planowanej budowy kilku innych hipermarketów na terenie miasta. Miasto posiada zlokalizowane w Śródmieściu Muzeum Miejskie, Bibliotekę Publiczną, Tarnogórskie Centrum Kultury, Halę Targową z ok. 200 stoiskami, Sąd Rejonowy z Aresztem Śledczym, kilka szkół średnich i filię wyższej uczelni.

W obszarze Śródmieście Centrum skupionych jest większość zasobów komunalnych Gminy. Na wyżej wymienionym obszarze mieszka także największa procentowa ilość osób korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy. Powyżej średniej dla województwa śląskiego są wskaźniki dotyczące liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej oraz udziału osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym zamieszkujących dany obszar. Powyżej średniej jest także wskaźnik poziomu przestępstw i wykroczeń.

Wyzwania rewitalizacyjne obszaru I – Śródmieście:

- obecność miejsc z odczuwalnym nieładem urbanistycznym lub dysharmonią architektoniczną, obecność pustych miejsc lub luk po wyburzonych budynkach,
- obecność dużego terenu kolejowego trudnego do harmonijnego, kompozycyjnego i funkcjonalnego wchłonięcia przez miasto,
- zły stan dworca autobusowego wraz z otoczeniem,
- zły stan terenów sportowych i rekreacyjnych,
- zły stan nawierzchni ulic - zwłaszcza asfaltowych, położonych na dawnej kostce brukowej i trylnice oraz zły stan nawierzchni chodników,
- spora ilość budynków, w tym zabytkowych i historycznych, w złym stanie technicznym, wymagających remontu,
- konieczność usunięcia materiałów azbestowych w budynkach wielorodzinnych wraz z odtworzeniem elewacji,
- brak termoizolacji budynków,
- niska estetyka przestrzeni publicznych w centrum miasta,
- silnie odczuwalny brak miejsc parkingowych przy ulicach i placach,
- uporządkowanie zieleni wewnątrzsiedlowej wraz z nasadzeniami szlachetnych odmian drzew i krzewów,
- spadek funkcji handlowo-usługowej w ścisłym centrum miasta,
- brak oznakowania turystycznego, wielojęzycznych opisów zabytków itp.,
- brak infrastruktury turystycznej w obrębie obszaru, zwłaszcza jest brak usług hotelarskich,
- obecność wielu miejsc niebezpiecznych pod względem komunikacyjnym, z przewężeniami i słabą widocznością, w części obszaru wadliwa organizacja ruchu kołowego,
- wyższy od średniej dla województwa śląskiego wskaźnik poziomu przestępczości i wykroczeń
- duża liczba mieszkańców korzystająca ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- duży udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym,

Potencjał obszaru I – Śródmieście:

- zabytkowy charakter ścisłego centrum miasta,
- największa fluktuacja funkcji lokali użytkowych i całych budynków, które wciąż przebranżawiają się, dostosowując działalność do zmieniających się warunków, trendów i potrzeb,
- zachowane na wielu ulicach (odsłonięte lub pod asfaltem) ciągi nawierzchni z kostki brukowej, stanowiące o historycznym charakterze miejsca,
- spora ilość zachowanych grup starodrzewia lub innych cennych kompozycyjnie grup zieleni wysokiej,
- obecność kilku ulic o wyraźnie handlowym charakterze, ożywiających obszar (plus teren w zachodniej części obszaru, wykorzystywany we wtorek i piątek jako targowisko),
- dość dobra sieć lokali gastronomicznych, niektórych o bardzo dobrej renomie,
- obecność kilku miejsc (o charakterze prywatnym), animujących kulturę wysoką – np. galerii sztuki, lokali gastronomicznych organizujących cykliczne koncerty, muzeów i lokali wystawienniczych,
- lokalizacja kilku placówek opieki społecznej i socjalnej – miejskich i prowadzonych przez inne podmioty np. związki wyznaniowe,
- obecność w wielu miejscach stref strzeżonych całodobowo, z ochroną prowadzoną przez licencjonowane podmioty np. Poczta, Dworzec PKP, banki, budynki administracji publicznej,
- dogodna lokalizacja Komendy Powiatowej Policji i placówki Straży Miejskiej, ułatwiająca interwencje,
- duża liczba aktywnie działających organizacji pozarządowych.

3.3.2. Obszar rewitalizacji II – Osada Jana

Niewielkie, najstarsze w mieście osiedle – blokowisko, wybudowano za powstającą stopniowo od lat 20-tych do 50-tych ubiegłego wieku dzielnicą domów jednorodzinnych wzdłuż ulicy Kopernika i Chopina, wykorzystując puste jeszcze miejsca. Bloki budowano w kilku etapach od końca lat 60-tych XX w. w technologii wielkiej płyty. Blokowisko ulokowano na terenie rozparcelowanym już wcześniej pod budownictwo jednorodzinne, łamiąc przyjętą wcześniej koncepcję. Niemniej, wybudowanie budynków wielorodzinnych było jedynie incydentem w historii dzielnicy, reszta wolnych działek została zabudowana w ciągu kilkunastu ostatnich lat zgodnie z pierwotną koncepcją zabudowy jednorodzinnej. Obszar rewitalizacji składa się z 2 części rozdzielonych pasem terenu zajęтым przez dwa szeregi domów jednorodzinnych między ulicami Zaciszną i Pogodną. Obszar obejmuje zwarte zespoły bloków mieszkalnych, występujących w 3 typach: 11-kondygnacyjnych wieżowców tzw. “punktowców”, 5 kondygnacyjnych budynków mieszkalnych, zawierających od 4 do 9 prawie jednakowych segmentów i 5-kondygnacyjnych “punktowców” w południowej części obszaru. Ponadto, obszarem rewitalizacji objęto teren Gimnazjum nr 3 i Przedszkola nr 9, teren byłego żłobka przy ul. Pogodnej, obecnie nie użytkowanego, a także teren byłej kotłowni MPEC-u, obecnie przebudowanej na wymiennikownię c.o.

Mapa 5. Zasięg przestrzenny Obszaru rewitalizacji II – Osada Jana

Źródło: UM Tarnowskie Góry.

Na obszarze Osada Jana dostrzegalna jest stała tendencja spadku liczby mieszkańców. Obserwowany jest także proces „starzenia się” społeczności. Analizując wskaźnik aktywności gospodarczej mieszkańców (liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób) jest on niższy od średnie dla województwa śląskiego przy wyższym od średniej dla Województwa Śląskiego wskaźniku osób długotrwale bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym.

Wyzwania rewitalizacyjne obszaru II – Osada Jana:

- zły stan nawierzchni ulic i chodników,
- niedostateczna ilość miejsc parkingowych przy budynkach mieszkalnych,
- zły stan lub brak placów zabaw dla dzieci,
- brak termoizolacji niektórych budynków,
- konieczność usunięcia materiałów azbestowych, w tym zwłaszcza na elewacjach budynków wielorodzinnych wraz z odtworzeniem elewacji,

- zły stan dźwigów osobowych w budynkach wysokich na Osiedlu,
- zły stan elewacji i dachu budynku Gimnazjum nr 3,
- zły stan i niedostateczne wyposażenie jego boiska sportowego, które powinno służyć również mieszkańcom,
- uporządkowanie zieleni wewnątrzosiedlowej wraz z nasadzeniami szlachetnych odmian drzew i krzewów,
- duży odsetek ludzi starszych korzystających z usług opiekuńczych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- nedorozwój podstawowych usług publicznych oraz nieprzystosowanie infrastruktury do potrzeb ludzi w podeszłym wieku,
- wysoki wskaźnik udziału osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym,
- porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego.

Potencjał obszaru II – Osada Jana:

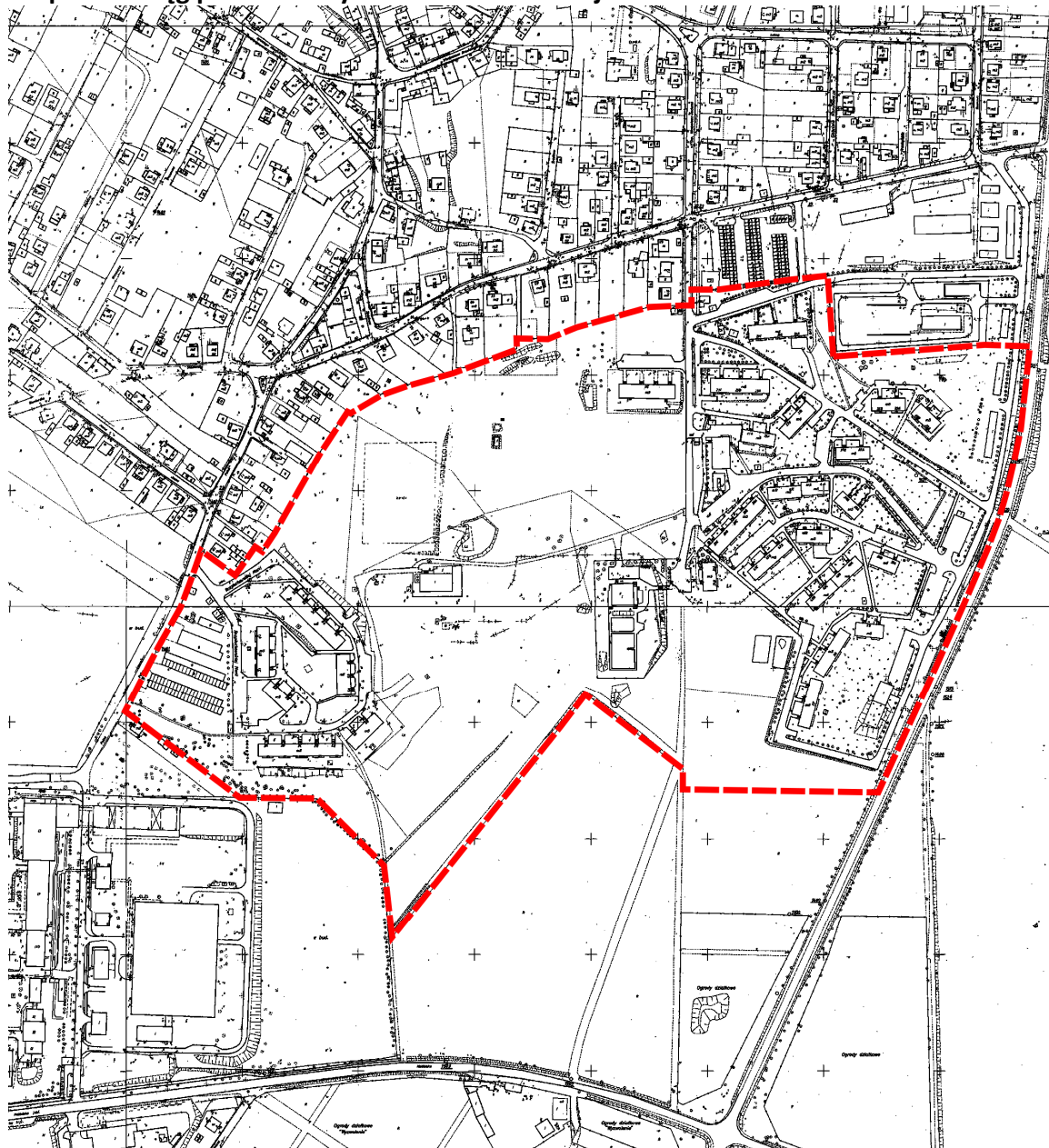
- dobra sieć usług podstawowych,
- dość wysoki poziom bezpieczeństwa i mały udział negatywnych zjawisk społecznych,
- dobra opinia na temat dzielnicy,
- dobra komunikacja z resztą miasta - osiedle skomunikowane jest z centrum miasta w sposób biegunowy – wyjazd z niego możliwy jest jedynie na biegnącą południkowo ulicę Bytomską w trzech miejscach. Od wschodu osiedle ogranicza linia kolejowa, od południa droga krajowa nr 78.

3.3.3. Obszar rewitalizacji III – Osiedle Lasowice

Obszar ten składa się z dwóch części osiedla mieszkaniowego, przedzielonych obszernym terenem niezabudowanym, pierwotnie także przeznaczonym pod zabudowę. Obecnie, zrealizowane skupiska budynków mieszkalnych, pochodzących z lat 70 i 80 XX w. istnieją przy ul. Rozpłochowskiej (tzw. Osiedle Dolne) oraz przy ulicy Andersa i wielu jej bocznych odcinkach (tzw. Osiedle Górne). Na wspomnianym terenie otwartym zlokalizowany jest budynek byłego przedszkola, obecnie siedziba Towarzystwa Sportowego "Iskra". Całość osiedla jest nieukończona i sprawia wrażenie sporego chaosu urbanistycznego.

Od kilku lat notowany jest spadek ilości mieszkańców obszaru Osiedle Lasowice. Na terenie ww. osiedli dostrzegalne jest występowanie problemów społecznych. Analizując liczbę osób korzystających z pomocy społecznej, stwierdzamy, iż poziom jest wyższy niż średnia przyjęta dla Województwa Śląskiego. Podobnie ma się sytuacja w analizie osób długotrwale bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym. Niski jest przy tym wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej.

Mapa 6. Zasięg przestrzenny Obszaru rewitalizacji III – Osiedle Lasowice

Źródło: UM Tarnowskie Góry.

Wyzwania rewitalizacyjne obszaru III – Osiedle Lasowice:

- niewłaściwa komunikacja obydwu części osiedla z miastem i terenami otaczającymi (możliwość wyjazdu z Osiedla Górnego dwoma ulicami jedynie w kierunku północnym, w kierunku ul. Siewierskiej i praktycznie jeden wyjazd z Osiedla Dolnego na ul. Polną i nią także do Siewierskiej. Powoduje to zwiększenie ruchu na tej ulicy, z zabudową jednorodziną, natomiast brak jest komunikacji w kierunku południowym i do centrum miasta),
- występowanie negatywnych zjawisk społecznych – chuligaństwo młodzieży, duża ilość wykroczeń i przestępstw przeciw mieniu (kradzieże i włamania do samochodów, dewastacje) i zdrowiu (burdy, pobicia, wymuszenia) oraz zakłócanie porządku publicznego,
- zły stan nawierzchni ulic i chodników,

- zły stan lub brak dostatecznej ilości placów zabaw dla dzieci,
- niedobór zieleni niskiej, żywopłotów, klombów itp. oraz zieleni wysokiej na Osiedlu Dolnym,
- zły dobór gatunkowy zieleni wysokiej Osiedla Górnego, wymagającej wymiany oraz miejscami niedobory tej zieleni,
- niedobór ławek do wypoczynku,
- konieczność usunięcia materiałów azbestowych, w tym zwłaszcza na elewacjach budynków wielorodzinnych wraz z odtworzeniem elewacji,
- brak izolacji cieplnej budynków, zły stan klatek schodowych i pokryć dachowych,
- uporządkowanie zieleni wewnątrzsiedlowej wraz z nasadzeniami szlachetnych odmian drzew i krzewów,
- niedostateczna ilość i złe rozmieszczenie usług podstawowych (jedynie małe pawiloniki i kioski),
- niski poziom infrastruktury sportowej,
- stosunkowo wysoki wskaźnik ubóstwa i długotrwałego bezrobocia,
- wysoki wskaźnik udziału osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym,
- porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego.

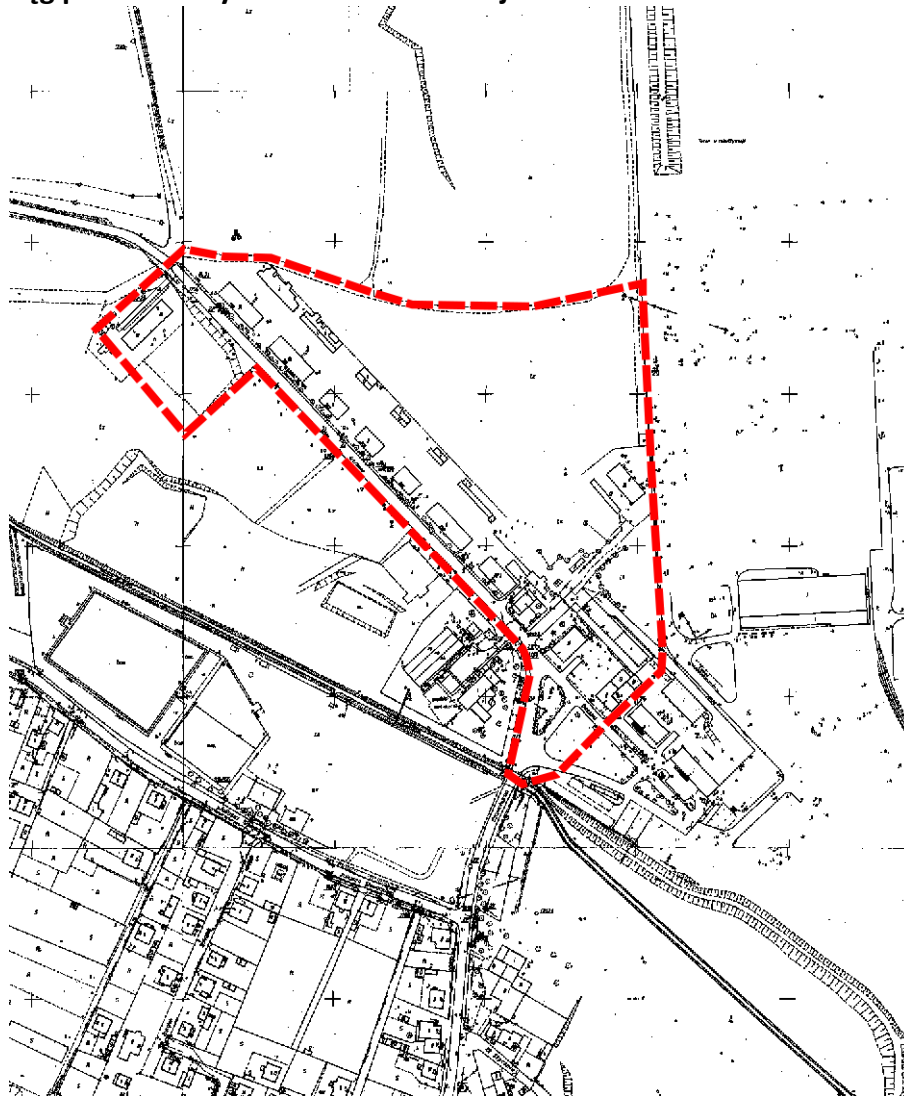
Potencjał obszaru III – Osiedle Lasowice:

- bogate zadrzewienie Osiedla Górnego (aczkolwiek głównie są to drzewostany złożone z topoli i innych mało wartościowych gatunków),
- obecność zespołów garaży na obu częściach obszaru.

3.3.4. Obszar rewitalizacji IV - Czarna Huta

Obszar Rewitalizacji "Czarna Huta" obejmuje teren dawnego osiedla zakładowego Zakładów Chemicznych przylegający do terenu po byłych Zakładach Chemicznych, który po likwidacji i wyburzeniu poddawany jest trwającemu wciąż procesowi rekultywacji. Osiedle zlokalizowane wzdłuż końcowego, wschodniego odcinka ul. Grzybowej, wciśnięte jest pomiędzy dawne, obecnie zlikwidowane już osadniki szlamów poflotacyjnych, składowiska odpadów z procesów przerobu galmanu itp. substancji. Obecnie rekultywacja większości z tych zwałowisk zewnętrznych (nr 2 i 3) jest zakończona, trwa jednak w dalszym ciągu budowa Centralnego Składowiska Odpadów na terenie dawnego Zakładu, na styku z północno-wschodnim narożnikiem wyznaczonego obszaru rewitalizacji. W budynkach osiedla urządzono mieszkania komunalne Gminy Tarnowskie Góry oraz Zespół Mieszkań Chronionych.

Mapa 7. Zasięg przestrzenny Obszaru rewitalizacji IV – Czarna Huta

Źródło: UM Tarnowskie Góry.

Wyzwania rewitalizacyjne obszaru IV – Czarna Huta:

- występowanie zjawisk patologii społecznych, na praktycznie całym terenie obszaru,
- zwiększony stopień zagrożeń przestępczością pospolitą przeciwko zdrowiu i mieniu,
- niedobór zieleni wysokiej - urządzonej i izolacyjnej, zły stan istniejących zagajników i zarośli,
- skażenie gleby i wód podskórnych substancjami z sąsiednich byłych terenów przemysłowych,
- prawie zupełny brak placów zabaw dla dzieci,
- brak elementów małej architektury i zieleni dla mieszkańców – ławek, kwietników,
- brak wydzielonych miejsc parkingowych i dojazdów do nich,
- zły stan jezdni ulicy Grzybowej i brak jezdni na dojeździe do budynku ul. Boczna 7,
- brak lub zły stan chodników i dojeźdów do klatek schodowych,
- brak izolacji cieplnej budynków, zły stan klatek schodowych i pokryć dachowych,
- występowanie negatywnych zjawisk społecznych – chuligaństwa młodzieży, dużej ilości wykroczeń i przestępstw przeciw mieniu (kradzieże i włamania do

samochodów, dewastacje) i zdrowiu (burdy, pobicia, wymuszenia) oraz zakłócanie porządku publicznego.

Potencjał obszaru IV – Czarna Huta:

- jednorodny, przestrzenny charakter zabudowy, ułatwiający zagospodarowanie terenu,
- sąsiedztwo terenów leśnych,
- dobra komunikacja z centrum miasta i dzielnicą Strzybnica.

3.3.5. Obszar rewitalizacji V – Osiedle Przyjaźń

Osiedle “Przyjaźń” zaczęło powstawać na polach dawnej wsi Tarnowice Stare w końcu lat 70-tych ubiegłego wieku, w kilku etapach. Najstarsza część to rejon ulicy Donieckiej, niewiele młodszy jest rejon ul. Bałkańskiej. W latach 80-tych wybudowano obie części osiedla w rejonie ulic Włoskiej, Francuskiej, Poczdamskiej, Łotewskiej, Morcinka oraz Saperów i Szwedzkiej, przedzielonych szeroką arterią ul. Litewskiej. Całość osiedla stanowi typowe blokowisko w technologii wielkopłytywowej, z przeglądem tych technologii stosowanych wówczas na Śląsku. Budynki mieszkalne, o wysokości od 3 do 5 kondygnacji, skupione są w tzw. “gniazda”, modne w urbanistyce lat 70 i 80-tych. Osiedle uzupełniają liczne obiekty usługowe i handlowe oraz szereg placówek oświatowych: żłobek nr 1 (oddział 1), przedszkola nr 17, 20 i 22, duża Szkoła Podstawowa nr 15 i Gimnazjum nr 4. Na północnym skraju osiedla w końcu lat 80-tych wybudowano Dom Kultury “Jubilat”. W kilku miejscach wznoszą się budynki wymiennikowni c.o. (w tym jedna z parterem przebudowanym na sklep spożywczy), budynek niepublicznej przychodni zdrowia oraz Domu Pomocy Społecznej prowadzony przez Starostwo Powiatowe. Wymienione części osiedla mają, mimo zewnętrznych podobieństw np. w użytej technologii budynków, dość zróżnicowany charakter. Wiąże się to m.in. z upływem czasu od momentu ukończenia poszczególnych kwartałów: w konsekwencji najstarsze części osiedla mają najlepiej wyrosniętą zielenią, uporządkowane tereny zielone, urządzone place zabaw i boiska dla młodzieży. Rejon ulicy Donieckiej jest dość schludny, poprawy wymaga jednak układ komunikacyjny, projektowany wg normatywów urbanistycznych z lat 60-tych i obecnie bardzo niewydolny. Pozostała część osiedla “Przyjaźń” jest obszarem dość niespójnym przestrzennie. Kwartały z dobrze zadbaną zielenią i wypielęgnowanymi zieleńcami sąsiadują z przestrzeniami bez drzew i z rozdeptanymi trawnikami. To samo dotyczy wyglądu budynków, stanu chodników i jezdni, stanu klatek schodowych, braku lub obecności i stanu placów zabaw dla dzieci. Ponadto osiedle jest generalnie nieukończone, szczególnie w części północnej. Próba zabudowania pustej przestrzeni przez Międzygminne Towarzystwo Budownictwa Społecznego zakończyła się po zrealizowaniu dwóch zaledwie budynków. Daje to jednak szansę odmiennego zagospodarowania tego terenu - np. w kierunku rekreacji i wypoczynku.

Mapa 8. Zasięg przestrzenny Obszaru rewitalizacji V – Osiedle Przyjaźń

Źródło: UM Tarnowskie Góry.

Wyzwania rewitalizacyjne obszaru V – Osiedle Przyjaźń:

- występowanie negatywnych zjawisk społecznych – chuligaństwa młodzieży, dużej ilości wykroczeń i przestępstw przeciw mieniu (kradzieże i włamania do samochodów, dewastacje) i zdrowiu (burdy, pobicia, wymuszenia) oraz zakłócanie porządku publicznego,
- niski stan bezpieczeństwa publicznego na dużej części obszaru,
- brak oświetlenia w kilku miejscach, powodujący powstawanie kryminogennych ciemnych zaułków,
- obecność pustych przestrzeni wymagających zabudowania,
- zły stan nawierzchni ulic i części chodników,
- niedostateczna ilość miejsc parkingowych przy budynkach mieszkalnych i usługowych,
- niedobór strzeżonych miejsc parkingowych lub brak np. garażu wielokondygnacyjnego,
- obecność wielu niebezpiecznych skrzyżowań, brak w wielu miejscach przejść dla pieszych,
- zły stan lub brak dostatecznej ilości placów zabaw dla dzieci,
- niedobór zieleni niskiej, żywopłotów, klombów itp. oraz miejscami zieleni wysokiej,
- zły dobór gatunkowy zieleni wysokiej (topole, brzozy, jesiony), wymagający stopniowej wymiany,
- niedobór urządzonych miejsc do wypoczynku,

- występowanie materiałów azbestowych w budynkach wielorodzinnych,
- brak termoizolacji większości budynków,
- pokrycia dachowe niektórych budynków wymagają remontu,
- niedostateczna ilość i złe rozmieszczenie usług podstawowych,
- brak urządzonych terenów sportowych.

Potencjał obszaru V – Osiedle Przyjaźń:

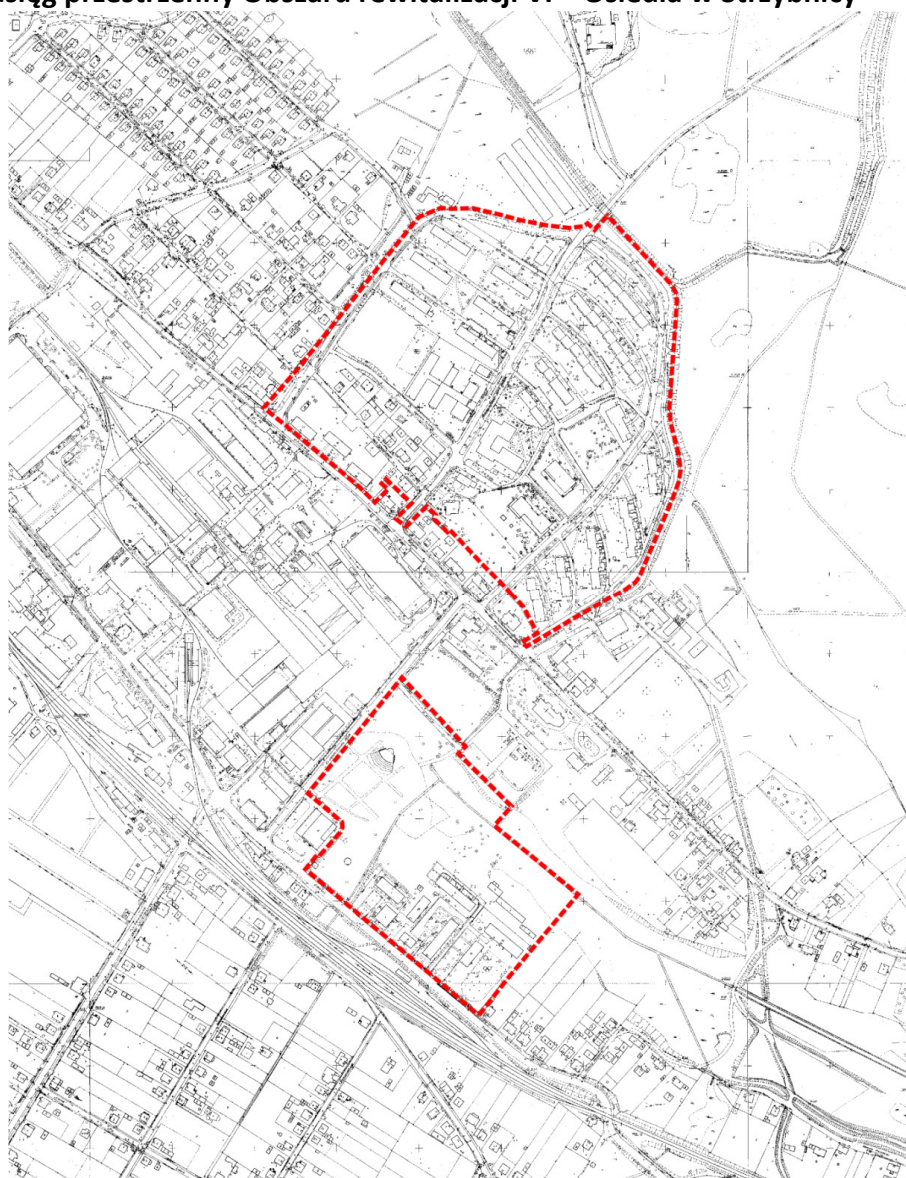
- dość dobra sieć ulic i ciągów pieszych,
- dość dobre zadrzewienie i zakrzewienie części obszaru,
- dobra komunikacja drogami zbiorczymi z centrum miasta i na zewnątrz,
- obecność pewnych wolnych jeszcze przestrzeni, wartych zainwestowania,
- dobre nasycenie usługami oświaty.

3.3.6. Obszar rewitalizacji VI – Osiedla w Strzybnicy

Obydwa osiedla w Strzybnicy, rozdzielone terenem parafii św. Antoniego, terenem byłej szkoły zawodowej Z.M. „Zamet” oraz działkami prywatnymi przy ul. Kościelnej, są jedynymi w dzielnicach Strzybnica, Rybna i Pniowiec obszarami występowania budownictwa wielorodzinnego. W większości składają się z 3 do 5-kondygnacyjnych budynków wykonanych w technologii wielkopłytywowej (na ogół Wk-70 i pokrewnych) oraz z kilku budynków z lat 50-tych w technologii tradycyjnej. Łącznie z budynkami szkoły podstawowej, przedszkola, pawilonów handlowych, tworzą typowe blokowiska z lat 70-tych, z jego standardowymi wadami. Do obszaru rewitalizowanego włączono również zdewastowany park przy ul. ks. prał. E. Płonki. Osiedle przy ul. Zagórskiej, składające się obecnie z 6 budynków mieszkalnych, specjalistycznej przychodni zdrowia i budynku usługowego, powstało w miejsce rolniczej luki w zabudowie w dwóch etapach: w latach 50-tych powstały tam 4 budynki 3-kondygnacyjne nakryte stromymi dachami z dachówki (nry 87, 93, 95 i 97), w latach 1979-81 dodano następne dwa wielkopłytywowe budynki 5-kondygnacyjne oraz budynek apteki i przychodni zdrowia. Osiedle nigdy nie uzyskało odpowiedniej ilości zieleni, małej architektury, parkingów. Po północnej stronie osiedla wybudowano rząd garaży, skutecznie blokując teren pod inwestycje o lepszym wskaźniku wykorzystania terenu. Mimo tego, obszar ma wciąż duży potencjał, posiadając miejsce pod budynki mieszkalne i strefę wypoczynkową, istotne jest także sąsiedztwo parku z dużą ilością starodrzewia. Osiedle przy ul. Armii Krajowej powstało na wolnym terenie za dziewiętnastowieczną kolonią przyzakładową huty „Fryderyk” (obecnie Z.M. „Zamet”). Kolonia ta, zlokalizowana przy ob. ulicy Kuncewiczowej, składała się z 10 budynków mieszkalnych z gospodarczymi – do dziś zachowały się przebudowane 3, stanowiąc wraz z sąsiednimi prywatną enklawę, wyłączoną z obszaru rewitalizacji. Za kolonią był pusty teren, zajęty później przez hałdę huty „Fryderyk” i boisko oraz niewielki cmentarz gminy ewangelickiej, którego zarys do dziś widoczny jest w terenie. Osiedle mieszkaniowe zaczęło powstawać w latach 50-tych, kiedy na miejscu boiska przy ul. Kościelnej wybudowano trzy bloki (nr 65, 67 i 69), podobne do tych przy ul. Zagórskiej. Kilka lat później dodano 2 małe bloki przy ul. Kuncewiczowej. W latach 1962-63 powstał pierwszy, niezrealizowany projekt zagospodarowania pustego terenu za kolonią, wówczas jeszcze bardzo dobrze zachowaną. W roku 1965 ukończono jedynie budowę szkoły podstawowej (nr 13). Osiedle doczekało się realizacji w latach 1973-1977 według

odmiennego projektu, w trzech fazach i przy zastosowaniu innych technologii. Budynki mieszkalne zlokalizowano przy obrzeżach obszaru – przy ul. Górnej (bud. przy Armii Krajowej 2, 3, 4, 5 i 6 – tzw. Osiedle nr 1), przy ul. Strzybnickiej (nr 4 do 10 – tzw. Osiedle nr 2) i Armii Krajowej (8 do 16 – tzw. Osiedle nr 3). W międzyczasie dodano budynek przy ul. Armii Krajowej 7 oraz jako ostatnie, w 1981 – bud. przy ul. Strzybnickiej 2 i „punktowiec” przy Kuncewiczowej 11. W centralnej części osiedla zlokalizowano szkołę podstawową z boiskiem (nr 13), przedszkole (nr 24) i oddział MOPS (ośrodek opiekuńczy dla dzieci). Za byłym cmentarzem, którego nie odważono się zabudować, powstał budynek oddziału Poczty Polskiej, a przy ul. Armii Krajowej zespół pawilonów handlowych. W konsekwencji, cały obszar jest już ściśle zainwestowany i oprócz kilku działek przy ul. Strzybnickiej, rozparcelowanych ewidentnie pod domy jednorodzinne i kwadratu byłego cmentarza, nie ma już w nim wolnych terenów inwestycyjnych. W skład obszaru wchodzi także teren Parku w Strzybnicy, miejsce spotkań i rekreacji mieszkańców dzielnicy, które wskutek wieloletnich zaniechań znajduje się w złym stanie technicznym.

Mapa 9. Zasięg przestrzenny Obszaru rewitalizacji VI – Osiedla w Strzybnicy

Źródło: UM Tarnowskie Góry.

Od kilku lat notowany jest spadek ilości mieszkańców obszaru Strzybnica. Na terenie ww. osiedla dostrzegalne jest występowanie problemów społecznych. Analizując liczbę osób korzystających z pomocy społecznej, stwierdzamy, iż poziom jest wyższy niż średnia przyjęta dla Województwa Śląskiego. Podobnie ma się sytuacja w analizie osób długotrwale bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym. Niski jest przy tym wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej.

Wyzwania rewitalizacyjne obszaru VI - Osiedla w Strzybnicy:

- położenie osiedla przy ul. Zagórskiej przy uciążliwej drodze krajowej,
- występowanie negatywnych zjawisk społecznych – m.in. alienacji, pauperyzacji i bezrobocia,
- niski stan bezpieczeństwa publicznego,
- chaotyczna organizacja handlu w osiedlu,
- zły stan nawierzchni ulic i części chodników,
- niedostateczna ilość miejsc parkingowych przy budynkach mieszkalnych i usługowych, w tym niedobór strzeżonych miejsc parkingowych,
- obecność wielu niebezpiecznych skrzyżowań, brak w wielu miejscach przejść dla pieszych,
- zły stan lub brak dostatecznej ilości placów zabaw dla dzieci,
- brak miejsc do wyprowadzania psów,
- niedobór zieleni niskiej, żywopłotów, klombów itp. oraz miejscami zieleni wysokiej,
- zły stan Parku,
- niewłaściwy dobór gatunkowy zieleni wysokiej (topole, brzozy, jesiony), wymagający stopniowej wymiany,
- niedobór urządzonych miejsc do wypoczynku,
- brak termoizolacji większości budynków,
- konieczność usunięcia materiałów azbestowych, w tym zwłaszcza na elewacjach budynków wielorodzinnych wraz z odtworzeniem elewacji,
- uporządkowanie zieleni wewnątrzosiedlowej wraz z nasadzeniami szlachetnych odmian drzew i krzewów,
- niski poziom infrastruktury sportowej,
- stosunkowo wysoki wskaźnik ubóstwa i długotrwałego bezrobocia,
- wysoki wskaźnik udziału osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym,
- porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego.

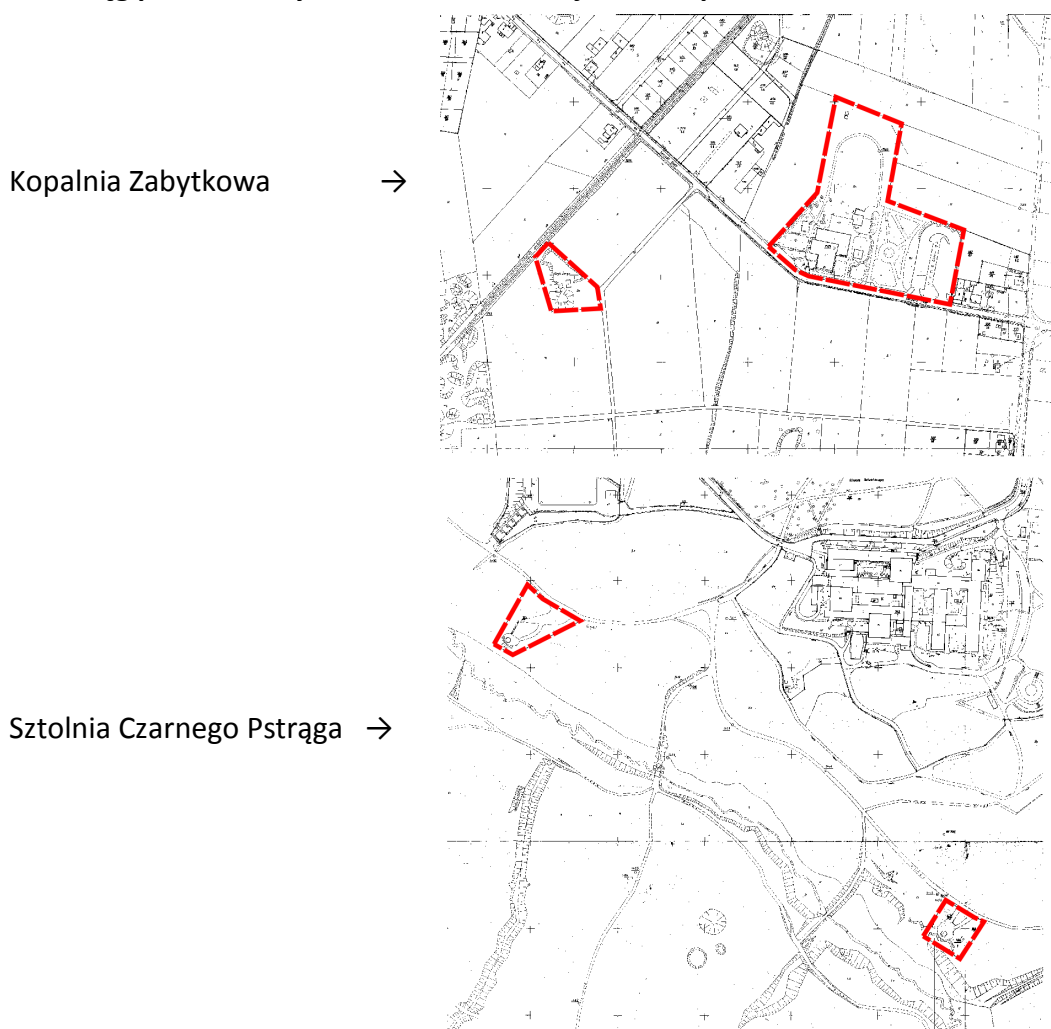
Potencjał obszaru VI – Osiedla w Strzybnicy:

- duża, dość dobrze zlokalizowana ilość usług podstawowych i ponadpodstawowych,
- obecność kilku miejsc zdolnych absorbować jeszcze zabudowę mieszkaniową,
- spora ilość zieleni wysokiej i niskiej, wymagającej jednak pielęgnacji i uzupełnienia,
- aktywna społeczność lokalna.

3.3.7. Obszar rewitalizacji VII – Kopalnia i Sztolnia

Granice obszaru obejmują teren Kopalni Zabytkowej i Sztolni Czarnego Pstrąga wraz z przyległościami oraz zlokalizowany nieopodal terenu Kopalni szyb Żmija. Jest to teren dawnej eksploatacji górniczej, który udostępniono zwiedzającym. W Kopalni Zabytkowej znajduje się podziemna trasa turystyczna o długości 1700 m, w tym 270-metrowy odcinek pokonywany łodziami. Trasa prezentuje fragment kilkudziesięciokilometrowych podziemnych wyrobisk, chodników i sztolni odwadniających kopalń rud ołowiu, srebra i cynku, działających od XV do początku XX w. Podstawowymi obiektami Kopalni Zabytkowej, zbudowanymi na powierzchni są: budynek maszyny wyciągowej, budynek nadszybia z parabolicznym dachem i budynek muzeum z salą ekspozycyjną, biurami administracji, salą zborną, salą kinową. Wokół budynku urządzono skansen maszyn parowych. Sztolnia Czarnego Pstrąga oferuje turystom trasę o długości 600 obrazującą fragment starej sztolni między szybami Sylwester i Ewa. Całą trasę pokonuje się na łodziach. Podziemia wpisane na prestiżową Listę Pomników Historii. Kopalnia Zabytkowa i Sztolnia Czarnego Pstrąga są najbardziej rozpoznawalnym symbolami Tarnowskich Gór zarówno w Polsce jak i na świecie. Muzeum prowadzi organizacja pozarządowa Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Tarnogórskiej, które dba o bieżące utrzymanie obiektów. Budynek nadszybia prezentuje typową architekturę lat 60 i 70.

Mapa 10. Zasięg przestrzenny Obszaru rewitalizacji VII – Kopalnia i Sztolnia

Źródło: UM Tarnowskie Góry.

Wyzwania rewitalizacyjne obszaru VII - Kopalni i Sztolnia:

- brak dużych modernizacji zwiększających atrakcyjność i funkcjonalność obiektu,
- rosnąca konkurencja wśród obiektów dziedzictwa przemysłowego – zwłaszcza pokopalnianych,
- ogromny potencjał jako produkt turystyczny.

Potencjał obszaru VII

- unikalne podziemia wpisane na Listę Pomników Historii,
- rozpoznawalny produkt turystyczny w kraju i za granicą.

3.4. Obszary rewitalizacji w zakresie działań dotyczących mieszkalnictwa

Niniejszy punkt został opracowany zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Rozwoju Regionalnego w zakresie programowania działalności dotyczących mieszkalnictwa² oraz z wytycznymi dla opracowania Lokalnych Programów Rewitalizacji³.

Zgodnie z załącznikiem nr 4 do Uszczegółowienia Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013: „Wytyczne dla opracowania Lokalnych Programów Rewitalizacji” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 o dofinansowanie mogą ubiegać się projekty, które położone są na obszarach spełniających trzy spośród następujących kryteriów przytaczanych przez ww. dokument:

- wysoki poziom ubóstwa i bezrobocia - liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności,
- wysoka stopa długotrwałego bezrobocia - udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym,
- wysoki poziom przestępczości i wykroczeń – liczba przestępstw na 1 tys. ludności,
- niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej – liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób,
- porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego - liczba budynków wybudowanych przed rokiem 1989 do ogólnej liczby budynków.

W oparciu o ww. wytyczne oszacowano wskaźniki dla zdefiniowanych w Lokalnym Programie Rewitalizacji obszarów. Zostały one zaprezentowane w tabeli nr 28. W poniższym zestawieniu nie ujęto Obszaru Kopalnia i Sztolnia, gdyż na jego terenie nie znajdują się żadne osiedla i budynki mieszkaniowe.

² „Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienie 2007-2015. Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie programowania działań dotyczących mieszkalnictwa”, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, sierpień 2008.

³ Załącznik nr 4 do Uszczegółowienia Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013: „Wytyczne dla opracowania Lokalnych Programów Rewitalizacji”, Urząd Marszałkowski, Katowice, wrzesień 2009.

Tabela 28. Zestawienie kryteriów wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia oraz wysoka stopa bezrobocia dla poszczególnych obszarów

Kryterium	Wskaźnik	Śródmieście Centrum	Osada Jana	Lasowice	Osiedle Przyjaźń	Sowice-Czarna Huta	Strzybnica
Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności Wskaźnik > 52	164,4	32,6	53,7	35,2	250,3	76,9
Wysoka stopa długotrwałego bezrobocia	Wskaźnik: Liczba długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym Wskaźnik > 3,7	6,9	4,0	4,3	2,9	8,8	4,9
Wysoki poziom przestępczości	Liczba przestępstw na tys. ludności Wskaźnik > 39,3	42,5	21,5	14,7	24,6	16,1	24,6
Niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób Wskaźnik < 9,1	13,4	5,0	3,3	6,1	5,9	8,9
Porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego	Liczba budynków wybudowanych przed rokiem 1989w ogólnej liczbie przestępstw Wskaźnik > 88	97%	100%	96%	92%	100%	100%

Źródło: opracowanie na podstawie danych MOPS Tarnowskich Górach, PUP w Tarnowskich Górach, KPP w Tarnowskich Górach oraz danych Urzędu Miejskiego w Tarnowskich Górach.

Obszar rewitalizacji obejmujący dzielnicę Śródmieście-Centrum jest w znacznym stopniu dotknięty problemem ubóstwa i wykluczenia społecznego. Wysoki jest również wskaźnik poziomu przestępczości. Wyższy od wartości referencyjnych jest także wskaźnik niskiego poziomu wartości zasobu mieszkaniowego. Z wymienionych kryteriów dobrze wypada wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej.

W przypadku obszaru rewitalizacji Osada Jana spełnione są następujące kryteria: wysoka stopa długotrwałego bezrobocia, niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej, porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego.

W przypadku obszarów rewitalizacji Lasowice, Strzybnica i Czarna Huta spełnione są następujące kryteria: wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia, wysoka stopa długotrwałego bezrobocia, niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej, porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego.

Obszar Osiedla Przyjaźń – pomimo niskich wskaźników dotyczących wykluczenia społecznego, należy uwzględnić przy planowaniu procesów rewitalizacyjnych przede wszystkim ze względu na wielkość osiedla, pogłębiającą się anonimowość, mało atrakcyjny typ zabudowy blokowej oraz relatywnie niską jakość wewnątrzosiedlowej przestrzeni

publicznej. Obszar ten nie spełnia kryteriów umożliwiających staranie się o dofinansowanie ze środków w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013.

Biorąc pod uwagę co najmniej trzy kryteria określone w wytycznych do Lokalnych Programów Rewitalizacji (załącznik nr 4 Uszczegółowienie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013) spełniają następujące obszary **Śródmieście-Centrum, Osada Jana, Lasowice, Sowice – Czarna Huta i Strzybnica**. Projekty w zakresie mieszkalnictwa realizowane na tych obszarach mogą skorzystać z możliwości dofinansowania ich realizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013.

4. Planowane działania w poszczególnych obszarach rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry

4.1. Cele i kierunki rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry

Uwzględniając uwarunkowania rozwoju miasta zawarte w części diagnostycznej dokumentu oraz rozstrzygnięcia przedstawione w dokumentach strategicznych, a także wyniki warsztatów strategicznych i preferencje w zakresie kierunków rozwoju miasta Tarnowskie Góry, dla poszczególnych obszarów rewitalizacji zdefiniowano cel strategiczny, a także kierunki działań przestrzennych, gospodarczych i społecznych.

4.1.1. Cel i kierunki rewitalizacji Obszaru I – Śródmieście

Cel strategiczny rewitalizacji Obszaru I – Śródmieście:

Rozwój ponadlokalnych funkcji kulturalnych, rekreacyjnych i usługowych powstałych w oparciu o potencjał odnowionych, reprezentacyjnych przestrzeni publicznych i obiektów dziedzictwa kulturowego.

Kierunki działań rewitalizacji Obszaru I – Śródmieście:

- 1) Wprowadzanie na obszarze Śródmieścia nowych, dotychczas deficytowych funkcji związanych z obsługą osób przyjeżdżających do Tarnowskich Gór w celach biznesowych i turystycznych.
- 2) Poprawa funkcjonalności i estetyki obiektów użyteczności publicznej oraz miejskich przestrzeni publicznych, w szczególności: obiektów dworca autobusowego i dworca kolejowego wraz z otoczeniem, budynku Tarnogórskiego Centrum Kultury oraz ulic Krakowskiej, Tylnej, Sobieskiego, Kaczyniec i placu Żwirki i Wigury.
- 3) Sukcesywna odnowa reprezentacyjnych śródmiejskich starych kamienic posiadających walory architektoniczne.
- 4) Ponowne zagospodarowanie terenów pokolejowych, w szczególności wyprowadzenie uciążliwych funkcji spedycyjnych poza obszar Śródmieścia.
- 5) Ochrona zabytkowego charakteru Centrum Miasta.

- 6) Podniesienie atrakcyjności Śródmieścia, jako miejsca zamieszkania, w szczególności poprzez dopasowanie założeń lokalnej polityki mieszkaniowej do potrzeb i preferencji mieszkańców Śródmieścia oraz poprawę standardu i funkcjonalności budynków mieszkalnych.
- 7) Modernizacja infrastruktury związanej z rekreacją i sportem oraz tworzenie warunków umożliwiających mieszkańcom Tarnowskich Gór oraz powiatu tarnogórskiego korzystanie z wielu form spędzania czasu wolnego oferowanych w Śródmieściu.
- 8) Wspieranie oddolnych inicjatyw związanych z samoorganizacją właścicieli i użytkowników nieruchomości dotyczących odbudowy funkcji handlowych w miejscach tradycyjnie związanych z tego typu działalnością, w szczególności Rynek, ul. Krakowska wraz z otoczeniem.
- 9) Poprawa aktywności przedsiębiorczej wśród mieszkańców Śródmieścia, a także osiągnięcie spójności społecznej.
- 10) Przeciwdziałanie występującym na terenie obszaru problemom społecznym, w tym zwłaszcza związanym z wykluczeniem społecznym, ubóstwem oraz długotrwałym bezrobociem.
- 11) Poprawa bezpieczeństwa publicznego w Śródmieściu, w szczególności ograniczenie liczby kradzieży, rozbojów i aktów dewastacji mienia poprzez budowę sieci monitoringu.
- 12) Podniesienie jakości zasobów mieszkaniowych, w tym zwłaszcza usuwanie materiałów azbestowych i zastępowanie ich materiałami mniej szkodliwymi dla zdrowia.

Działania komplementarne wobec procesu rewitalizacji Śródmieścia:

- 1) Poprawa nawierzchni ulic, dróg i chodników.
- 2) Poprawa dostępności komunikacyjnej, w tym zwiększenie ilości miejsc parkingowych i bardziej efektywna ich organizacja w przestrzeni Śródmieścia.
- 3) Promocja miasta w oparciu o produkty turystyczne i kulturalne powstałe na bazie obiektów zabytkowych.

4.1.2. Cel i kierunki rewitalizacji Obszaru II – Osada Jana

Cel strategiczny rewitalizacji Obszaru II – Osada Jana:

Poprawa warunków zamieszkania, spędzania czasu wolnego oraz świadczenia usług publicznych w oparciu o zmodernizowaną infrastrukturę wewnątrzsiedlową integrującą społeczność lokalną, w szczególności osoby starsze.

Kierunki działań rewitalizacji Obszar II – Osada Jana:

- 1) Uporządkowanie, poprawa estetyki i funkcjonalności publicznych przestrzeni wewnątrzsiedlowych.
- 2) Przystosowanie infrastruktury technicznej dzielnicy do potrzeb osób starszych, w szczególności likwidacja barier architektonicznych, powiększenie obszarów zajętych pod zieleń urządzonej oraz innych miejsc spędzania czasu wolnego.
- 3) Wykreowanie wielofunkcyjnej, reprezentacyjnej przestrzeni publicznej integrującej społeczność lokalną dzielnicy.
- 4) Poprawa jakości oraz dostępności lokalnych usług publicznych na obszarze dzielnicy.
- 5) Przeciwdziałanie występującym na terenie obszaru problemom społecznym, w tym zwłaszcza związanym z wykluczeniem społecznym, ubóstwem oraz długotrwałym bezrobociem.
- 6) Poprawa bezpieczeństwa publicznego, w szczególności ograniczenie liczby kradzieży, rozbojów i aktów dewastacji mienia.
- 7) Podniesienie jakości zasobów mieszkaniowych, w tym zwłaszcza usuwanie materiałów azbestowych i zastępowanie ich materiałami mniej szkodliwymi dla zdrowia.

Działania komplementarne wobec procesu rewitalizacji Osady Jana:

- 1) Poprawa nawierzchni ulic, dróg i chodników.
- 2) Poprawa dostępności komunikacyjnej, w tym zwiększenie ilości miejsc parkingowych i bardziej efektywna ich organizacja w przestrzeni Osady Jana.

4.1.3. Cel i kierunki rewitalizacji Obszaru III – Osiedle Lasowice

Cel strategiczny rewitalizacji Obszaru III – Osiedle Lasowice:

Poprawa warunków zamieszkania, spędzania czasu wolnego oraz świadczenia usług publicznych w oparciu o przywrócony ład przestrzenny i zmodernizowaną infrastrukturę wewnątrzsiedlową integrującą społeczność lokalną.

Kierunki działań rewitalizacji Obszaru III – Osiedle Lasowice:

- 1) Uporządkowanie, poprawa estetyki i funkcjonalności publicznych przestrzeni wewnątrzsiedlowych.
- 2) Wykreowanie wielofunkcyjnej, reprezentacyjnej przestrzeni publicznej integrującej społeczność lokalną dzielnicy.
- 3) Zagospodarowanie dużej, pustej przestrzeni międzyosiedlowej.
- 4) Poprawa jakości oraz dostępności lokalnych usług publicznych na obszarze osiedla.
- 5) Ograniczanie zjawisk wykluczenia społecznego w oparciu o inicjatywy mieszkańców wspierane działaniami spółdzielni mieszkaniowych i wspólnot mieszkaniowych.
- 6) Poprawa bezpieczeństwa publicznego, w szczególności ograniczenie liczby kradzieży, rozbojów i aktów dewastacji mienia.
- 7) Przeciwdziałanie występującym na terenie obszaru problemom społecznym, w tym zwłaszcza związanym z wykluczeniem społecznym, ubóstwem oraz długotrwałym bezrobociem.
- 8) Poprawa jakości oraz dostępności lokalnych usług na obszarze dzielnicy (pawilon handlowy, bankomat, oddział poczty).
- 9) Podniesienie jakości zasobów mieszkaniowych, w tym zwłaszcza usuwanie materiałów azbestowych i zastępowanie ich materiałami mniej szkodliwymi dla zdrowia.

Działania komplementarne wobec procesu rewitalizacji Osiedla Lasowice:

- 1) Poprawa nawierzchni ulic, dróg i chodników.
- 2) Poprawa dostępności komunikacyjnej, w tym zwiększenie ilości miejsc parkingowych i bardziej efektywna ich organizacja w przestrzeni Osiedla Lasowice.

4.1.4. Cel i kierunki rewitalizacji Obszaru IV – Czarna Huta

Cel strategiczny rewitalizacji Obszaru IV – Czarna Huta:

Wykreowanie nowych funkcji w oparciu o zrekultywowane tereny przemysłowe oraz osiągnięcie spójności społecznej poprzez aktywizację oraz poprawę warunków zamieszkania lokalnej społeczności.

Kierunki działań rewitalizacji Obszaru IV – Czarna Huta:

- 1) Aktywizacja społeczności lokalnej oraz umożliwienie budowy więzi społecznych, w szczególności w zespole mieszkań chronionych oraz budynkach komunalnych położonych przy ul. Grzybowej.
- 2) Uporządkowanie, poprawa estetyki i funkcjonalności publicznych przestrzeni wewnątrzsiedlowych.
- 3) Modernizacja infrastruktury związanej z rekreacją oraz przygotowanie oferty spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież.
- 4) Przyciąganie na tereny przemysłowe inwestorów zewnętrznych kreujących nowe funkcje gospodarcze i aktywizujących społeczność lokalną.
- 5) Poprawa jakości oraz dostępności lokalnych usług publicznych na obszarze dzielnicy.
- 6) Poprawa bezpieczeństwa publicznego, w szczególności ograniczenie liczby kradzieży, rozbojów i aktów dewastacji mienia.

Działania komplementarne wobec procesu rewitalizacji Czarna Huta:

- 1) Poprawa nawierzchni ulic, dróg i chodników.
- 2) Promocja obszaru jako atrakcyjnego terenu inwestycyjnego.

4.1.5. Cel i kierunki rewitalizacji Obszaru V – Osiedle Przyjaźń

Cel strategiczny rewitalizacji Obszaru V – Osiedle Przyjaźń:

Poprawa warunków zamieszkania, spędzania czasu wolnego oraz świadczenia usług publicznych, w oparciu o zmodernizowaną infrastrukturę wewnątrzsiedlową integrującą społeczność lokalną.

Kierunki działań rewitalizacji Obszaru V – Osiedle Przyjaźń:

- 1) Powiększenie obszarów zajętych pod zieleń urządzoną, w tym budowa placów zabaw oraz obiektów rekreacyjnych dających większe niż dotychczas możliwości spędzania czasu wolnego.
- 2) Uporządkowanie, poprawa estetyki i funkcjonalności publicznych przestrzeni wewnątrzsiedlowych.
- 3) Wykreowanie wielofunkcyjnej, reprezentacyjnej przestrzeni publicznej integrującej społeczność lokalną dzielnicy.
- 4) Poprawa jakości oraz dostępności lokalnych usług publicznych na obszarze dzielnicy.
- 5) Ograniczanie zjawisk wykluczenia społecznego w oparciu o inicjatywy mieszkańców wspierane działaniami spółdzielni mieszkaniowych i wspólnot mieszkaniowych.
- 6) Przeciwdziałanie występującym na terenie obszaru problemom społecznym, w tym zwłaszcza związanymi z wykluczeniem społecznym, ubóstwem oraz długotrwałym bezrobociem.
- 7) Poprawa bezpieczeństwa publicznego, w szczególności ograniczenie liczby kradzieży, rozbojów i aktów dewastacji mienia.
- 8) Podniesienie jakości zasobów mieszkaniowych, w tym zwłaszcza usuwanie materiałów azbestowych i zastępowanie ich materiałami mniej szkodliwymi dla zdrowia.

Działania komplementarne wobec procesu rewitalizacji Osiedla Przyjaźń:

- 1) Poprawa nawierzchni ulic, dróg i chodników.
- 2) Poprawa dostępności komunikacyjnej, w tym zwiększenie ilości miejsc parkingowych i bardziej efektywna ich organizacja w przestrzeni Osiedla Przyjaźń.

4.1.6. Cel i kierunki rewitalizacji Obszaru VI – Osiedla w Strzybnicy

Cel strategiczny rewitalizacji Obszaru VI – Osiedla w Strzybnicy:

Poprawa warunków zamieszkania, spędzania czasu wolnego oraz świadczenia usług publicznych w oparciu o zmodernizowaną infrastrukturę wewnątrzsiedlową integrującą społeczność lokalną.

Kierunki działań rewitalizacji Obszaru VI – Osiedla w Strzybnicy:

- 1) Wykreowanie wielofunkcyjnej, reprezentacyjnej przestrzeni publicznej integrującej społeczność lokalną dzielnicy.
- 2) Uporządkowanie, poprawa estetyki i funkcjonalności publicznych przestrzeni wewnątrzsiedlowych.
- 3) Poprawa jakości oraz dostępności lokalnych usług publicznych na obszarze dzielnicy.
- 4) Ograniczanie zjawisk wykluczenia społecznego w oparciu o inicjatywy mieszkańców wspierane działaniami spółdzielni mieszkaniowych i wspólnot mieszkaniowych.
- 5) Przeciwdziałanie występującym na terenie obszaru problemom społecznym, w tym zwłaszcza związanym z wykluczeniem społecznym, ubóstwem oraz długotrwałym bezrobociem.
- 6) Poprawa bezpieczeństwa publicznego, w szczególności ograniczenie liczby kradzieży, rozbojów i aktów dewastacji mienia.
- 7) Podniesienie jakości zasobów mieszkaniowych, w tym zwłaszcza usuwanie materiałów azbestowych i zastępowanie ich materiałami mniej szkodliwymi dla zdrowia.

Działania komplementarne wobec procesu rewitalizacji Osiedli w Strzybnicy:

- 1) Poprawa nawierzchni ulic, dróg i chodników.
- 2) Poprawa dostępności komunikacyjnej, w tym zwiększenie ilości miejsc parkingowych i bardziej efektywna ich organizacja w przestrzeni publicznej w Strzybnicy.

4.1.7. Cel i kierunki rewitalizacji Obszaru VII – Kopalnia i Sztolnia

Cel strategiczny rewitalizacji Obszaru VII – Kopalnia zabytkowa

Poprawa funkcjonalności i atrakcyjności Kopalni Zabytkowej i Sztolni Czarnego Pstrąga w Tarnowskich Górach na coraz bardziej konkurencyjnym rynku zabytków techniki.

Kierunki działań rewitalizacji Obszaru VII – Kopalnia i Sztolnia:

- 1) Modernizacja i poprawa funkcjonalności pomieszczeń Muzeum oraz infrastruktury towarzyszącej.
- 2) Modernizacja i poprawa funkcjonalności infrastruktury skansenu maszyn parowych.

4.2. Projekty rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry

4.2.1. Projekty rewitalizacji obszaru I – Śródmieście

Projekt I.1. Remont i przebudowa Tarnogórskiego Centrum Kultury	
Podmiot wdrażający:	Tarnogórskie Centrum Kultury
Czas realizacji:	2005-2013
Koszt realizacji:	Koszt całkowity: 6 700 823 zł Budżet JST: 6 700 823 zł
Opis projektu:	<p>Przedmiotem projektu jest przebudowa Tarnogórskiego Centrum Kultury. Budynek TCK jest największą instytucją typu „dom kultury” w Gminie Tarnowskie Góry. TCK zostało utworzone w 1998 r. na miejscu dotychczasowego Domu Kultury „Kolejarz”. W zajęciach i imprezach prowadzonych na terenie TCK uczestniczy rocznie około 26000 osób. Do najbardziej znanych zespołów należą: Zespół Pieśni i Tańca „Tarnogórzanie”, Chór „Kolejarz” (obydwa powstały jeszcze w okresie funkcjonowania DK „Kolejarz”) oraz Zespół Tańca Nowoczesnego TESS (powstały już w okresie funkcjonowania TCK). Przy TCK działa również Teatr „Za Lustrem” wystawiający co pół roku swoje premierowe przedstawienia. Przy TCK działa również galeria „PrzyTyCK”, która corocznie organizuje ok. 10 wystaw tematycznych. Obiekt dysponuje salą widowiskową na ok. 300 miejsc, salą bankietową, wystawienniczą, salami wykładowymi, pracowniami oraz zapleczem technicznym dającym możliwość profesjonalnej organizacji i realizacji imprez artystycznych.</p> <p>Budynek TCK jest obiektem wolnostojącym, całkowicie podpiwniczonym, dwukondygnacyjnym. Pomieszczenia użytkowe zlokalizowane są od piwnicy, poprzez parter, aż po piętro.</p> <p>Dzięki nowej infrastrukturze, zmianie wizerunku, będzie to budynek odpowiednio przygotowany do zajęć z dziećmi i młodzieżą, zachęcający swoją powierzchnością do częstych wizyt. Realizacja projektu przyczyni się również do wzrostu ilości imprez kulturalnych, rozrywkowych oraz wprowadzenia nowych zajęć.</p> <p>Prace przewidują wykonanie remontu ścian: południowej i wschodniej, dostosowanie budynku do wszelkich wymagań zawartych w „Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie” oraz przepisów ppoż. w zakresie: wykonania wentylacji pomieszczeń oraz klimatyzacji, dostosowania szerokości drzwi i ich wysokości oraz kierunków otwierania, likwidacji istniejących progów drzwiowych, wymiany</p>

	<p>okładzin spoczników i stopni schodów, dostosowania szerokości stopni schodów zewnętrznych wejściowych, wykonania instalacji wod. – kan., ciepłej wody, centralnego ogrzewania i wentylacji oraz instalacji teletechnicznych, wykonania izolacyjności termicznej oraz przeciwwilgociowej i przeciwwodnej budynku (ściany, dach), przygotowania dróg ewakuacyjnych.</p> <p>Projekt realizowany jest od 2005 roku. W latach ubiegłych wykonano min. Projekt techniczny, wykonano remont dachu oraz elewacji wraz z wymiana okien.</p>
--	---

Modernizację Tarnogórskiego Centrum Kultury należy uznać za jeden z priorytetowych „projektów flagowych” rewitalizacji Śródmieścia. Projekt wpisuje się w cel strategiczny rewitalizacji Śródmieścia dotyczący rozwoju ponadlokalnych funkcji kulturalnych w oparciu o zmodernizowane obiekty użyteczności publicznej. Nowoczesny obiekt umożliwi zarówno organizację większej ilości imprez, jak również będzie centrum rozwoju lokalnych środowisk twórczych. W zmodernizowanym obiekcie będzie można w większym stopniu niż dotychczas prowadzić działalność edukacyjną z zakresu kultury i sztuki.

<u>Projekt I.2.</u> Rewitalizacja ul. Krakowskiej i Tylnej /rewitalizacja przestrzeni publicznej ul. Krakowskiej/	
Podmiot wdrażający:	Miejski Zarząd Ulic i Mostów
Czas realizacji:	2007- 2010
Koszt realizacji:	Koszt całkowity: 4 059 780 zł Budżet JST: 607 500 zł Środki UE: 3 452 280 zł
Opis projektu:	<p>Projekt przewiduje przebudowę nawierzchni ulicy. Ulica Krakowska podzielona zostanie na dwa odcinki. Pierwszy prowadzący od Rynku do skrzyżowania z ulicą Tylną i Staropocztową przekształcony zostanie w deptak. Ta część ulicy podobnie, jak ma to miejsce obecnie wyłączona będzie z ruchu kołowego. Na drugim odcinku ulicy, między skrzyżowaniem z ul. Tylną, a skrzyżowaniem z ul. Piłsudskiego zostanie zachowany obecny układ chodników i jezdni, zmieniając jedynie nawierzchnię z asfaltowej na granitową. Ta część ulicy dostępna będzie dla ruchu kołowego, aby nie utrudniać dostawy towaru dla punktów handlowych na ul. Krakowskiej, umożliwić dojazd straży pożarnej oraz pogotowia, zachować istniejący postój taksówek. Zgodnie z wybraną w konkursie koncepcją na wysokości posesji nr 27 przy ul. Krakowskiej, uwidoczniony zostanie zarys historycznych fundamentów Bramy Krakowskiej. Przebudowa ulicy Krakowskiej ma na celu ożywienie zabytkowego Centrum Miasta oraz kształtowanie charakteru miasta. Przebudowa służyć będzie podniesieniu potencjału gospodarczego tej przestrzeni publicznej, na której rozwijał się będzie handel, usługi i gastronomia, a także realizowane będą wydarzenia kulturalne.</p>

Rewitalizację ulic Krakowskiej i Tylnej należy uznać za jeden z priorytetowych „projektów flagowych” rewitalizacji Śródmieścia. Projekt wpisuje się w cel strategiczny rewitalizacji Śródmieścia dotyczący rozwoju ponadlokalnych funkcji usługowych w oparciu o zmodernizowane reprezentacyjne przestrzenie publiczne. Ulica Krakowska wraz z pełniącą w stosunku do niej funkcję obsługową ulicą Tylną jest główną tradycyjną ulicą handlową w mieście. Poprzez poprawę funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej, jak również działania wspierające inicjatywy lokalnych właścicieli i przedsiębiorców nastąpi odbudowa funkcji handlowej, usługowej i gastronomicznej. Rewitalizacja ulicy Krakowskiej będzie miała również kluczowe znaczenie ze względu na kompleksowość i spójność procesu rewitalizacji Śródmieścia. Wraz z Rynkiem i Placem Wolności, poddanym już wcześniej działaniom z zakresu rewitalizacji urbanistycznej, ulica Krakowska stanie się główną, reprezentacyjną przestrzenią publiczną oraz wizytówką miasta. Ulica Krakowska ma być miejscem integrującym społeczność miasta i powiatu tarnogórskiego.

<u>Projekt I.3.</u>	
Rewitalizacja Parku Miejskiego przy ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego	
Podmiot wdrażający:	Urząd Miejski w Tarnowskich Górach
Czas realizacji:	2007-2011
Koszt realizacji:	Koszt całkowity: 426 430 zł Budżet JST: 426 430 zł
Opis projektu:	Projekt Rewitalizacji Parku Miejskiego przy ul. Kardynała Wyszyńskiego zakłada: odbudowę parkowych alejek pieszych, wymiana oświetlenia przy głównej alei spacerowej, remont obiektów, odbudowanie stref rekreacyjnych oraz placu zabaw dla dzieci, odnowa nawierzchni boiska. Celem projektu jest podniesienie funkcjonalności i estetyki Parku Miejskiego, który stanowi obszar wypoczynku i rekreacji dla mieszkańców centrum Miasta. Projekt realizowany jest etapowo od roku 2007.

Rewitalizacja Parku Miejskiego przy ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego wpisuje się w cel strategiczny związany z rozwojem ponadlokalnych funkcji rekreacyjnych w oparciu o potencjał odnowionych reprezentacyjnych przestrzeni publicznych. Ze względu na lokalizację bezpośrednio w sąsiedztwie Śródmieścia projekt jest komplementarny z pozostałymi przedsięwzięciami realizowanymi na terenie centrum miasta mającymi za cel poprawę funkcjonalności i estetyki miejskich przestrzeni publicznych. Duża powierzchnia oraz walory krajobrazowe parku sprzyjają dywersyfikacji funkcji rekreacyjnej poprzez uwzględnianie potrzeb i preferencji różnych grup społeczności lokalnej.

Projekt I.4. Modernizacja obiektów sportowych TS Gwarek/Budowa bieżni lekkoatletycznej	
Podmiot wdrażający:	Urząd Miejski w Tarnowskich Górach
Czas realizacji:	2007-2010
Koszt realizacji:	Koszt całkowity: 2 871 011,59 zł Budżet JST: 2 871 011,59 zł
Opis projektu:	Modernizacji obiektów sportowych zlokalizowanych przy ul. Wojska Polskiego realizowana jest od roku 2007. W ramach przeprowadzonych prac w budynku klubowym wyremontowano dach, pomieszczenia, wymieniono okna, przeprowadzono termomodernizację wraz z wybudowaniem kotłowni i instalacją c.o. W ramach projektu wykonany zostanie remont ogrodzenia i drogi dojazdowej na terenie obiektu. Kolejnym etapem prac będzie przebudowa bieżni lekkoatletycznej, która po zakończeniu prac spełniać będzie wymogi stawiane przez Polski Związek Lekkoatletyczny.

Rewitalizacja Parku Miejskiego przy ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego wpisuje się w cel strategiczny związany z rozwojem ponadlokalnych funkcji rekreacyjno-sportowych. Ze względu na lokalizację bezpośrednio w sąsiedztwie Śródmieścia projekt jest komplementarny z pozostałymi przedsięwzięciami realizowanymi na terenie centrum miasta mającymi za cel poprawę funkcjonalności i estetyki miejskich przestrzeni publicznych.

Projekt I.5. Rewitalizacja gminnych budynków komunalnych	
Podmiot wdrażający:	Urząd Miejski w Tarnowskich Górach
Czas realizacji:	2009-2013
Koszt realizacji:	Koszt całkowity: 2 995 000 zł Budżet JST: 2 995 000 zł
Opis projektu:	Celem projektu jest odnowa budynków gminnych zlokalizowanych w ścisłym Centrum Miasta Tarnowskie Góry. Zakres projektu zakłada odnowienie elewacji gminnych budynków zlokalizowanych przy ulicach: Krakowska 18, Krakowska 20, Rynek 8, Rynek 9, Bytomska 15, Gliwicka 25 oraz remoncie i ocieplaniu dachu oraz odnowieniu elewacji budynków przy ulicach: Ogrodowa 4, Krakowska 13, Gliwicka 17, Skargi 13, T. Królika 20, T. Królika 10, Strzelecka 28, Strzelecka 30. W ramach projektu wykonana zostanie także iluminacja elewacji budynków gminnych: Krakowska 20, Rynek 8,9, Sienkiewicza 20 oraz Gliwicka 17.

Projekt wpisuje się w kierunek działań związanych z sukcesywną odnową reprezentacyjnych śródmiejskich kamienic posiadających walory architektoniczne. Projekt komplementarny w stosunku do pozostałych przedsięwzięć mających na celu poprawę estetyki reprezentacyjnych przestrzeni publicznych. Planowane do odnowienia budynki mają strategiczną lokalizację (m.in. ulica Krakowska, Rynek). Ich odnowa przyczyni się do poprawy wizerunku dzielnicy śródmiejskiej, jak również wpłynie pozytywnie na postrzeganie ścisłego Śródmieścia jako atrakcyjnego miejsca zamieszkania. Realizacja niniejszego projektu powinna być impulsem do podjęcia działań rewitalizacyjnych przez właścicieli sąsiednich kamienic.

<u>Projekt I.6.</u>	
Likwidacja azbestu na budynkach mieszkalnych przy ul. Mickiewicza , ul. Kościuszki, ul. Bema w Tarnowskich Górach	
Podmiot wdrażający:	Międzygminne Towarzystwo Budownictwa Społecznego w Tarnowskich Górach
Czas realizacji:	2010-2013
Koszt realizacji:	Koszt całkowity realizacji projektu: 514 715,20 zł Środki prywatne: 257 357,60 zł Środki UE: 257 357,60 zł
Opis projektu:	Projekt przewiduje likwidację azbestu, tym samym likwiduje zagrożenie dla zdrowia mieszkańców związane z jego obecnością. Równocześnie poprawi się charakterystyka energetyczna budynków związana z ich ociepleniem, co spowoduje, że mieszkańcy zapłacą mniejsze rachunki za wykorzystaną energię cieplną. Należy zauważyć także, że budynki otrzymają nowy estetyczny wygląd. Zrealizowanie projektu spowoduje podniesienie komfortu zamieszkiwania na osiedlu jak również podniesie wartość nieruchomości.

Projekt wpisuje się w cel strategiczny rewitalizacji obszaru poprzez poprawę warunków zamieszkania. Projekt jest komplementarny w stosunku do pozostałych przedsięwzięć modernizacyjnych planowanych w obszarze Śródmieście -Centrum

<u>Projekt I.7.</u>	
Zespół budynków wielofunkcyjnych przy ul. Tylnej	
Podmiot wdrażający:	Halina Nogalska
Czas realizacji:	2010-2013
Koszt realizacji:	Koszt całkowity realizacji projektu: 5 000 000 zł Środki prywatne: 5 000 000 zł
Opis projektu:	Planuje się zabudowę działek o powierzchni 3 arów zespołem budynków wielofunkcyjnych o przeznaczeniu mieszkalnym, handlowo-usługowym, turystycznym, gastronomicznym. Ponadto planuje się budowę garaży podziemnych celem zapewnienia

	<p>odpowiedniej ilości miejsc parkingowych (ok. 50). Dzięki realizacji projektu nastąpi uporządkowanie tkanki urbanistycznej. Zagospodarowana zostanie pusta przestrzeń w ścisłym centrum miasta. Nastąpi poprawa estetyki miejskiej przestrzeni publicznej. W związku z rozwojem nowych funkcji nastąpi też wzrost aktywności przedsiębiorczej w Śródmieściu.</p>
--	---

Projekt wpisuje się w podstawowy kierunek działań rewitalizacji Śródmieścia związany z rozwojem funkcji usługowych dla osób przyjeżdżających do Tarnowskich Gór w celach biznesowych i turystycznych. Silną stroną projektu jest wielofunkcyjność planowanych obiektów. Projekt jest komplementarny do przedsięwzięcia dotyczącego rewitalizacji ulic Krakowskiej i Tylnej zgłoszonego przez Urząd Miejski w Tarnowskich Górach.

Projekt I.8. Centrum Wolontariatu	
Podmiot wdrażający:	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
Czas realizacji:	2011-2015
Koszt realizacji:	Koszt realizacji projektu: 80 000 zł Budżet JST: 38 000 zł Środki UE: 42 000 zł
Opis projektu:	<p>Istotą projektu jest rozwój wolontariatu na rzecz osób w podeszłym wieku, chorych i niepełnosprawnych. Jego realizacja przyczyni się do poszerzenia oferty Dziennego Domu Pomocy Społecznej oraz podniesienia jakości świadczonych usług opiekuńczych w domach podopiecznych. Działania projektu obejmują: utworzenie centrum wolontariatu w siedzibie Dziennego Domu Pomocy Społecznej; koordynacja działań związanych z rekrutacją, przygotowaniem oraz organizacją pracy wolontariuszy; szkolenia oraz spotkania informacyjne dla kandydatów na wolontariuszy; praca wolontariuszy z podopiecznymi DDPS pod nadzorem pracowników MOPS; praca wolontariuszy w miejscu zamieszkania osób starszych jako wzbogacenie oferty usług opiekuńczych.</p> <p>Utworzenie Centrum wolontariatu oraz praca wolontariuszy na rzecz osób starszych przyczyni się do poprawy jakości życia tych osób, będzie skutecznie przeciwdziałać izolacji w społeczeństwie. Kontakt osób potrzebujących z innymi ludźmi wpłynie na polepszenie ich stanu psychicznego, oraz poczucie bezpieczeństwa.</p> <p>Z drugiej strony realizacja projektu umożliwi zdobycie nowych doświadczeń przez wolontariuszy, którzy często są osobami bezrobotnymi. Projekt realizowany będzie także w innych dzielnicach miasta m.in. Osada Jana.</p>

Projekt wpisuje się w podstawowy kierunek działań rewitalizacji Śródmieścia związany z poprawą aktywności wśród mieszkańców Śródmieścia a także osiągnięcia spójności społecznej oraz przeciwdziałaniem występującym na terenie obszaru problemom

społecznym, w tym zwłaszcza związany z wykluczeniem społecznym, ubóstwem oraz długotrwałym bezrobociem.

<u>Projekt I.9.</u>	
Mieszkanie wspólnotowo-dla osób oczekujących na Dom Pomocy Społecznej	
Podmiot wdrażający:	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
Czas realizacji:	2011-2015
Koszt realizacji:	Koszt całkowity realizacji projektu: 119 000 zł Budżet JST: 87 000 zł Budżet państwa: 32 000 zł
Opis projektu:	Istotą projektu jest utworzenie mieszkania chronionego dla 3-7 samotnych osób starszych, chorych i niepełnosprawnych jako alternatywy dla domów pomocy społecznej. Przewidziane są następujące działania: wytypowanie lokalu pochodzącego z zasobów gminy oraz włączenie go do Zespołu Mieszkań Chronionych, przeprowadzenie niezbędnych prac adaptacyjnych, kwalifikacja osób, zapewnienie kompleksowych usług opiekuńczych i socjalnych. Realizacja projektu przyczyni się do: zapewnienia zintegrowanej opieki dla osób starszych poprzez podniesienie jakości świadczonych usług opiekuńczych; przeciwdziałania izolowaniu osób starszych samotnych i chorych; obniżenia wydatków gminy związanych z pokrywaniem odpłatności za pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej; racjonalnego wykorzystania zasobów lokalowych gminy.

Projekt wpisuje się w podstawowy kierunek działań rewitalizacji Śródmieścia związany z podniesieniem atrakcyjności Śródmieścia jako miejsca zamieszkania. Projekt wychodzi naprzeciw problemowi alienacji osób starszych, chorych, niepełnosprawnych.

<u>Projekt I.10.</u>	
Świetlica integracyjna „Terne Roma”	
Podmiot wdrażający:	Gmina Tarnowskie Góry
Czas realizacji:	2009-2013
Koszt realizacji:	Koszt całkowity realizacji projektu: 172 000 zł Budżet państwa 172 000 zł
Opis projektu:	Realizacja projektu obejmuje: prace adaptacyjne pomieszczeń; wyposażenie w podstawowe sprzęty; organizacja placówki, która spełniać będzie funkcje: świetlicy środowiskowej dla dzieci romskich oraz dzieci polskich pochodzących z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, siedziby Towarzystwa Przyjaciół dzieci oraz siedziby młodzieżowego klubu „Terne Roma”, miejsca spotkań

	<p>grup wsparcia tworzonych dla potrzeb realizacji programów na rzecz społeczności romskiej, miejsca szkoleń przeprowadzanych w ramach realizowanych projektów, miejsca warsztatów rozwijających naturalne umiejętności i zdolności – docelowo siedziba zespołu muzycznego młodzieży romskiej.</p> <p>Utworzenie Świetlicy Integracji TERNE ROMA jest spójne z Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych. W szczególności działania zaplanowane w ramach projektu przyczynią się do realizacji celów określonych w załączniku do Strategii „Działania gminy Tarnowskie Góry na rzecz społeczności romskiej” oraz stworzą sprzyjające warunki do: poprawy stanu edukacji dzieci romskich, integracji dzieci romskich i polskich, promocji kultury romskiej, integracji samych Romów, a także zwiększenie szans bezrobotnych Romów na uzyskanie pracy.</p> <p>Projekt wpisuje się w podstawowy kierunek działań rewitalizacji Śródmieścia związany z poprawą aktywności wśród mieszkańców Śródmieścia a także osiągnięcia spójności społecznej oraz przeciwdziałaniem występującym na terenie obszaru problemom społecznym, w tym zwłaszcza związanym z wykluczeniem społecznym, ubóstwem oraz długotrwałym bezrobociem.</p>
--	---

Projekt wpisuje się w podstawowy kierunek działań rewitalizacji Śródmieścia związany z poprawą aktywności wśród mieszkańców Śródmieścia a także osiągnięcia spójności społecznej oraz przeciwdziałaniem występującym na terenie obszaru problemom społecznym, w tym zwłaszcza związanym z wykluczeniem społecznym, ubóstwem oraz długotrwałym bezrobociem.

Ponadto postuluje się konieczność realizacji następujących projektów rewitalizacji Obszaru I – Śródmieście:

- 1) Przebudowa dworca autobusowego wraz z otoczeniem.**
- 2) Przebudowa Placu Żwirki i Wigury.**
- 3) Przebudowa drogi łączącej Halę Targową z rondem im. Blachnickiego.**

Projekty uzupełniające:

- 1) Opracowanie i uchwalenie Planu Zagospodarowania Przestrzennego dzielnicy Śródmieście Centrum uwzględniającego powstanie strefy ochrony konserwatorskiej w ścisłym Centrum Miasta, a także przygotowanie Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami.
- 2) Poprawa organizacji ruchu w Centrum Miasta wraz z wyznaczeniem nowych miejsc parkingowych.
- 3) Remont chodników na Rynku.
- 4) Przebudowa chodników przy budynkach SM Gwarek w Śródmieście-Centrum – projekty SM Gwarek.
- 5) Przebudowa drzewostanu i zieleni osiedlowej – Śródmieście Centrum (Okrzei 17, 21, Oświęcimska 1, Lyszcze 5, Staropolska 2, 6, Nowaka 1, Zamkowa 7, 7A, Górnicza 9, 14, Korczaka 13, Wojska Polskiego 7) – projekty SM Gwarek.

- 6) Likwidowanie barier dla osób niepełnosprawnych – niwelety krawężników w ramach prowadzonych remontów.
- 7) Odsłanianie bruku na ulicach w obrębie zabytkowego Centrum Miasta.
- 8) Animowanie wydarzeń kulturalnych na przestrzeniach publicznych (Rynek, Plac Wolności, ul. Krakowska, ul. Tylna, Park Miejski).
- 9) Montaż tabliczek informacyjnych na zabytkowych budynkach.
- 10) Dofinansowanie remontu zabytków w ramach Uchwały Nr XXIX/301/2008 w sprawie przyznania dotacji na prace konserwatorskie przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, nie stanowiącym własności gminy.

4.2.2. Projekty rewitalizacji obszaru II – Osada Jana

<u>Projekt II.1.</u>	
Budowa boiska wielofunkcyjnego przy Gimnazjum nr 3	
Podmiot wdrażający:	Urząd Miejski w Tarnowskich Górach
Czas realizacji:	2009-2010
Koszt realizacji:	Koszt realizacji projektu: 520 000 zł Środki JST: 520 000 zł
Opis projektu:	<p>Przedmiotem projektu jest wykonanie boiska piłkarskiego z nawierzchnią poliuretanową. Obiekt powstanie przy Gimnazjum nr 3 w Tarnowskich Górach. Docelowa grupa odbiorców to przede wszystkim dzieci i młodzież.</p> <p>W wyniku realizacji projektu zostaną osiągnięte następujące rezultaty: powstanie bezpieczne, profesjonalne boisko wielofunkcyjne, z którego będą mogły korzystać dzieci i młodzież, poprawa infrastruktury sportowej w celu zapewnienia możliwości rozwijania umiejętności i zainteresowań dzieci i młodzieży, poprawa stanu zdrowia dzieci i młodzieży dzięki aktywności fizycznej, promocja aktywnego wypoczynku i zdrowego stylu życia, wytworzenie umiejętności i nawyków ruchowych dla podnoszenia sprawności, utrzymania kondycji fizycznej i wypoczynku – wychowanie przez sport, przeciwdziałanie zjawiskom patologii społecznej, chuligaństwu, alkoholizmowi i narkomanii, nabycie i rozwój zdolności ruchowych zgodnie z indywidualnymi możliwościami uczniów, rozładowanie napięć psychicznych oraz skierowanie nagromadzonej energii witalnej na aktywność fizyczną - zmniejszenie przez to ilości występów chuligańskich.</p>

Projekt wpisuje się w cel strategiczny rewitalizacji obszaru poprzez poprawę warunków zamieszkania, a szczególności spędzania czasu wolnego przez mieszkańców Osiedla Jana. Silną stroną projektu jest wielofunkcyjność planowanego obiektu. Może to sprzyjać realizacji kierunku działań rewitalizacyjnych związanych z wykreowaniem wielofunkcyjnej, reprezentacyjnej przestrzeni integrującej społeczność lokalną dzielnicy.

Projekt II.2.	
Demontaż płyt acekolowych zawierających azbest wraz z jego utylizacją i odtworzeniem elewacji budynku mieszkalnego wielorodzinnego – Aleja Kwiatów 27, Miodowa 32	
Podmiot wdrażający:	Spółdzielnia Mieszkaniowa Gwarek
Czas realizacji:	2010-2011
Koszt realizacji:	Koszt realizacji projektu: 1 300 000 zł Środki SM: 650 000 zł Środki UE: 650 000 zł
Opis projektu:	Projekt obejmuje wykonanie następujących prac: zdementowanie elewacyjnych płyt acekolowych zawierających włókna azbestowe wraz z ich utylizacją, demontaż warstwy ocieplającej z wełny mineralnej oraz drewnianej konstrukcji nośnej wraz z ich utylizacją, odtworzenie zdemontowanej warstwy ocieplającej oraz elewacji zewnętrznej budynku. Dzięki wykonaniu projektu zrealizowane zostaną następujące cele: likwidacja zagrożenia dla zdrowia mieszkańców poprzez usunięcie materiałów zawierających azbest, poprawa stanu technicznego budynków, zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną w sezonie grzewczym o ok. 30%, co także wpłynie na zmniejszenie w regionie emisji tlenu węgla i innych gazów spalinowych z ciepłowni, poprawa estetyki budynków, osiedla oraz miasta jako całości.

Projekt wpisuje się w cel strategiczny rewitalizacji obszaru poprzez poprawę warunków zamieszkania. Projekt jest komplementarny w stosunku do pozostałych przedsięwzięć modernizacyjnych planowanych przez Spółdzielnię Mieszkaniową „Gwarek” w Tarnowskich Górach.

Projekt II.3.	
Demontaż płyt acekolowych zawierających azbest wraz z jego utylizacją i odtworzeniem elewacji budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Słoneczników 71, 73, 75.	
Podmiot wdrażający:	Spółdzielnia Mieszkaniowa Gwarek
Czas realizacji:	2011-2013
Koszt realizacji:	Koszt realizacji projektu: 1 950 000 zł Środki SM: 975 000 zł Środki UE: 975 000 zł
Opis projektu:	Projekt obejmuje wykonanie następujących prac: zdementowanie elewacyjnych płyt acekolowych zawierających włókna azbestowe wraz z ich utylizacją, demontaż warstwy ocieplającej z wełny mineralnej oraz drewnianej konstrukcji nośnej wraz z ich utylizacją, odtworzenie zdemontowanej warstwy ocieplającej oraz elewacji zewnętrznej budynku. Dzięki wykonaniu projektu zrealizowane zostaną następujące cele: likwidacja zagrożenia dla zdrowia

	mieszkańców poprzez usunięcie materiałów zawierających azbest, poprawa stanu technicznego budynków, zmniejszenie zapotrzebowania na energię ciepłą w sezonie grzewczym o ok. 30%, co także wpłynie na zmniejszenie w regionie emisji tlenu węgla i innych gazów spalinowych z ciepłowni, poprawa estetyki budynków, osiedla oraz miasta jako całości.
--	---

Projekt wpisuje się w cel strategiczny rewitalizacji obszaru poprzez poprawę warunków zamieszkania. Projekt jest komplementarny w stosunku do pozostałych przedsięwzięć modernizacyjnych planowanych przez Spółdzielnię Mieszkaniową „Gwarek” w Tarnowskich Górach.

Projekty uzupełniające:

- 1) Wymiana dźwigów osobowych – Aleja Kwiatów 1, 3, 5, 27, Miodowa 32, 34 Słoneczników 71, 73, 75. projekt SM Gwarek.
- 2) Wykonanie nowych osiedlowych placów zabaw - Osada Jana - projekt SM Gwarek.
- 3) Przebudowa drzewostanu i zieleni osiedlowej - projekt SM Gwarek.
- 4) Przebudowa chodników wewnątrz osiedlowych na Osadzie Jana - projekt SM Gwarek.

4.2.3. Projekty rewitalizacji obszaru III – Osiedle Lasowice

<u>Projekt III.1.</u> Budowa dwóch budynków komunalnych	
Podmiot wdrażający:	Urząd Miejski w Tarnowskich Górach
Czas realizacji:	2008-2012
Koszt realizacji:	Koszt realizacji projektu: 11 600 000 zł Budżet JST: 7 700 000 zł Budżet państwa: 3 900 000 zł
Opis projektu:	Projekt polega na budowie dwóch budynków komunalnych przy ul. Andersa w Tarnowskich Górach w dzielnicy Lasowice. W ramach inwestycji powstaną 72 mieszkania o łącznej powierzchni 3240 m kw. Według założeń będą to mieszkania 1, 2 i 3 pokojowe o powierzchni od 35 do 60 m kw. Budynki zostaną podłączone do sieci ciepłowniczej. W ramach projektu zakłada się także zagospodarowanie terenu wokół budynków tzn. budowę drogi dojazdowej, chodników, parkingów, założenie zieleni. Dzięki realizacji inwestycji uruchomiona zostanie rotacja w zasobach komunalnych gminy. Inwestycja wynika z Wieloletniego Programu Gospodarowania Zasobem Komunalnym.

Projekt wpisuje się w cel strategiczny rewitalizacji obszaru poprzez poprawę warunków zamieszkania. Silną stroną projektu jest jego kompleksowość związana z zagospodarowaniem najbliższego otoczenia projektowanych zasobów.

<u>Projekt III.2.</u>	
Demontaż płyt acekolowych zawierających azbest wraz z jego utylizacją i odtworzeniem elewacji budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Andersa 21, 23, 25, 27, 33, 35, 37, 41, 53, 55.	
Podmiot wdrażający:	Spółdzielnia Mieszkaniowa Gwarek
Czas realizacji:	2010-2014
Koszt realizacji:	Koszt realizacji projektu: 700 000 zł Środki SM: 350 000 zł Środki UE: 350 000 zł
Opis projektu:	Projekt obejmuje wykonanie następujących prac: zdementowanie elewacyjnych płyt acekolowych zawierających włókna azbestowe wraz z ich utylizacją, demontaż warstwy ocieplającej z wełny mineralnej oraz drewnianej konstrukcji nośnej wraz z ich utylizacją, odtworzenie zdemontowanej warstwy ocieplającej oraz elewacji zewnętrznej budynku. Dzięki wykonaniu projektu zrealizowane zostaną następujące cele: likwidacja zagrożenia dla zdrowia mieszkańców poprzez usunięcie materiałów zawierających azbest, poprawa stanu technicznego budynków, zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną w sezonie grzewczym o ok. 30%, co także wpłynie na zmniejszenie w regionie emisji tlenu węgla i innych gazów spalinowych z ciepłowni, poprawa estetyki budynków, osiedla oraz miasta jako całości.

Projekt wpisuje się w cel strategiczny rewitalizacji obszaru poprzez poprawę warunków zamieszkania. Projekt jest komplementarny w stosunku do pozostałych przedsięwzięć modernizacyjnych planowanych przez Spółdzielnię Mieszkaniową „Gwarek” w Tarnowskich Górach.

Projekty uzupełniające:

- 1) Budowa chodników przy ul. Andersa – projekt Gminy Tarnowskie Góry.
- 2) Wykonanie nowych osiedlowych placów zabaw – projekt SM Gwarek.
- 3) Przebudowa drzewostanu i zieleni osiedlowej – projekt SM Gwarek.

4.2.4. Projekty rewitalizacji obszaru IV – Czarna Huta

<u>Projekt IV.1.</u>	
Rewitalizacja gminnych budynków mieszkalnych – na ul. Boczna, Grzybowa	
Podmiot wdrażający:	Urząd Miejski w Tarnowskich Górach
Czas realizacji:	2010-2012
Koszt realizacji:	Koszt realizacji projektu: 2 450 000 zł Środki JST: 2 450 000 zł
Opis projektu:	Przedmiotem projektu jest wykonanie następującego zakresu prac:

	remont dachu , ocieplenie dachu oraz elewacji budynku. Efektem projektu będzie poprawa stanu technicznego budynku, zmniejszenie zapotrzebowania na energię ciepłą w sezonie grzewczym, co także wpłynie na zmniejszenie w regionie emisji tlenku węgla i innych gazów spalinowych z ciepłowni, poprawa estetyki budynku.
--	--

Projekt wpisuje się w cel strategiczny rewitalizacji obszaru poprzez poprawę warunków zamieszkania.

<u>Projekt IV.2.</u> Utworzenie w ramach Zespołu Mieszkań chronionych klubu „Szczęśliwe dzieciństwo”	
Podmiot wdrażający:	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
Czas realizacji:	2011- 2015
Koszt realizacji:	Koszt całkowity: 142 000 zł Budżet JST: 102 000 zł Budżet państwa: 40 000 zł
Opis projektu:	<p>W ramach projektu zrealizowane zostaną następujące działania: adaptacja pomieszczenia w budynku Zespołu Mieszkań Chronionych przy ul. Grzybowej 211 na potrzeby klubu (wymiana oświetlenia, wykładzin podłogowych, malowanie ścian, wyposażenie w odpowiednie meble i sprzęty), zatrudnienie psychologa i pedagoga, opracowanie zasad działalności klubu (regulamin, plany pracy, itp.), pozyskanie wolontariuszy, współpraca z PCPR w zakresie zajęć psychoedukacyjnych, cykliczne szkolenia dla rodziców w formie warsztatów, systematyczna ocena i ewaluacja działań.</p> <p>Klub „Szczęśliwe dzieciństwo” jest odpowiedzią na potrzeby dzieci i rodzin zamieszkujących w Zespole Mieszkań Chronionych. ZMCh mieści się w dzielnicy, w której występuje największe skupienie problemów społecznych w skali miasta. Działalność klubu zwiększy skuteczność rozwiązywania tych problemów. W szczególności przyczyni się do: stworzenia bezpiecznego miejsca zabaw i edukacji dla dzieci wychowujących się w rodzinach wieloproblemowych; przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży; prawidłowej socjalizacji dzieci zamieszkujących ZMCh; wyrównywania szans edukacyjnych; podnoszenia świadomości rodziców na temat procesu wychowania dzieci oraz ukształtowania prawidłowych zachowań wynikających z pełnienia ról rodzicielskich. Działania klubu sukcesywnie rozszerzane będą na mieszkańców dzielnicy</p>

Projekt wpisuje się w podstawowy kierunek działań rewitalizacji Obszaru Czarna Huta związany z aktywizacją społeczności lokalnej oraz umożliwienie budowy więzi społecznych,

w szczególności w zespole mieszkań chronionych oraz budynkach komunalnych położonych przy ul. Grzybowej.

<u>Projekt IV.3.</u> Klub Enter	
Podmiot wdrażający:	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
Czas realizacji:	2010- 2015
Koszt realizacji:	Koszt całkowity: 150 000 zł Budżet JST: 110 000 zł Środki UE: 40 000 zł
Opis projektu:	<p>Projekt skierowany jest do dzieci i młodzieży w wieku szkolnym oraz dorosłych osób bezrobotnych zamieszkujących w Zespole Mieszkań Chronionych oraz dzielnicy Sowice. W ramach projektu podjęte zostaną działania: dostosowanie lokalu do potrzeb klubu tj. przeprowadzenie niezbędnych prac remontowych, przyłączenie internetu, wyposażenie klubu w stanowiska komputerowe, opracowanie regulaminu, współpraca z PUP w zakresie zatrudnienia instruktorów i opiekunów w klubie, zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży, szkolenia i doradztwo dla osób bezrobotnych.</p> <p>W ramach projektu dzieci i młodzież pozna podstawy obsługi komputera oraz zasady korzystania z zasobów internetu. Działania te wpłyną na lepsze przygotowanie do zajęć lekcyjnych w szkole i stanowić będą alternatywę dla innych form spędzania wolnego czasu. Dla osób dorosłych znajomość podstaw obsługi komputera stanowić będzie dodatkowy atut w znalezieniu pracy, a możliwość korzystania z internetu poszerzy źródła poszukiwań ofert pracy. Dostęp do komputera oraz wsparcie ze strony instruktora/opiekuna klubu, ułatwi napisanie cv i listu motywacyjnego, zwiększy tym samym szanse na skuteczne poszukiwanie pracy.</p> <p>Każdego roku z Zespołu Mieszkań Chronionych korzysta około 70 rodzin, w których żyje około 100 osób w tym od 20 do 30 dzieci. W rodzinach występuje bezrobocie oraz niedostatek ekonomiczny. Nowe wymagania, jakie stawia dzisiejsza szkoła przed dziećmi, a rynek pracy przed osobami dorosłymi często wiążą się z informatyzacją i wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi pracy. Realizacja programu przyczyni się do wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, a w przypadku osób dorosłych do szybszego odnalezienia się na rynku pracy. Wpłynie również na ograniczenie wykluczenia społecznego osób zamieszkujących Zespół Mieszkań Chronionych oraz dzielnicę Sowice.</p>

Projekt wpisuje się w podstawowy kierunek działań rewitalizacji Obszaru Czarna Huta związany z aktywizacją społeczności lokalnej oraz umożliwienie budowy więzi społecznych, w szczególności w zespole mieszkań chronionych oraz budynkach komunalnych położonych przy ul. Grzybowej.

<u>Projekt IV.4.</u> Portier	
Podmiot wdrażający:	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
Czas realizacji:	2009- 2015
Koszt realizacji:	Koszt całkowity: 508 000 zł Budżet JST: 508 000 zł
Opis projektu:	<p>Realizacja projektu ma doprowadzić do utworzenia portierni w Zespole Mieszkań Chronionych, która funkcjonować będzie jako podmiot ekonomii społecznej. W tym celu zaplanowano działania: adaptacja pomieszczenia do potrzeb portierni, opracowanie zasad funkcjonowania portierni, instalacja monitoringu, uruchomienie portierni, praca z rodzinami mieszkającymi w Zespole Mieszkań Chronionych, w celu akceptacji wprowadzonych zmian, wsparcie MOPS w celu właściwej realizacji zasad ekonomii społecznej.</p> <p>Celem projektu jest zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom Zespołu Mieszkań Chronionych oraz poprawa jakości usług świadczonych w ZMCh. Możliwe stanie się szybkie reagowanie w sytuacjach kryzysowych, wymagających interwencji oraz egzekwowanie regulaminu.</p> <p>Jednym z rezultatów realizacji projektu będzie kontrola stanu technicznego pomieszczeń wspólnych oraz zapobieganie dewastacji budynku – co jest konieczne z uwagi na duże zaangażowanie środków gminy w remont budynku.</p> <p>Portiernia stanie się miejscem pracy dla osób bezrobotnych, wykluczonych społecznie. Funkcjonować będzie jako podmiot ekonomii społecznej utworzony z inicjatywy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.</p>

Projekt wpisuje się w podstawowy kierunek działań rewitalizacji Obszaru Czarna Huta związany z aktywizacją społeczności lokalnej oraz umożliwienie budowy więzi społecznych, w szczególności w zespole mieszkań chronionych oraz budynkach komunalnych położonych przy ul. Grzybowej.

Projekty uzupełniające:

1. Ogrzewalnia dla osób bezdomnych.

4.2.5. Projekty rewitalizacji obszaru V – Osiedle Przyjaźń

<u>Projekt V.1.</u> Budowa wielofunkcyjnego boiska do hokeja na trawie na terenie Gimnazjum nr 4 przy ulicy W. Janasa 11 w Tarnowskich Górach	
Podmiot wdrażający:	Urząd Miejski w Tarnowskich Górach
Czas realizacji:	2007-2010

Koszt realizacji:	Koszt całkowity: 2 189 077 zł Budżet JST: 2 189 077 zł
Opis projektu:	<p>Przedmiotem projektu jest budowa przyszłolnego obiektu sportowego w celu organizacji pełnowymiarowego i bezpiecznego wielofunkcyjnego boiska. Istniejący obiekt wymaga zmian w zakresie organizacji funkcjonowania (m.in.: zmiana nawierzchni i sposobu zagospodarowania otoczenia).</p> <p>W ramach projektu planuje się wyposażenie boiska w nowoczesne oświetlenie, ponadto boisko zostanie przebudowane w sposób umożliwiający prowadzenie na nim zajęć z zakresu siatkówki, piłki nożnej, piłki ręcznej oraz lekkoatletyki (poza wzmiankowanym wcześniej hokejem na trawie).</p> <p>Ogólnym celem projektu jest poprawa funkcjonalności i parametrów obiektów sportowych położonych na terenach Gimnazjum nr 4 w Tarnowskich Górach oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych możliwości spędzania wolnego czasu (boisko wielofunkcyjne, bieżnia etc.).</p> <p>Niedoinwestowanie lokalnej bazy sportowej powoduje, iż dzieci i młodzież pozbawione są możliwości rozwijania zainteresowań i umiejętności. Ponadto brak możliwości spędzania wolnego czasu w sposób aktywny i zorganizowany powoduje, iż często młodzież wpada w patologiczne towarzystwo i konflikt z prawem. Projekt realizowany jest w kilku etapach od 2007 roku.</p>

Projekt wpisuje się w cel strategiczny rewitalizacji obszaru poprzez poprawę warunków zamieszkania, a szczególności spędzania czasu wolnego przez mieszkańców Osiedla Przyjaźń. Silną stroną projektu jest wielofunkcyjność planowanego obiektu. Może to sprzyjać realizacji kierunku działań rewitalizacyjnych związanych z wykreowaniem wielofunkcyjnej, reprezentacyjnej przestrzeni integrującej społeczność lokalną dzielnicy. Obiekt będzie wizytówką Osiedla Przyjaźń. Projekt jest komplementarny z pozostałymi projektami rewitalizacji planowanymi na osiedlu, w szczególności z Projektem V.3. dotyczącym termomodernizacji budynku Gimnazjum Publicznego nr 4.

Projekt V.2.	
Budowa boiska Orlik 2012 przy Szkole Podstawowej nr 15	
Podmiot wdrażający:	Urząd Miejski w Tarnowskich Górach
Czas realizacji:	2009-2010
Koszt realizacji:	Koszt realizacji projektu: 1 696 000 zł Środki JST: 1 030 000 zł Środki budżetu państwa: 666 000 zł
Opis projektu:	<p>Przedmiotem projektu jest wykonanie boiska piłkarskiego z nawierzchnią ze sztucznej trawy. Obiekt powstanie przy Szkole Podstawowej nr 15 w Tarnowskich Górach. Docelowa grupa odbiorców to przede wszystkim dzieci i młodzież.</p> <p>W wyniku realizacji projektu zostaną osiągnięte następujące</p>

	<p>rezultaty: powstanie bezpieczne, profesjonalne boisko wielofunkcyjne, z którego będą mogły korzystać dzieci i młodzież, poprawa infrastruktury sportowej w celu zapewnienia możliwości rozwijania umiejętności i zainteresowań dzieci i młodzieży, poprawa stanu zdrowia dzieci i młodzieży dzięki aktywności fizycznej, promocja aktywnego wypoczynku i zdrowego stylu życia, wytworzenie umiejętności i nawyków ruchowych dla podnoszenia sprawności, utrzymania kondycji fizycznej i wypoczynku – wychowanie przez sport, przeciwdziałanie zjawiskom patologii społecznej, chuligaństwu, alkoholizmowi i narkomanii, nabycie i rozwój zdolności ruchowych zgodnie z indywidualnymi możliwościami uczniów, rozładowanie napięć psychicznych oraz skierowanie nagromadzonej energii witalnej na aktywność fizyczną - zmniejszenie przez to ilości występów chuligańskich.</p>
--	---

Projekt wpisuje się w cel strategiczny rewitalizacji obszaru poprzez poprawę warunków zamieszkania, a szczególności spędzania czasu wolnego przez mieszkańców Osiedla Przyjaźń. Silną stroną projektu jest wielofunkcyjność planowanego obiektu. Może to sprzyjać realizacji kierunku działań rewitalizacyjnych związanych z wykreowaniem wielofunkcyjnej, reprezentacyjnej przestrzeni integrującej społeczność lokalną dzielnicy. Obiekt będzie wizytówką Osiedla Przyjaźń.

<p><u>Projekt V.3.</u> Termomodernizacja Gimnazjum Publicznego nr 4 przy ulicy W. Janasa 11 w Tarnowskich Górach</p>	
Podmiot wdrażający:	Urząd Miejski w Tarnowskich Górach
Czas realizacji:	2009-2010
Koszt realizacji:	<p>Koszt całkowity: 2 532 000 zł Budżet JST: 1 073 487 zł Inne: 1 458 513 zł</p>
Opis projektu:	<p>Przedmiotem projektu jest wykonanie termomodernizacji obiektu Gimnazjum Publicznego nr 4 o powierzchni zabudowy 3475 m². i kubaturze 33 046 m³. W chwili obecnej stan obiektu oceniany jest jako zły i celowa jest jego termomodernizacja będąca zespołem działań mających na celu zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło. W ramach projektu wykonane zostaną następujące prace: częściowa wymiana stolarki okiennej, termomodernizacja stropodachu, ocieplenia ścian i dachu, elewacja zewnętrzna. Efektem projektu będzie poprawa stanu technicznego budynku, zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną w sezonie grzewczym, co także wpłynie na zmniejszenie w regionie emisji tlenku węgla i innych gazów spalinowych z ciepłowni, poprawa estetyki budynku.</p>

Projekt wpisuje się w kierunek działań związany z poprawą jakości lokalnych usług publicznych na obszarze dzielnicy. Projekt jest komplementarny z pozostałymi projektami

rewitalizacji planowanymi na osiedlu, w szczególności z Projektem V.1. dotyczącym budowy wielofunkcyjnego boiska sportowego przy Gimnazjum Publicznego nr 4.

<u>Projekt V.4.</u>	
Demontaż płyt acekolowych zawierających azbest wraz z jego utylizacją i odtworzeniem elewacji budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Francuska 3,5,7,9,11	
Podmiot wdrażający:	Spółdzielnia Mieszkaniowa Gwarek
Czas realizacji:	2010-2014
Koszt realizacji:	Koszt realizacji projektu: 1 600 000 zł Środki SM: 800 000 zł Środki UE: 800 000 zł
Opis projektu:	Projekt obejmuje wykonanie następujących prac: zdementowanie elewacyjnych płyt acekolowych zawierających włókna azbestowe wraz z ich utylizacją, demontaż warstwy ocieplającej z wełny mineralnej oraz drewnianej konstrukcji nośnej wraz z ich utylizacją, odtworzenie zdemontowanej warstwy ocieplającej oraz elewacji zewnętrznej budynku. Dzięki wykonaniu projektu zrealizowane zostaną następujące cele: likwidacja zagrożenia dla zdrowia mieszkańców poprzez usunięcie materiałów zawierających azbest, poprawa stanu technicznego budynków, zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną w sezonie grzewczym o ok. 30%, co także wpłynie na zmniejszenie w regionie emisji tlenku węgla i innych gazów spalinowych z ciepłowni, poprawa estetyki budynków, osiedla oraz miasta jako całości.

Projekt wpisuje się w cel strategiczny rewitalizacji obszaru poprzez poprawę warunków zamieszkania. Projekt jest komplementarny w stosunku do pozostałych przedsięwzięć modernizacyjnych planowanych przez Spółdzielnię Mieszkaniową „Gwarek” w Tarnowskich Górach.

<u>Projekt V.5.</u>	
Demontaż płyt acekolowych zawierających azbest wraz z jego utylizacją i odtworzeniem elewacji budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Morcinka 5,12,15,17	
Podmiot wdrażający:	Spółdzielnia Mieszkaniowa Gwarek
Czas realizacji:	2010-2013
Koszt realizacji:	Koszt realizacji projektu: 2 000 000 zł Środki SM: 1 000 000 zł Środki UE: 1 000 000 zł
Opis projektu:	Projekt obejmuje wykonanie następujących prac: zdementowanie elewacyjnych płyt acekolowych zawierających włókna azbestowe

	wraz z ich utylizacją, demontaż warstwy ocieplającej z wełny mineralnej oraz drewnianej konstrukcji nośnej wraz z ich utylizacją, odtworzenie zdemontowanej warstwy ocieplającej oraz elewacji zewnętrznej budynku. Dzięki wykonaniu projektu zrealizowane zostaną następujące cele: likwidacja zagrożenia dla zdrowia mieszkańców poprzez usunięcie materiałów zawierających azbest, poprawa stanu technicznego budynków, zmniejszenie zapotrzebowania na energię ciepłą w sezonie grzewczym o ok. 30%, co także wpłynie na zmniejszenie w regionie emisji tlenku węgla i innych gazów spalinowych z ciepłowni, poprawa estetyki budynków, osiedla oraz miasta jako całości.
--	---

Projekt wpisuje się w cel strategiczny rewitalizacji obszaru poprzez poprawę warunków zamieszkania. Projekt jest komplementarny w stosunku do pozostałych przedsięwzięć modernizacyjnych planowanych przez Spółdzielnię Mieszkaniową „Gwarek” w Tarnowskich Górach.

<u>Projekt V.6.</u> Demontaż płyt acekolowych zawierających azbest wraz z jego utylizacją i odtworzeniem elewacji budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Saperów 2,4,6,8,16,18,20,22,24,26,28.	
Podmiot wdrażający:	Spółdzielnia Mieszkaniowa Gwarek
Czas realizacji:	2010-2014
Koszt realizacji:	Koszt realizacji projektu: 4 000 000 zł Środki SM: 2 000 000 zł Środki UE: 2 000 000 zł
Opis projektu:	Projekt obejmuje wykonanie następujących prac: zdementowanie elewacyjnych płyt acekolowych zawierających włókna azbestowe wraz z ich utylizacją, demontaż warstwy ocieplającej z wełny mineralnej oraz drewnianej konstrukcji nośnej wraz z ich utylizacją, odtworzenie zdemontowanej warstwy ocieplającej oraz elewacji zewnętrznej budynku. Dzięki wykonaniu projektu zrealizowane zostaną następujące cele: likwidacja zagrożenia dla zdrowia mieszkańców poprzez usunięcie materiałów zawierających azbest, poprawa stanu technicznego budynków, zmniejszenie zapotrzebowania na energię ciepłą w sezonie grzewczym o ok. 30%, co także wpłynie na zmniejszenie w regionie emisji tlenku węgla i innych gazów spalinowych z ciepłowni, poprawa estetyki budynków, osiedla oraz miasta jako całości.

Projekt wpisuje się w cel strategiczny rewitalizacji obszaru poprzez poprawę warunków zamieszkania. Projekt jest komplementarny w stosunku do pozostałych przedsięwzięć modernizacyjnych planowanych przez Spółdzielnię Mieszkaniową „Gwarek” w Tarnowskich Górach.

<u>Projekt V.7.</u>	
Demontaż płyt acekolowych zawierających azbest wraz z jego utylizacją i odtworzeniem elewacji budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Szwedzka 1,3,4,5,6,7,8,9,11,13,15	
Podmiot wdrażający:	Spółdzielnia Mieszkaniowa Gwarek
Czas realizacji:	2010-2014
Koszt realizacji:	Koszt realizacji projektu: 3 000 000 zł Środki SM: 1 500 000 zł Środki UE: 1 500 000 zł
Opis projektu:	Projekt obejmuje wykonanie następujących prac: zdemontowanie elewacyjnych płyt acekolowych zawierających włókna azbestowe wraz z ich utylizacją, demontaż warstwy ocieplającej z wełny mineralnej oraz drewnianej konstrukcji nośnej wraz z ich utylizacją, odtworzenie zdemontowanej warstwy ocieplającej oraz elewacji zewnętrznej budynku. Dzięki wykonaniu projektu zrealizowane zostaną następujące cele: likwidacja zagrożenia dla zdrowia mieszkańców poprzez usunięcie materiałów zawierających azbest, poprawa stanu technicznego budynków, zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną w sezonie grzewczym o ok. 30%, co także wpłynie na zmniejszenie w regionie emisji tlenu węgla i innych gazów spalinowych z ciepłowni, poprawa estetyki budynków, osiedla oraz miasta jako całości.

Projekt wpisuje się w cel strategiczny rewitalizacji obszaru poprzez poprawę warunków zamieszkania. Projekt jest komplementarny w stosunku do pozostałych przedsięwzięć modernizacyjnych planowanych przez Spółdzielnię Mieszkaniową „Gwarek” w Tarnowskich Górach.

<u>Projekt V.8.</u>	
Punkt Konsultacyjno-Interwencyjny dla osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin	
Podmiot wdrażający:	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
Czas realizacji:	2009-2015
Koszt realizacji:	Koszt realizacji projektu: 567 184 zł Środki JST: 413 184 zł Inne: 154 000 zł
Opis projektu:	Projekt obejmuje utworzenie Punktu w 2009 roku oraz jego działalność w latach następnych. Przewidziane zostały następujące działania: adaptacja pomieszczeń (prace remontowe, dostosowanie pomieszczeń do potrzeb projektu – wykonane w 2008 roku); zakup wyposażenia; zatrudnienie pracowników; opracowanie planu działań i zasad funkcjonowania Punktu. W ramach działalności

	<p>Punktu planuje się: utworzenie bazy danych o instytucjach działających na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi oraz zaprezentowanie oferty podmiotów świadczących pomoc osobom z zaburzeniami psychicznymi; prowadzenie strony internetowej oraz telefonicznego punktu konsultacyjno – informacyjnego; zainicjowanie partnerstwa i współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami działającymi na rzecz osób zaburzonych psychicznie; prowadzenie profilaktyki i wczesnej interwencji wobec osób i rodzin zagrożonych występowaniem zaburzeń psychicznych; organizowanie oraz udzielanie wsparcia, konsultacji i poradnictwa oraz pomocy środowiskowej; wsparcie edukacyjno – terapeutyczne oraz organizowanie szkoleń dla osób świadczących pomoc osobom zaburzenym psychicznie; pozyskiwanie wolontariuszy; tworzenie grup samopomocy, organizowanie pomocy sąsiedzkiej; inspirowanie do rozwijania nowych form pomocy i samopomocy w ramach zidentyfikowania potrzeb, prowadzenie biblioteczki.</p> <p>Powstanie Punktu zapoczątkuje opracowanie zintegrowanej sieci pomocy i będzie istotnym ogniwem oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.</p>
--	--

Projekty uzupełniające:

- 1) Wykonanie nowych osiedlowych placów zabaw – projekt SM Gwarek.
- 2) Przebudowa drzewostanu i zieleni osiedlowej – projekt SM Gwarek.

4.2.6. Projekty rewitalizacji obszaru VI – Osiedla w Strzybnicy

<u>Projekt VI.1.</u> Rewitalizacja Parku w Strzybnicy	
Podmiot wdrażający:	Urząd Miejski w Tarnowskich Górach
Czas realizacji:	2008-2010
Koszt realizacji:	Koszt realizacji projektu: 713 881 zł Budżet JST: 713 881 zł
Opis projektu:	Projekt obejmuje wykonanie następujących prac: odbudowę parkowych alejek, budowa oświetlenia, remont muszli koncertowej. Celem projektu jest podniesienie funkcjonalności i estetyki Parku w Strzybnicy, który stanowi obszar wypoczynku i rekreacji dla mieszkańców dzielnicy. Montaż oświetlenia zwiększy bezpieczeństwo. Projekt jest realizowany w kilku etapach. W roku 2008 wykonano dokumentację techniczną.

Rewitalizacja Parku Miejskiego wpisuje się większość kierunków działań rewitalizacyjnych przewidzianych w Strzybnicy. W szczególności wykreowana zostanie wielofunkcyjna,

reprezentacyjna przestrzeń publiczna integrująca społeczność lokalną dzielnicy. Projekt jest komplementarny z pozostałymi przedsięwzięciami planowanymi do realizacji w ramach niniejszego programu.

<u>Projekt VI.2.</u> Budowa boiska Orlik 2012 przy Szkole Podstawowej 13	
Podmiot wdrażający:	Urząd Miejski w Tarnowskich Górach
Czas realizacji:	2008-2009
Koszt realizacji:	Koszt realizacji projektu: 1 692 981 zł Środki JST: 1 026 981 zł Środki budżetu państwa: 666 000 zł
Opis projektu:	Przedmiotem projektu jest wykonanie boiska piłkarskiego z nawierzchnią ze sztucznej trawy. Obiekt powstanie przy Szkole Podstawowej nr 13 w Tarnowskich Górach przy ul. Armii Krajowej. Docelowa grupa odbiorców to przede wszystkim dzieci i młodzież. W wyniku realizacji projektu zostaną osiągnięte następujące rezultaty: powstanie bezpieczne, profesjonalne boisko wielofunkcyjne, z którego będą mogły korzystać dzieci i młodzież, poprawa infrastruktury sportowej w celu zapewnienia możliwości rozwijania umiejętności i zainteresowań dzieci i młodzieży, poprawa stanu zdrowia dzieci i młodzieży dzięki aktywności fizycznej, promocja aktywnego wypoczynku i zdrowego stylu życia, wytworzenie umiejętności i nawyków ruchowych dla podnoszenia sprawności, utrzymania kondycji fizycznej i wypoczynku – wychowanie przez sport, przeciwdziałanie zjawiskom patologii społecznej, chuligaństwu, alkoholizmowi i narkomanii, nabycie i rozwój zdolności ruchowych zgodnie z indywidualnymi możliwościami uczniów, rozładowanie napięć psychicznych oraz skierowanie nagromadzonej energii witalnej na aktywność fizyczną - zmniejszenie przez to ilości występów chuligańskich.

Projekt wpisuje się w cel strategiczny rewitalizacji obszaru poprzez poprawę warunków zamieszkania, a szczególności spędzania czasu wolnego przez mieszkańców Strzybnicy. Inwestycja może sprzyjać realizacji kierunku działań rewitalizacyjnych związanych z wykreowaniem wielofunkcyjnej, reprezentacyjnej przestrzeni integrującej społeczność lokalną dzielnicy. Projekt jest komplementarny z pozostałymi projektami rewitalizacji planowanymi na osiedlach w Strzybnicy.

<u>Projekt VI.3.</u> Termomodernizacja Przedszkola nr 24	
Podmiot wdrażający:	Urząd Miejski w Tarnowskich Górach
Czas realizacji:	2008-2009

Koszt realizacji:	Koszt realizacji projektu: 873 943 zł Budżet JST: 1 328 811 zł Inne: 106 262 zł
Opis projektu:	Przedmiotem projektu jest wykonanie termomodernizacji obiektu o powierzchni 839,94 m kw. O kubaturze 5078,25 m sześć. W chwili obecnej stan obiektu oceniany jest jako zły i celowa jest jego termomodernizacja będąca zespołem działań mających na celu zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło. W ramach projektu wykonane zostaną następujące prace: usunięcie i utylizacja azbestu (element ocieplenie w chwili obecnej), wymiana stolarki okiennej, termomodernizacja stropodachu, ocieplenie ścian i dachu. Efektem projektu będzie poprawa stanu technicznego budynku, usunięcie i utylizacja azbestu, zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną w sezonie grzewczym, co także wpłynie na zmniejszenie w regionie emisji tlenku węgla i innych gazów spalinowych z ciepłowni, poprawa estetyki budynku. Projekt jest realizowany w kilku etapach. W roku 2008 wykonano dokumentację techniczną.

Projekt wpisuje się w kierunek działań związany z poprawą jakości lokalnych usług publicznych na obszarze dzielnicy.

<u>Projekt VI.4.</u> Rewitalizacja gminnych budynków mieszkalnych – na ul. Zagórskiej	
Podmiot wdrażający:	Urząd Miejski w Tarnowskich Górach
Czas realizacji:	2009-2010
Koszt realizacji:	Koszt realizacji projektu: 861 682,06 zł Budżet JST: 861 682,06 zł
Opis projektu:	Przedmiotem projektu jest wykonanie następującego zakresu prac: remont dachu, ocieplenie dachu oraz elewacji budynku. Efektem projektu będzie poprawa stanu technicznego budynku, zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną w sezonie grzewczym, co także wpłynie na zmniejszenie w regionie emisji tlenku węgla i innych gazów spalinowych z ciepłowni, poprawa estetyki budynku.

Projekt wpisuje się w cel strategiczny rewitalizacji obszaru poprzez poprawę warunków zamieszkania.

<u>Projekt VI.5.</u> Demontaż i utylizacja płyt acekolowych wraz z odtworzeniem elewacji budynku mieszkalnego przy ul. Armii Krajowej 16 w Strzybnicy.	
Podmiot wdrażający:	Spółdzielnia Mieszkaniowa Chemik
Czas realizacji:	2011-2013

Koszt realizacji:	Koszt realizacji projektu: 1 500 000 zł Środki SM: 750 000 zł Środki UE: 750 000 zł
Opis projektu:	Projekt obejmuje wykonanie następujących prac: zdementowanie acekolowych płyt elewacyjnych, wewnętrznych płyt kartonowo-gipsowych, wełny mineralnej oraz drewnianej konstrukcji wraz z ich utylizacją, wykonanie fundamentu pod ściany podłużne, wykonanie ściany podłużnej z bloczków PGS, założenie okien wraz z parapetami, docieplenie ścian, nałożenie tynku oraz jego pomalowanie. Dzięki wykonaniu projektu zrealizowane zostaną następujące cele: likwidacja zagrożenia dla zdrowia mieszkańców poprzez usunięcie materiałów zawierających azbest, poprawa izolacji termicznej budynków, dostosowanie stanu technicznego budynku do zapisów prawnych nakazujących likwidację z budynków elementów zawierających azbest do 2032 r., poprawa estetyki osiedla oraz miasta jako całości.

Projekt wpisuje się w cel strategiczny rewitalizacji obszaru poprzez poprawę warunków zamieszkania. Projekt jest komplementarny w stosunku do pozostałych przedsięwzięć modernizacyjnych planowanych przez Spółdzielnię Mieszkaniową „Chemik” w Tarnowskich Górach.

<u>Projekt VI.6.</u> Demontaż i utylizacja płyt acekolowych wraz z odtworzeniem elewacji budynków mieszkalnych na osiedlu Strzybnica.	
Podmiot wdrażający:	Spółdzielnia Mieszkaniowa Chemik
Czas realizacji:	2009-2013
Koszt realizacji:	Koszt realizacji projektu: 1 800 000 zł Środki SM: 900 000 zł Środki UE: 900 000 zł
Opis projektu:	Projekt obejmuje wykonanie następujących prac: zdementowanie acekolowych płyt elewacyjnych oraz drewnianej konstrukcji wraz z ich utylizacją, odtworzenie zdemontowanej elewacji zewnętrznej budynku poprzez docieplenie ścian, nałożenie tynku oraz jego pomalowanie. Dzięki wykonaniu projektu zrealizowane zostaną następujące cele: likwidacja zagrożenia dla zdrowia mieszkańców poprzez usunięcie materiałów zawierających azbest, poprawa izolacji termicznej budynków, dostosowanie stanu technicznego budynku do zapisów prawnych nakazujących likwidację z budynków elementów zawierających azbest do 2032 r., poprawa estetyki osiedla oraz miasta jako całości.

Projekt wpisuje się w cel strategiczny rewitalizacji obszaru poprzez poprawę warunków zamieszkania. Projekt jest komplementarny w stosunku do pozostałych przedsięwzięć

modernizacyjnych planowanych przez Spółdzielnię Mieszkaniową „Chemik” w Tarnowskich Górach.

4.2.6. Projekty rewitalizacji obszaru VII – Kopalnia i Sztolnia

<u>Projekt VII.1.</u> Konserwacja i reklama unikatowych eksponatów na skansenie maszyn parowych	
Podmiot wdrażający:	Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Tarnogórskiej
Czas realizacji:	2011-2013
Koszt realizacji:	Koszt realizacji projektu: 500 000 zł Środki prywatne (Stowarzyszenia) 100 000 zł Środki UE: 400 000 zł
Opis projektu:	Projekt obejmuje wykonanie następujących prac: konserwacja eksponatów w skansenie maszyn parowych, zadaszenie wybranych eksponatów, wykonanie tablic informacyjnych z opisem każdego z eksponatów (w trzech językach), promocja przedsięwzięcia.

4.2.7. Projekty realizowane we wszystkich obszarach rewitalizacji

<u>Z.1. Projekt realizowany we wszystkich obszarach rewitalizacji</u> Budowa zintegrowanego systemu monitoringu	
Podmiot wdrażający:	Urząd Miejski w Tarnowskich Górach
Czas realizacji:	2007-2011
Koszt realizacji:	Koszt realizacji projektu: 3 000 000 zł Środki UE: 2 550 000 zł Budżet JST: 450 000 zł
Opis projektu:	Przedmiotem projektu jest budowa sieci monitoringu w mieście obejmująca montaż kamer w miejscach wyznaczonych jako niebezpieczne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Tarnowskich Górach oraz Straży Miejskiej. W ramach projektu utworzone zostanie także Centrum Monitoringu. Celem projektu jest przeciwdziałanie przestępczości, zwłaszcza przestępstw kradzieży, chuligaństwu i dewastacji mienia.

Niniejszy projekt stanowi uzupełnienie działań podejmowanych na poszczególnych obszarach rewitalizacji. Działania te dotyczą poprawy bezpieczeństwa publicznego, w szczególności ograniczenia liczby kradzieży, rozbojów i aktów dewastacji mienia.

<u>Projekt Z.2.</u> AWANS. Aktywna integracja społeczna i zawodowa klientów pomocy społecznej na terenie gminy Tarnowskie Góry	
Podmiot wdrażający:	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
Czas realizacji:	2008-2013
Koszt realizacji:	Koszt całkowity realizacji projektu: 3 314 595 zł Budżet JST: 351 633 zł Środki UE: 3 314 595 zł
Opis projektu:	Głównym celem projektu jest aktywizacja i integracja społeczna i zawodowa klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz podniesienie efektywności funkcjonowania pomocy społecznej na terenie gminy Tarnowskie Góry. Działania przewidziane w projekcie prowadzone są w ramach kontraktów socjalnych oraz programów aktywności lokalnej. Zaplanowano wykorzystanie następujących instrumentów aktywnej integracji: aktywizacja zawodowa (doradztwo zawodowe, prace społecznie użyteczne), aktywizacja edukacyjna (finansowanie i kierowanie na zajęcia szkolne, zajęcia w ramach CKU, szkolenia zawodowe), aktywizacja zdrowotna (kierowanie i finansowanie badań profilaktycznych związanych z możliwością zatrudnienia,

	<p>terapia psychologiczna, rodzinna lub psychospołeczna, finansowanie programów psychoterapii w zakładach leczenia odwykowego oraz programów terapeutycznych dla osób uzależnionych od narkotyków, finansowanie części kosztów turnusów rehabilitacyjnych), aktywizacja społeczna (organizacja i finansowanie uczestnictwa w ośrodkach dziennego wsparcia, świetlicach i klubach, organizacja i finansowanie usług wspierających osoby niepełnosprawne, usługi wspierające animację lokalną, usługi wspierające i aktywizujące rodziny marginalizowane, w tym zatrudnienie asystenta rodzinnego, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniach chronionych, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych oraz bezdomnych, organizacja i finansowanie kosztów wolontariatu, organizacja i finansowanie uczestnictwa w grupach i klubach samopomocowych, organizowanie i finansowanie treningów kompetencji i umiejętności społecznych, organizowanie i finansowanie poradnictwa specjalistycznego). Realizacja projektu przyczyni się do: podniesienia kwalifikacji zawodowych i kompetencji społecznych klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, zredukowania obszarów wykluczenia społecznego, zwiększenia potencjału kadrowego oraz poprawy jakości świadczonych usług przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.</p>
--	---

Niniejszy projekt stanowi uzupełnienie działań podejmowanych na poszczególnych obszarach rewitalizacji. Działania te dotyczą przeciwdziałaniu występującym na terenie obszaru problemom społecznym, w tym zwłaszcza związanymi z wykluczeniem społecznym, ubóstwem oraz długotrwałym bezrobociem.

<p align="center"><u>Projekt Z.3.</u> Trening higienicznego stylu życia dla bezdomnych mężczyzn</p>	
Podmiot wdrażający:	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
Czas realizacji:	2010-2015
Koszt realizacji:	Koszt całkowity realizacji projektu: 30 000 zł Budżet JST: 30 000 zł
Opis projektu:	Celem projektu jest przygotowanie bezdomnych mężczyzn do adaptacji w społeczeństwie a w konsekwencji do reintegracji społecznej poprzez edukację zdrowotną oraz kształtowanie nawyków higienicznego stylu życia. Zaplanowane zostały następujące działania: systematyczne wykonywanie czynności porządkowych przez bezdomnych w noclegowni i jej otoczeniu; pogadanki na temat zdrowia, higieny oraz instruktaż dotyczący higienicznego stylu życia, ścisła współpraca w realizacji projektu z Tarnogórskim Ośrodkiem Terapii Uzależnień, zakup i skompletowanie zestawów higienicznych niezbędnych

	<p>do przeprowadzenia treningu higienicznego stylu życia, docieranie do miejsc, w których przebywają osoby bezdomne, nakłanianie ich do korzystania z sanitariatów dostępnych w Noclegowni oraz środków i przyborów higieny osobistej.</p> <p>Realizacja projektu wpłynie na poprawę skuteczności pracy socjalnej skierowanej do osób bezdomnych. Dotychczasowe działania na rzecz bezdomnych wykazują, że grupa ta wymaga działań wstępnych, poprzedzających usamodzielnienie i reintegrację społeczną. Problem bezdomności występuje najczęściej z innymi dysfunkcjami społecznymi m.in. bezradnością życiową, ubóstwem czy bezrobociem. Udział bezdomnych w projekcie będzie pierwszym krokiem do pokonywania podstawowych deficytów będących przyczyną ich niepowodzeń.</p> <p>Poprzez uczestnictwo w projekcie poprawi się ich samopoczucie i samoocena, zmniejszy się dystans dzielący bezdomnych od reszty społeczeństwa. Wypracowanie nawyków dbania o zdrowie, higienę osobistą i otoczenie w dużej mierze przyczyni się do pokonania trudności ze znalezieniem pracy, a tym samym usamodzielnieniem się.</p>
--	--

Niniejszy projekt stanowi uzupełnienie działań podejmowanych na poszczególnych obszarach rewitalizacji. Działania te dotyczą przeciwdziałaniu występującym na terenie obszaru problemom społecznym, w tym zwłaszcza związanym z wykluczeniem społecznym, ubóstwem oraz długotrwałym bezrobociem.

Projekty uzupełniające:

1. Programy przeciwdziałania patologiom społecznym i przemocy w rodzinie (światlice socjoterapeutyczne, światlice środowiskowe, tarnogórskie dni profilaktyki) realizowane przez Pełnomocnika Burmistrza Miasta ds. rozwiązywania problemu uzależnień.

5. Plan finansowy Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry

Tabela 29. Plan finansowy dla Obszaru rewitalizacji I - Śródmieście

Nr	Nazwa Projektu	Źródła finansowania										Ogółem
		przed 2009	2009 r	2010 r	2011 r	2012 r	2013 r	2014 r	2015 r			
I.1.	Remont i przebudowa Tarnogórskiego Centrum Kultury	ogółem	827 340,00	918 280,00	955 203,00	1 000 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00	0,00	0,00	0,00	6 700 823,00
		Środki UE										0,00
		budget miasta	827 340,00	918 280,00	955 203,00	1 000 000,00	1 500 000,00					6 700 823,00
		budget państwa										0,00
		środki prywatne inne										0,00
I.2.	Rewitalizacja ulicy Krakowskiej i Tylniej	ogółem	59 780,00	0,00	500 000,00	3 500 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4 059 780,00	
		Środki UE				3 452 280,00					3 452 280,00	
		budget miasta	59 780,00		500 000,00	47 720,00					607 500,00	
		budget państwa									0,00	
		środki prywatne inne									0,00	
I.3.	Rewitalizacja Parku Miejskiego przy ulicy Kardynała Stefana Wyszyńskiego	ogółem	116 741,00	103 689,00	60 000,00	146 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	426 430,00	
		Środki UE									0,00	
		budget miasta	116 741,00	103 689,00	60 000,00	146 000,00					426 430,00	
		budget państwa									0,00	
		środki prywatne inne									0,00	
I.4.	Modernizacja obiektów sportowych TS Gwarek/Budowa bieżni lekkoatletycznej	ogółem	623 541,86	547 469,73	1 700 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2 871 011,59	
		Środki UE									0,00	
		budget miasta	623 541,86	547 469,73	1 700 000,00						2 871 011,59	
		budget państwa									0,00	
		środki prywatne inne									0,00	

	ogółem	0,00	1 365 000,00	565 000,00	580 000,00	285 000,00	200 000,00	0,00	0,00	0,00	2 995 000,00
	Środki UE										0,00
I.5.	Rewitalizacja gminnych budynków komunalnych		1 365 000,00	565 000,00	580 000,00	285 000,00	200 000,00				2 995 000,00
	budżet miasta										
	budżet państwa										0,00
	środki prywatne										0,00
	inne										0,00
	ogółem	0,00	0,00	103 196,80	117 476,80	147 020,80	147 020,80	0,00	0,00	0,00	514 715,20
I.6.	Likwidacja azbestu na budynkach mieszkalnych przy ul. Mickiewicza , ul. Kościuszki, ul. Bema w Tarnowskich Górach			51 598,40	58 738,40	73 510,40	73 510,40				257 357,60
	Środki UE										
	budżet miasta										0,00
	budżet państwa										0,00
	środki prywatne										0,00
	inne			51 598,40	58 738,40	73 510,40	73 510,40				257 357,60
	ogółem	0,00	0,00	1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	2 000 000,00	0,00	0,00	0,00	5 000 000,00
	Środki UE										0,00
	budżet miasta										0,00
	budżet państwa										0,00
	środki prywatne										0,00
	inne			1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	2 000 000,00				5 000 000,00
	ogółem	0,00	0,00	0,00	20 000,00	15 000,00	15 000,00	15 000,00	15 000,00	15 000,00	80 000,00
I.8.	Centrum wolontariatu				14 000,00	14 000,00	14 000,00				42 000,00
	Środki UE										
	budżet miasta				6 000,00	1 000,00	1 000,00	15 000,00	15 000,00	15 000,00	38 000,00
	budżet państwa										0,00
	środki prywatne										0,00
	inne										0,00
	ogółem	0,00	0,00	0,00	80 000,00	9 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00	119 000,00
	Środki UE										0,00
	budżet miasta				48 000,00	9 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00	87 000,00
	budżet państwa				32 000,00						32 000,00
	środki prywatne										0,00
	inne										0,00
	ogółem	0,00	0,00	32 000,00	60 000,00	40 000,00	40 000,00	0,00	0,00	0,00	172 000,00
I.10.	Świetlica integracyjna „Terne Roma”										0,00
	Środki UE										0,00
	budżet miasta										0,00
	budżet państwa										0,00
	środki prywatne										0,00
	inne			32 000,00	60 000,00	40 000,00	40 000,00				172 000,00
	ogółem	0,00	0,00	32 000,00	60 000,00	40 000,00	40 000,00	0,00	0,00	0,00	172 000,00
	Środki UE										0,00
	budżet miasta										0,00
	budżet państwa										0,00
	środki prywatne										0,00
	inne			32 000,00	60 000,00	40 000,00	40 000,00				172 000,00

											środki prywatne											
											inne											
											ogółem	1 627 402,86	2 934 438,73	4 915 399,80	6 503 476,80	2 996 020,80	3 912 020,80	25 000,00	25 000,00	25 000,00	22 938 759,79	0,00
RAZEM											Środki UE	0,00	0,00	51 598,40	3 525 018,40	87 510,40	87 510,40	0,00	0,00	0,00	3 751 637,60	0,00
											budget miasta	1 627 402,86	2 934 438,73	3 780 203,00	1 827 720,00	1 795 000,00	1 711 000,00	25 000,00	25 000,00	25 000,00	13 725 764,59	0,00
											budget państwa	0,00	0,00	32 000,00	92 000,00	40 000,00	40 000,00	0,00	0,00	0,00	204 000,00	0,00
											środki prywatne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
											inne	0,00	0,00	1 051 598,40	1 058 738,40	1 073 510,40	2 073 510,40	0,00	0,00	0,00	5 257 357,60	0,00

Tabela 30. Plan finansowy dla Obszaru rewitalizacji II – Osada Jana

Nr	Nazwa Projektu	Źródła finansowania										Ogółem			
		przed 2009	2009 r	2010 r	2011 r	2012 r	2013 r	2014 r	2015 r	2015 r	Ogółem				
	Budowa boiska wielofunkcyjnego przy Gimnazjum nr 3	ogółem	0,00	20 000,00	500 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	520 000,00	
		Środki UE												0,00	
		budżet miasta		20 000,00	500 000,00										520 000,00
		budżet państwa													0,00
I.1.		środki prywatne (SM)												0,00	
		inne												0,00	
		ogółem	0,00	0,00	650 000,00	650 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 300 000,00	
		Środki UE			325 000,00	325 000,00									650 000,00
II.2.	Demontaż płyt aciekolowych zawierających azbest wraz z jego utylizacją i odtworzeniem elewacji budynku mieszkalnego wielorodzinnego - Aleja Kwiatów 27, Miodowa 32	budżet miasta												0,00	
		budżet państwa													0,00
		środki prywatne (SM)			325 000,00	325 000,00									650 000,00
		inne													0,00
II.3.	Demontaż płyt aciekolowych zawierających azbest wraz z jego utylizacją i odtworzeniem elewacji budynku mieszkalnego wielorodzinnego - ul. Słoneczników 71,73,75	ogółem	0,00	0,00	0,00	650 000,00	650 000,00	650 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 950 000,00	
		Środki UE				325 000,00	325 000,00	325 000,00							975 000,00
		budżet miasta													0,00
		budżet państwa													0,00
	RAZEM	środki prywatne (SM)				325 000,00	325 000,00	325 000,00							975 000,00
		inne													0,00
		ogółem	0,00	20 000,00	1 150 000,00	1 300 000,00	650 000,00	650 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3 770 000,00	
		Środki UE	0,00	0,00	325 000,00	650 000,00	325 000,00	325 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 625 000,00	
		budżet miasta	0,00	20 000,00	500 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	520 000,00	
		budżet państwa	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
		środki prywatne	0,00	0,00	325 000,00	650 000,00	325 000,00	325 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 625 000,00	
		inne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	

Tabela 31. Plan finansowy dla Obszaru rewitalizacji – Osiedle Lasowice

Nr	Nazwa Projektu	Źródła finansowania	przed 2009	2009 r	2010 r	2011 r	2012 r	2013 r	2014 r	2015 r	Ogółem	
III.1.	Budowa dwóch budynków komunalnych	ogółem	200 000,00	400 000,00	1 000 000,00	6 000 000,00	4 000 000,00	0,00	0,00	0,00	11 600 000,00	
		Środki UE									0,00	
		budżet miasta	200 000,00	400 000,00	700 000,00	4 200 000,00	2 200 000,00					7 700 000,00
		budżet państwa			300 000,00	1 800 000,00	1 800 000,00					3 900 000,00
		środki prywatne inne										0,00 0,00
III.2.	Demontaż płyt aciekolowych zawierających azbest wraz z jego utylizacją i odtworzeniem elewacji budynku mieszkalnego wielorodzinnego - ul. Andersa	ogółem	0,00	0,00	175 000,00	175 000,00	175 000,00	175 000,00	0,00	0,00	700 000,00	
		Środki UE			87 500,00	87 500,00	87 500,00				350 000,00	
		budżet miasta									0,00	
		budżet państwa									0,00	
		środki prywatne (SM) inne			87 500,00	87 500,00	87 500,00		87 500,00			350 000,00 0,00
RAZEM	ogółem	200 000,00	400 000,00	1 175 000,00	6 175 000,00	4 175 000,00	175 000,00	175 000,00	0,00	0,00	12 300 000,00	
	Środki UE	0,00	0,00	87 500,00	87 500,00	87 500,00		87 500,00			350 000,00	
	budżet miasta	200 000,00	400 000,00	700 000,00	4 200 000,00	2 200 000,00		0,00			7 700 000,00	
	budżet państwa	0,00	0,00	300 000,00	1 800 000,00	1 800 000,00		0,00			3 900 000,00	
	środki prywatne inne	0,00	0,00	87 500,00	87 500,00	87 500,00		87 500,00			350 000,00 0,00	

Tabela 32. Plan finansowy dla Obszaru rewitalizacji IV – Czarna Huta

Nr	Nazwa Projektu	Źródła finansowania	przed 2009	2009 r	2010 r	2011 r	2012 r	2013 r	2014 r	2015 r	Ogółem	
IV.1.	Rewitalizacja gminnych budynków mieszkalnych przy ul. Bocznej i Grzybowej	ogółem	0,00	0,00	1 360 000,00	940 000,00	0,00	150 000,00	0,00	0,00	2 450 000,00	
		Środki UE									0,00	
		budget miasta			1 360 000,00	940 000,00		150 000,00				2 450 000,00
		budget państwa										0,00
		środki prywatne										0,00
IV.2.	Utworzenie w ramach Zespołu Mieszkań chronionych klubu „Szczęśliwe dzieciństwo”	ogółem	0,00	0,00	0,00	50 000,00	20 000,00	22 000,00	24 000,00	26 000,00	142 000,00	
		Środki UE				40 000,00						40 000,00
		budget miasta				10 000,00	20 000,00	22 000,00	24 000,00	26 000,00	26 000,00	102 000,00
		budget państwa										0,00
		środki prywatne										0,00
IV.3.	Klub Enter	ogółem	0,00	0,00	50 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00	150 000,00	
		Środki UE			40 000,00							40 000,00
		budget miasta			10 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00	110 000,00
		budget państwa										0,00
		środki prywatne										0,00
IV.4.	Portier	ogółem	0,00	22 000,00	76 000,00	78 000,00	80 000,00	82 000,00	84 000,00	86 000,00	508 000,00	
		Środki UE										0,00
		budget miasta		22 000,00	76 000,00	78 000,00	80 000,00	82 000,00	84 000,00	86 000,00	86 000,00	508 000,00
		budget państwa										0,00
		środki prywatne										0,00
	RAZEM	ogółem	0,00	22 000,00	1 486 000,00	1 088 000,00	1 200 000,00	274 000,00	128 000,00	132 000,00	3 250 000,00	
		Środki UE	0,00	0,00	40 000,00	40 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	80 000,00
		budget miasta	0,00	22 000,00	1 446 000,00	1 048 000,00	1 200 000,00	274 000,00	128 000,00	132 000,00	132 000,00	3 170 000,00
		budget państwa	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki prywatne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Tabela 33. Plan finansowy dla Obszaru rewitalizacji V – Osiedle Przyjaźń

Nr	Nazwa Projektu	Źródła finansowania	Przed 2009								Ogółem
			przed 2009	2009 r	2010 r	2011 r	2012 r	2013 r	2014 r	2015 r	
V.1.	Budowa wielofunkcyjnego boiska do hokeja na trawie na terenie Gimnazjum nr 4, przy ul. Janasa 11 w Tarnowskich Górach	ogółem	288 077,00	1 441 923,00	459 077,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2 189 077,00
		Środki UE									0,00
		budżet miasta	288 077,00	1 441 923,00	459 077,00						2 189 077,00
		budżet państwa									0,00
		środki prywatne inne									
V.2.	Budowa boiska Orlik 2012 przy Szkole Podstawowej nr 15	ogółem	0,00	30 000,00	1 666 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 696 000,00
		Środki UE									0,00
		budżet miasta		30 000,00	1 000 000,00						1 030 000,00
		budżet państwa			666 000,00						666 000,00
		środki prywatne inne									
V.3.	Termomodernizacja Gimnazjum Publicznego nr 4, przy ul. Janasa 11 w Tarnowskich Górach	ogółem	0,00	32 000,00	2 000 000,00	500 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2 532 000,00
		Środki UE									0,00
		budżet miasta		32 000,00	541 487,00	500 000,00					1 073 487,00
		budżet państwa									0,00
		środki prywatne inne			1 458 513,00						1 458 513,00
V.4.	Demontaż płyt acokolowych zawierających azbest wraz z jego utylizacją i odtworzeniem elewacji budynku mieszkalnego wielorodzinnego - ul. Francuska 3,5,7,9,11	ogółem	0,00	0,00	380 000,00	210 000,00	360 000,00	360 000,00	290 000,00	0,00	1 600 000,00
		Środki UE			190 000,00	105 000,00	180 000,00	180 000,00	145 000,00		800 000,00
		budżet miasta									0,00
		budżet państwa									0,00
		środki prywatne (SM) inne			190 000,00	105 000,00	180 000,00	180 000,00	145 000,00		800 000,00
V.5.	Demontaż płyt acokolowych zawierających azbest wraz z jego utylizacją i odtworzeniem elewacji budynku mieszkalnego	ogółem	0,00	0,00	670 000,00	490 000,00	360 000,00	480 000,00	0,00	0,00	2 000 000,00
		Środki UE			335 000,00	245 000,00	180 000,00	240 000,00			1 000 000,00
		budżet miasta									0,00
		budżet państwa									0,00
		środki prywatne inne									

V.6.	wielorodzinnego - ul. Morcinka 5,12,15,17 Demontaż płyt aciekolowych zawierających azbest wraz z jego utylizacją i odtworzeniem elewacji budynku mieszkalnego wielorodzinnego - ul. Saperów 2,4,6,8,18,20,22,24,26,28	środki prywatne (SM)									
		inne							180 000,00	240 000,00	
		ogółem	0,00	0,00	760 000,00	335 000,00	245 000,00	180 000,00	950 000,00	240 000,00	
		Środki UE			380 000,00				720 000,00		0,00
		budżet gminy							360 000,00	475 000,00	
		budżet państwa									
		środki prywatne (SM)			380 000,00				360 000,00	475 000,00	
		inne									
		ogółem	0,00	0,00	530 000,00	335 000,00	245 000,00	180 000,00	740 000,00	240 000,00	0,00
V.7.	Demontaż płyt aciekolowych zawierających azbest wraz z jego utylizacją i odtworzeniem elewacji budynku mieszkalnego wielorodzinnego - ul. Szwedzka 1,3,4,5,6,7,8,9,11,13,15	środki prywatne (SM)									
		inne								370 000,00	
		ogółem	0,00	0,00	265 000,00	265 000,00	300 000,00	290 000,00	290 000,00	275 000,00	0,00
		Środki UE							290 000,00		
		budżet miasta									0,00
		budżet państwa									0,00
		środki prywatne (SM)			265 000,00		300 000,00	290 000,00	370 000,00	275 000,00	
		inne									
		ogółem	0,00	87 184,00	80 000,00	80 000,00	80 000,00	80 000,00	80 000,00	80 000,00	80 000,00
		Środki UE									0,00
		budżet miasta		53 184,00	60 000,00	60 000,00	60 000,00	60 000,00	60 000,00	60 000,00	
		budżet państwa		34 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00	
		środki prywatne									0,00
		inne									0,00
V.8.	Punkt Konsultacyjno-Interwencyjny dla osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin	środki prywatne (SM)									
		inne									
		ogółem	0,00	0,00	288 077,00	1 591 107,00	2 560 000,00	2 100 000,00	2 610 000,00	2 610 000,00	1 810 000,00
		Środki UE			0,00	1 170 000,00	990 000,00	1 010 000,00	1 265 000,00	865 000,00	0,00
		budżet miasta		288 077,00	2 060 564,00	560 000,00	60 000,00	60 000,00	60 000,00	60 000,00	60 000,00
		budżet państwa		0,00	34 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00
		środki prywatne		0,00	980 000,00	885 000,00	830 000,00	830 000,00	1 085 000,00	720 000,00	0,00
		inne		0,00	1 648 513,00	105 000,00	180 000,00	180 000,00	145 000,00	145 000,00	0,00
	RAZEM	ogółem	288 077,00	1 591 107,00	6 545 077,00	2 560 000,00	2 610 000,00	2 100 000,00	2 610 000,00	1 810 000,00	80 000,00
		Środki UE	0,00	0,00	1 170 000,00	990 000,00	1 010 000,00	1 265 000,00	865 000,00	865 000,00	0,00
		budżet miasta	288 077,00	1 557 107,00	2 060 564,00	560 000,00	60 000,00	60 000,00	60 000,00	60 000,00	60 000,00
		budżet państwa	0,00	34 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00
		środki prywatne	0,00	0,00	980 000,00	885 000,00	830 000,00	830 000,00	1 085 000,00	720 000,00	0,00
		inne	0,00	0,00	1 648 513,00	105 000,00	180 000,00	180 000,00	145 000,00	145 000,00	0,00
		ogółem	288 077,00	1 591 107,00	6 545 077,00	2 560 000,00	2 610 000,00	2 100 000,00	2 610 000,00	1 810 000,00	80 000,00
		Środki UE	0,00	0,00	1 170 000,00	990 000,00	1 010 000,00	1 265 000,00	865 000,00	865 000,00	0,00
		budżet miasta	288 077,00	1 557 107,00	2 060 564,00	560 000,00	60 000,00	60 000,00	60 000,00	60 000,00	60 000,00
		budżet państwa	0,00	34 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00
		środki prywatne	0,00	0,00	980 000,00	885 000,00	830 000,00	830 000,00	1 085 000,00	720 000,00	0,00
		inne	0,00	0,00	1 648 513,00	105 000,00	180 000,00	180 000,00	145 000,00	145 000,00	0,00
		ogółem	288 077,00	1 591 107,00	6 545 077,00	2 560 000,00	2 610 000,00	2 100 000,00	2 610 000,00	1 810 000,00	80 000,00
		Środki UE	0,00	0,00	1 170 000,00	990 000,00	1 010 000,00	1 265 000,00	865 000,00	865 000,00	0,00
		budżet miasta	288 077,00	1 557 107,00	2 060 564,00	560 000,00	60 000,00	60 000,00	60 000,00	60 000,00	60 000,00
		budżet państwa	0,00	34 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00
		środki prywatne	0,00	0,00	980 000,00	885 000,00	830 000,00	830 000,00	1 085 000,00	720 000,00	0,00
		inne	0,00	0,00	1 648 513,00	105 000,00	180 000,00	180 000,00	145 000,00	145 000,00	0,00
		ogółem	288 077,00	1 591 107,00	6 545 077,00	2 560 000,00	2 610 000,00	2 100 000,00	2 610 000,00	1 810 000,00	80 000,00
		Środki UE	0,00	0,00	1 170 000,00	990 000,00	1 010 000,00	1 265 000,00	865 000,00	865 000,00	0,00
		budżet miasta	288 077,00	1 557 107,00	2 060 564,00	560 000,00	60 000,00	60 000,00	60 000,00	60 000,00	60 000,00
		budżet państwa	0,00	34 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00
		środki prywatne	0,00	0,00	980 000,00	885 000,00	830 000,00	830 000,00	1 085 000,00	720 000,00	0,00
		inne	0,00	0,00	1 648 513,00	105 000,00	180 000,00	180 000,00	145 000,00	145 000,00	0,00

Tabela 34. Plan finansowy dla Obszaru rewitalizacji VI – Osiedla w Strzybnicy

Nr	Nazwa Projektu	Źródła finansowania	Przebieg realizacji							Ogółem	
			przed 2009	2009 r	2010 r	2011 r	2012 r	2013 r	2014 r		2015 r
VI.1.	Rewitalizacja Parku w Strzybnicy	ogółem	30 000,00	183 881,00	500 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	713 881,00
		Środki UE									0,00
		budżet miasta	30 000,00	183 881,00	500 000,00						713 881,00
		budżet państwa									0,00
VI.2.	Budowa Orlik 2012 przy Szkole Podstawowej nr 13	ogółem	26 981,00	1 666 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 692 981,00
		Środki UE									0,00
		budżet miasta	26 981,00	1 000 000,00							1 026 981,00
		budżet państwa		666 000,00							666 000,00
VI.3.	Termomodernizacja Przedszkola nr 24	ogółem	36 600,00	1 328 830,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 365 430,00
		Środki UE									0,00
		budżet miasta	36 600,00	1 222 568,00							1 259 168,00
		budżet państwa									0,00
VI.4.	Rewitalizacja gminnych budynków mieszkalnych przy ul. Zagórskiej	ogółem	0,00	261 682,06	600 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	861 682,06
		Środki UE									0,00
		budżet miasta		261 682,06	600 000,00						861 682,06
		budżet państwa									0,00
VI.5.	Demontaż i utylizacja płyt aciekolowych wraz z odtworzeniem elewacji budynku mieszkalnego przy ul. Armii Krajowej 16 w Strzybnicy.	ogółem	0,00	0,00	0,00	500 000,00	500 000,00	500 000,00	0,00	0,00	1 500 000,00
		Środki UE				250 000,00	250 000,00	250 000,00			750 000,00
		budżet miasta									0,00
		budżet państwa									0,00
VI.6.	Demontaż i utylizacja płyt aciekolowych wraz z odtworzeniem elewacji budynków mieszkalnych na osiedlu Strzybnica.	ogółem	0,00	360 000,00	360 000,00	360 000,00	360 000,00	360 000,00	0,00	0,00	1 800 000,00
		Środki UE				180 000,00	180 000,00	180 000,00			900 000,00
		budżet miasta									0,00
		budżet państwa									0,00

	środki prywatne	180 000,00							180 000,00			180 000,00			180 000,00			900 000,00			
		ogółem	93 581,00	3 800 393,06	1 460 000,00	180 000,00	180 000,00	180 000,00	180 000,00	180 000,00	180 000,00	180 000,00	180 000,00	180 000,00	180 000,00	0,00	0,00		0,00	0,00	
RAZEM		ogółem	93 581,00	3 800 393,06	1 460 000,00	180 000,00	180 000,00	180 000,00	180 000,00	180 000,00	180 000,00	180 000,00	180 000,00	180 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
		Środki UE	0,00	180 000,00	180 000,00	180 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
		budżet miasta	93 581,00	2 668 131,06	1 100 000,00	1 100 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		budżet państwa	0,00	666 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	środki prywatne	0,00	286 262,00	180 000,00	180 000,00	430 000,00	430 000,00	430 000,00	430 000,00	430 000,00	430 000,00	430 000,00	430 000,00	430 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Tabela 35. Plan finansowy dla Obszaru rewitalizacji VII – Kopalnia i Sztolnia

Nr	Nazwa Projektu	Źródła finansowania	przed 2009	2009 r	2010 r	2011 r	2012 r	2013 r	2014 r	2015 r	Ogółem			
VII.1.	Konserwacja i reklama unikatowych eksponatów na skansenie maszyn parowych	ogółem				240 000,00	130 000,00	130 000,00	0,00	0,00	500 000,00	500 000,00		
		Środki UE				200 000,00	100 000,00	100 000,00			400 000,00	400 000,00		
		budżet miasta										0,00	0,00	
		budżet państwa											0,00	0,00
		środki prywatne				40 000,00	30 000,00	30 000,00				100 000,00	100 000,00	

Tabela 36. Plan finansowy dla zintegrowanych projektów obejmujących swym zasięgiem wszystkie obszary rewitalizacji.

Nr	Nazwa Projektu	Źródła finansowania										Ogółem		
		przed 2009	2009 r	2010 r	2011 r	2012 r	2013 r	2014 r	2015 r					
Z.1.	Budowa zintegrowanego systemu monitoringu	ogółem	31 799,00	0,00	150 000,00	2 818 201,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3 000 000,00
		Środki UE				2 550 000,00								2 550 000,00
		budżet miasta	31 799,00		150 000,00	268 201,00								450 000,00
		budżet państwa												0,00
		środki prywatne												0,00
Z.2.	AWANS. Aktywna integracja społeczna i zawodowa klientów pomocy społecznej na terenie gminy Tarnowskie Góry	ogółem	427 675,00	660 304,00	546 616,00	560 000,00	560 000,00	560 000,00	560 000,00	560 000,00	560 000,00	0,00	0,00	3 314 595,00
		Środki UE	382 769,00	590 972,00	489 221,00	500 000,00	500 000,00	500 000,00	500 000,00	500 000,00	500 000,00			2 962 962,00
		budżet miasta	44 906,00	69 332,00	57 395,00	60 000,00	60 000,00	60 000,00	60 000,00	60 000,00	60 000,00			351 633,00
		budżet państwa												0,00
		środki prywatne												0,00
Z.3	Trening higienicznego stylu życia dla bezdomnych mężczyzn	ogółem	0,00	0,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	30 000,00
		Środki UE												0,00
		budżet miasta			5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	30 000,00
		budżet państwa												0,00
		środki prywatne												0,00
	RAZEM	ogółem	459 474,00	660 304,00	701 616,00	3 383 201,00	565 000,00	565 000,00	565 000,00	565 000,00	565 000,00	5 000,00	5 000,00	6 344 595,00
		Środki UE	382 769,00	590 972,00	489 221,00	3 050 000,00	500 000,00	500 000,00	500 000,00	500 000,00	500 000,00	0,00	0,00	5 512 962,00
		budżet miasta	76 705,00	69 332,00	212 395,00	333 201,00	65 000,00	65 000,00	65 000,00	65 000,00	65 000,00	5 000,00	5 000,00	831 633,00
		budżet państwa	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki prywatne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	

6. System wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry

6.1. Organizacja procesu wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry

Za wdrażanie „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry na lata 2009-2015” odpowiedzialny jest **Burmistrz Miasta Tarnowskie Góry**. Do jego kompetencji należy:

- koordynacja prac poszczególnych jednostek organizacyjnych zaangażowanych we wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych, oraz czuwanie nad spójnością całego „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry na lata 2009-2015”,
- powoływanie członków oraz przewodniczenie Zespołowi ds. rewitalizacji gminy Tarnowskie Góry,
- reprezentowanie Zespołu ds. rewitalizacji gminy Tarnowskie Góry w dyskusjach i negocjacjach z podmiotami zaangażowanymi w realizację lokalnego programu rewitalizacji.

W procesie wdrażania programu, Burmistrza wspiera **Zespół ds. rewitalizacji gminy Tarnowskie Góry**. Do zadań zespołu należy:

- nadzór i koordynacja realizacji programu oraz wnioskowanie o jego modyfikacje i aktualizacje,
- ustalanie zasad oceny i kwalifikowania (wyboru) potencjalnych projektów do „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry na lata 2009-2015”,
- podejmowanie decyzji związanych z wpisaniem proponowanych projektów do „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry na lata 2009-2015”
- tworzenie warunków współpracy sektora publicznego, prywatnego i obywatelskiego przy realizacji programu rewitalizacji.

Istotny wpływ na proces wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji mają **Wydziały Urzędu Miejskiego w Tarnowskich Górach**. Do obowiązków poszczególnych wydziałów należy:

- **Biuro Strategii i Rozwoju:**
 - kształtowanie kontaktów z zewnętrznymi beneficjentami i innymi uczestnikami programu rewitalizacji,
 - opracowanie dokumentów i wniosków aplikacyjnych do instytucji zarządzających zewnętrznymi środkami finansowymi przeznaczonymi na działania rewitalizacyjne,
 - studium wykonalności projektu,
 - promocja działań rewitalizacyjnych.
- **Wydział Finansowy:**
 - przygotowywanie preliminarzy finansowych i propozycji do budżetu miasta w zakresie wydatków na realizację zadań z budżetu miasta.

- **Wydział Inwestycji i Remontów:**
 - przygotowanie dokumentacji projektowej
 - techniczne aspekty realizacji projektu.
- **Wydział Gospodarki Nieruchomościami:**
 - regulacja spraw własnościowych w zakresie gospodarowania nieruchomościami,
 - podział oraz scalanie nieruchomości,
 - wywłaszczanie nieruchomości,
 - korzystanie z prawa pierwokupu.

„Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry na lata 2009-2015” a także każda jego aktualizacja wymaga przyjęcia stosownej uchwały **Rady Miasta**.

6.2. System okresowej aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry

Zgodnie z przyjętą koncepcją „Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry na lata 2009-2015” ma formułę otwartą, co oznacza, że w przypadku zmian wymogów prawnych, pojawienia się nowych problemów oraz wykreowania nowych projektów będzie on aktualizowany.

Aktualizacja „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry na lata 2009-2015” będzie wynikiem wykreowania nowych projektów wpisujących się w przyjęte w dokumencie obszary rewitalizacji oraz cele i kierunki działań rewitalizacyjnych. Dla projektów, które mogą uzyskać dofinansowanie w ramach „Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013” – działanie 6.2. „Rewitalizacja miast”, opracowano karty projektów rewitalizacji. **Zgłaszanie nowych projektów do Programu oraz aktualizowanie tabel finansowych będzie przeprowadzane dwa razy w roku.** O terminach aktualizacji Zespół ds. rewitalizacji będzie informował za pośrednictwem strony internetowej Urzędu Miejskiego w Tarnowskich Górach.

W wyniku monitoringu „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry na lata 2009-2015” zakłada się również możliwość przeformułowania celów i kierunków rewitalizacji miasta, jak również modyfikacji granic istniejących obszarów rewitalizacji oraz ustalenie granic nowych obszarów wymagających podjęcia działań rewitalizacyjnych.

7. Monitoring, ocena i komunikacja społeczna Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry

7.1. System monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry

Za przeprowadzanie monitoringu „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry na lata 2009-2015” odpowiedzialny jest Burmistrz Tarnowskich Gór wraz z Zespołem ds. rewitalizacji gminy.

Raport z monitoringu jest sporządzany w odstępach rocznych. Zakres raportu z monitoringu obejmuje sprawdzenie poszczególnych wdrażanych w danym okresie projektów rewitalizacji pod względem:

- realizacji generalnych zamierzeń i celów projektów,
- terminów realizacji projektów,
- wykorzystanych źródeł finansowania projektów.

7.2. Zasady oceny Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry

Zgodnie z wytycznymi zawartymi w „Regionalnym Programie Operacyjnym dla Województwa Śląskiego na lata 2007-2013” efekty projektów rewitalizacji mierzone są za pomocą wskaźników produktu i rezultatu.

Wskaźniki produktu są to wskaźniki odnoszące się do działalności. Liczone są w jednostkach materialnych lub monetarnych (np. długość zbudowanej drogi, ilość firm, które uzyskały pomoc). **Wskaźniki rezultatu** to wskaźniki odpowiadające bezpośredniemu wpływom zrealizowanego przedsięwzięcia na otoczenie społeczno-gospodarcze. Dostarczają one informacji o zmianach np. zachowania, pojemności lub wykonania, dotyczących beneficjentów. Takie wskaźniki mogą przybierać formę wskaźników materialnych (skrócenie czasu podróży, liczba skutecznie przeszkolonych, liczba wypadków drogowych, itp.) lub finansowych (zmniejszenie kosztów transportu).

Beneficjent ma obowiązek używania wszystkich wskaźników z poszczególnych typów projektów, które jest w stanie monitorować i wykazywać.

7.3. Komunikacja społeczna Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry

W celu upowszechnienia oraz promocji „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry na lata 2009-2015” zostaną podjęte następujące działania:

- organizacja spotkań informacyjno-konsultacyjnych z mieszkańcami, podmiotami gospodarczymi oraz właścicielami nieruchomości wchodzących w skład obszarów rewitalizacji,
- stworzenie w ramach Biura Strategii punktu konsultacyjnego udzielającego porad i informacji zainteresowanym podmiotom, w szczególności potencjalnym beneficjentom „Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Śląskiego na lata 2007-2013” i innych programów pomocowych, w zakresie możliwości wsparcia działań rewitalizacyjnych,
- umieszczanie bieżących informacji dotyczących rewitalizacji gminy Tarnowskie Góry na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w stałej zakładce pt. „Rewitalizacja Miasta”,

- w razie aktualizacji „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry na lata 2009-2015” zamieszczanie na stronie internetowej ankiet skierowanych do mieszkańców oraz zmienionego dokumentu w celu zgłaszania uzupełnień i poprawek,
- cykliczne zamieszczanie w lokalnej prasie artykułów mających na celu informowanie opinii publicznej o stanie zaawansowania prac nad programem rewitalizacji oraz propozycjach jego aktualizacji,
- opracowanie i dystrybucja materiałów promocyjnych dotyczących programu rewitalizacji oraz obszarów i obiektów wymagających rewitalizacji,
- umieszczanie tablic informacyjnych na obiektach, które były poddane procesowi rewitalizacji,
- kreowanie akcji społecznych mających na celu bezpośrednio zaangażowanie mieszkańców w proces rewitalizacji gminy Tarnowskie Góry, np. inicjowanie i współpraca przy organizowaniu festynów dzielnicowych oraz występów ulicznych, tworzeniu propozycji zmian przestrzeni publicznych, wystroju podwórek itp.
- uczestnictwo w konkursach promujących aktywność gospodarczą, społeczną, kulturową i środowiskową (np. konkurs na najlepszą przestrzeń publiczną, konkurs na najlepszy produkt regionalny itp.),
- uczestnictwo w międzynarodowych i krajowych sieciach oraz grupach roboczych miast i instytucji naukowych, oraz konferencjach i seminariach naukowych i branżowych, których celem jest omawianie i rozwiązywanie problemów identyfikowanych na obszarach zurbanizowanych (np. Program Operacyjny „URBACT II”),
- prowadzenie wspólnych przedsięwzięć marketingowych dotyczących rewitalizacji z miastami Aglomeracji Górnośląskiej oraz gminami tworzącymi powiat tarnogórski.

Spis tabel

Tabela 1. Obiekty w Gminie Tarnowskie Góry wpisane do rejestru zabytków.....	8
Tabela 2. Obiekty w Gminie Tarnowskie Góry wpisane do Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków	11
Tabela 3. Obszary prawnie chronione w Gminie Tarnowskie Góry	13
Tabela 4. Zasoby mieszkaniowe w Tarnowskich Górach w latach 2004-2008.....	19
Tabela 5. Struktura własnościowa zasobów mieszkaniowych w Gminie Tarnowskie Góry w latach 2003-2007	20
Tabela 6. Liczba wniosków i świadczeń zrealizowanych w 2008 roku przez Dział Dodatków Mieszkaniowych	21
Tabela 7. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według sekcji PKD ...	24
Tabela 8. Bezrobotni w Gminie Tarnowskie Góry według wieku w latach 2002-2008 Miasto Tarnowskie Góry (stan na 31.12.2008)	27
Tabela 9. Bezrobotni w Gminie Tarnowskie Góry według poziomu wykształcenia w latach 2002-2008	28
Tabela 10. Osoby długotrwale bezrobotne w Gminie Tarnowskie Góry.....	28
Tabela 11. Liczba mieszkańców Gminy Tarnowskie Góry w latach 2002-2008.....	30
Tabela 12. Liczba zgonów i urodzeń żywych w Gminie Tarnowskie Góry.....	30
Tabela 13. Liczba zameldowań na pobyt stały i wymeldowań z pobytu stałego	31
Tabela 14. Liczba mieszkańców poszczególnych dzielnic Gminy Tarnowskie Góry w latach 2002-2008	31
Tabela 15. Liczba uczniów i dzieci uczęszczających do placówek podległych Gminie Tarnowskie Góry w latach 2002-2008	34
Tabela 16. Rodziny objęte świadczeniami pomocy społecznej w latach 2001-2008	35
Tabela 17. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń MOPS z podziałem na występujące dysfunkcje w latach 2002 – 2008	36
Tabela 18. Rodziny żyjące poniżej minimum egzystencji w latach 2003-2008 objęte pomocą	37
Tabela 19. Struktura wnioskodawców wg wieku – podział na dekadę.....	38
Tabela 20. Struktura klientów pomocy społecznej wg wykształcenia	38
Tabela 21. Mieszkańcy wspierani przez MOPS w podziale na dzielnice	39
Tabela 22. Klienci pomocy społecznej w podziale na miejsce zamieszkania z uwzględnieniem występujących dysfunkcji.....	40
Tabela 23. Liczba przestępstw w Tarnowskich Górach	41

Tabela 24. Liczba przestępstw w Gminie Tarnowskie Góry podziale na dzielnice	42
Tabela 25. Interwencje Straży Miejskiej przeprowadzone w poszczególnych dzielnicach miasta w latach 2004-2008.....	42
Tabela 26. Liczba wypadków i kolizji drogowych na terenie Tarnowskich Gór w latach 2006-2008....	44
Tabela 27. Lista uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych rozwoju Tarnowskich Gór.....	47
Tabela 28. Zestawienie kryteriów wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia oraz wysoka stopa bezrobocia dla poszczególnych obszarów.....	80
Tabela 29. Plan finansowy dla Obszaru rewitalizacji I - Śródmieście	118
Tabela 30. Plan finansowy dla Obszaru rewitalizacji II – Osada Jana.....	121
Tabela 31. Plan finansowy dla Obszaru rewitalizacji – Osiedle Lasowice	122
Tabela 32. Plan finansowy dla Obszaru rewitalizacji IV – Czarna Huta	123
Tabela 33. Plan finansowy dla Obszaru rewitalizacji V – Osiedle Przyjaźń	124
Tabela 34. Plan finansowy dla Obszaru rewitalizacji VI – Osiedla w Strzybnicy.....	126
Tabela 35. Plan finansowy dla Obszaru rewitalizacji VII – Kopalnia i Sztolnia	127
Tabela 36. Plan finansowy dla zintegrowanych projektów obejmujących swym zasięgiem wszystkie obszary rewitalizacji.	128

Spis rysunków

Rysunek 1. Liczba podmiotów zarejestrowanych w Tarnowskich Górach w rejestrze REGON.	23
Rysunek 2. Struktura branż gospodarki Gmina Tarnowskie Góry i powiatu tarnogórskiego.....	25
Rysunek 3. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Tarnowskich Górach w latach 2002-2008.	27
Rysunek 4. Podział procentowy populacji ludności miasta ze względu na grupy wiekowe według danych na 31 grudnia 2008	33
Rysunek 5. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń MOPS z podziałem na występujące dysfunkcje w latach 2002 – 2008	36
Rysunek 6. Etapy opracowywania „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry na lata 2009-2015”	59

Spis map

Mapa 1. Położenie Gminy Tarnowskie Góry w województwie śląskim	7
--	---

Mapa 2. Gęstość zaludnienia w poszczególnych dzielnicach miasta	32
Mapa 3. Zasięg terytorialny obszarów rewitalizacji Gminy Tarnowskie Góry.....	63
Mapa 4. Zasięg przestrzenny Obszaru rewitalizacji I – Śródmieście	65
Mapa 5. Zasięg przestrzenny Obszaru rewitalizacji II – Osada Jana.....	68
Mapa 6. Zasięg przestrzenny Obszaru rewitalizacji III – Osiedle Lasowice	70
Mapa 7. Zasięg przestrzenny Obszaru rewitalizacji IV – Czarna Huta.....	72
Mapa 8. Zasięg przestrzenny Obszaru rewitalizacji V – Osiedle Przyjaźń	74
Mapa 9. Zasięg przestrzenny Obszaru rewitalizacji VI – Osiedla w Strzybnicy	76
Mapa 10. Zasięg przestrzenny Obszaru rewitalizacji VII – Kopalnia i Sztolnia	78

Przewodniczący Rady Miejskiej

/-/ Piotr SZCZĘSNY